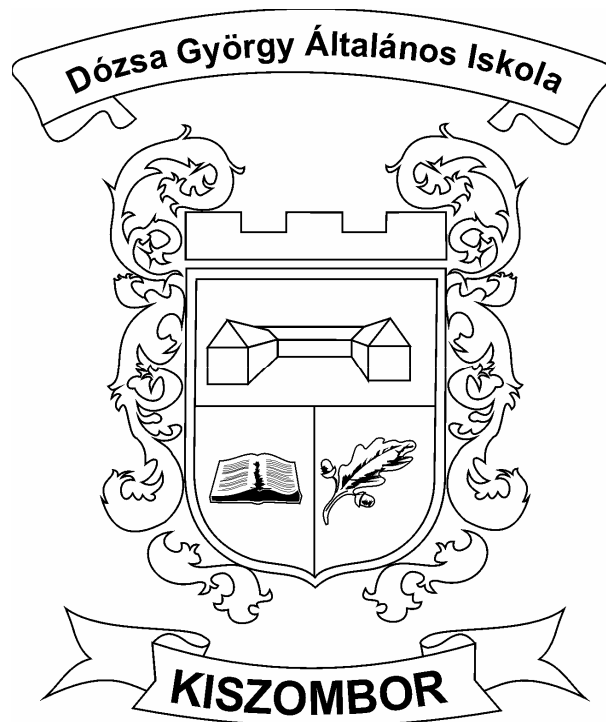

A Dózsa György Általános Iskola

Pedagógiai programja

Tartalomjegyzék

Pedagógiai Program.....	1
Bevezető.....	3
1. Az iskola helyzet-meghatározása.....	4
2. Az iskola bemutatása.....	6
3. Az iskola nevelési programja.....	12
4. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok.....	20
5. A pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke	34
6. A szülő, a tanuló, a pedagógus együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei.....	35
Helyi tanterv.....	39
7. Az ellátandó tanítási, foglalkozási órák és az órakedvezmények száma.....	40
8. Az iskolai beszámoltatás, számonkérés, értékelés, minősítés.....	45
9. Integrált Pedagógiai Rendszer.....	56
10. A nem szakrendszerű oktatás bevezetése az 5-6. évfolyamon (MELLÉKLETBEN!).....	57
11. A pedagógiai programmal kapcsolatos egyéb intézkedések.....	57
12. LEGITIMIZÁCIÓ.....	59
MELLÉKLETEK	
1. számú melléklet: A Dózsa György Általános Iskola foglalkozási időkeretének meghatározása és forrásai.....	61
2. számú melléklet: Felmérések év végén.....	62
3. számú melléklet: A Dózsa György Általános Iskola Pedagógiai Programjának végrehajtásához szükséges nevelő – oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke.....	63
4. számú melléklet: A Dózsa György Általános Iskola helyi tantervében tantárgyként előírt tananyag és követelményrendszer.....	64
5. számú melléklet: Az iskola környezeti nevelés programja.....	65
6. számú melléklet: Egészségnevelési program.....	83
7. számú melléklet: Iskolai fogyasztóvédelmi program.....	92
8. számú melléklet: Szöveges értékelés.....	94
9. számú melléklet A nem szakrendszerű oktatás bevezetése az 5-6. évfolyamon.....	100

Bevezető

Az iskolában a nevelő-oktató munka a pedagógiai program alapján folyik. A közoktatási törvény szabályozásából következően minden jelenleg működő iskola rendelkezik pedagógiai programmal. A pedagógiai program az iskola pedagógiai stratégiai terve, amely hosszú illetve középtávra – az intézményben működő évfolyamok számához kapcsolódva legalább egy képzési ciklusra – határozza meg az iskolában folyó nevelés-oktatás rendszerét: céljait, feladatait és tevékenységeit. A pedagógiai program ebből következően az iskola szakmai önmeghatározásának dokumentuma, egyben szakmai autonómiájának biztosítója is.

A pedagógiai programban, mint stratégiai tervben foglaltak akkor valósíthatók meg, ha ahhoz kapcsolódva:

- évente meg vannak határozva az aktuális célok és
- az ehhez kapcsolódó feladatok teljesülnek.

A pedagógiai program megvalósításának meghatározó feltétele az iskola éves, rövid távú pedagógiai célokat és feladatokat is tartalmazó munkatervének elkészítése és végrehajtása.

A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 243/2003. (XII. 17.) Kormányrendelet módosítása alapján a 202/2007. (VII. 31.) Kormányrendelet 7.§ (3) bekezdése szerint az iskoláknak e rendelet melléklete alapján 2007. december 31-éig át kell tekinteniük pedagógiai programjukat, és a szükséges változásokat át kell vezetniük.

A pedagógiai program tartalmát a következő jogszabályok és dokumentumok határozzák meg:

- az 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról,
- a NAT kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 243/2003. (XII. 17.) kormányrendelet,
- a kerettantervek kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 28/2000. (IX. 21.) OM-rendelet,
- a 32/1997. (XI. 5.) MKM-rendelet a nemzeti, etnikai kisebbség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról,
- a 11/1994. (VI. 8.) MKM-rendelet a nevelési oktatási intézmények működéséről,
- az intézmény alapító okirata.

A pedagógiai program magában foglalja:

- a nevelési programot,
- egészségnevelési programot,
- környezeti nevelési programot,
- fogyasztóvédelmi programot
- a helyi tantervet.

Az alapfokú nevelés-oktatás szakasza az első évfolyamon kezdődik, és a nyolcadik évfolyam végéig tart.

Szakaszai:

- az első évfolyamon kezdődő és a második évfolyam végéig tartó bevezető,
- a harmadik évfolyamon kezdődő és a negyedik évfolyam végéig tartó kezdő,
- az ötödik évfolyamon kezdődő és a hatodik évfolyam végéig tartó alapozó,
- a hetedik évfolyamon kezdődő és a nyolcadik évfolyam végéig tartó fejlesztő szakasz.

A bevezető és a kezdő szakaszban, továbbá a helyi tantervben meghatározottak szerint az alapozó szakasz kötelező és nem kötelező tanórai foglalkozása időkeretének 25-50%-ban nem szakrendszerű oktatás, az alapozó szakasz fennmaradó időkeretében és a fejlesztő szakaszban szakrendszerű oktatás folyik.

1. Az iskola helyzet-meghatározása

1.1. Az intézmény típusa:

Általános iskola, amely szervezetileg egységes és szakmai tekintetben önálló közoktatási intézmény. Működése szerint önálló jogi személy.

1.2. Neve és székhelyének címe:

*Dózsa György Általános Iskola
6775 Kiszombor, Óbélai u. 6.*

1.3. Az ellátott alaptevékenység:

Az általános iskolai oktatásban az első évfolyamtól a nyolcadik évfolyamig bezárólag a tankötelezettséget alapozó, 9-10. évfolyamra, továbbá középiskolai továbbtanulásra előkészítő nevelés és oktatás folyik. A megyei középtávú közoktatás-politikai tervvel szinkronban az iskola 8 évfolyammal működik, mivel a feltételek a településen ehhez adóttak. A 9-10. évfolyamok elvégzésére a legközelebbi városok /Makó, Szeged/ középiskolái adnak lehetőséget.

1.4. Tagozatok:

Tanköteles korú tanulók nappali rendszerű iskolai oktatása.

Az iskola alapszolgáltatásai, kiegészítő szolgáltatások és tevékenységek:

- Kötelező tanítási órákon való részvétel.
- Kötelező és fakultatív foglalkozások.
- A választható tanórai foglalkozások szervezése a tehetséggondozás, felzárkóztatás, valamint fejlesztés és kiegészítő ismeretek nyújtása céljából történik.
- Egyéni és csoportos konzultáció tanulási problémáról.
- Felkészülés tanulmányi versenyre.
- Szakkör, diákkör.
- Tanórán kívüli foglalkozások, napközis és iskolaotthoni ellátás és étkeztetés.
- Gyermekek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátása.
- Iskolai könyvtár, aminek szolgáltatásai heti 2 tanítási napon igénybe vehetők.
- Könyvtárhasználat, szervezett formában.
- Egyéni számítógép és internet használat felügyelettel.

- Iskolai délutáni sportfoglalkozás, ennek nyitottsága az iskola valamennyi tanulója számára érvényes.
- Tornaszoba és sportudvar használat szervezett foglalkozásokon.
- Sportpályahasználat szabadidőben.
- Tanteremhasználat szervezett foglalkozásokon.
- Tanulmányi kirándulás.
- Nyári tábor.
- Úszótanfolyam szervezése.
- Testvériskolai kapcsolatok fenntartása közös programok lebonyolításával.

A fenti szolgáltatások térítésmentesek, kivéve a tábort, úszásoktatást, kirándulást.

1.5. Szociális szolgáltatások:

- Reggeli ügyelet
- Ebédelési, tízórai, uzsonnázási lehetőség /igény szerint /
- Napközi otthon, iskolaotthon
- Tankönyvtámogatás /törvényi szabályzás alapján /
- Étkezési támogatás /törvényi szabályzás alapján /

1.6. Egyéb szolgáltatások:

- A nevelési tanácsadást, a logopédiai és gyógytestnevelési ellátást és a pályaválasztási tanácsadást a megyei ill. a kistérségi fejlesztési terv által felkínáltak szerint vehetik igénybe a tanulók.
- Fakultatív angol nyelvoktatás meghatározott költségtérítéssel.
- Fejlesztőpedagógus foglalkoztatása.
- Minden évben keressük a lehetőségeket pszichológus alkalmazására.

1.7. A feladatellátást szolgáló vagyon:

Az iskola rendelkezésére áll a székhelyén:

1. Kiszombor, Óbélai u. 6. irodák, tanári szoba, 11 tanterem, 1 informatika labor, 1 nyelvi labor, 1 iskolakönyvtár, 1 ebédlő melegítő konyhával, öltözőkkel, szociális helyiségek, lift, 1 szabadtéri sportpálya.
2. Kiszombor, Óbélai u. 6. Tornacsarnok: küzdőtér, 2 öltöző, 1 tanári szoba, 2 szertár, takarítói öltöző, 1 tekepálya, 1 orvosi szoba, szociális helyiségek
3. Kiszombor, Móricz u. 4. 7 tanterem, 1 informatika labor, 1 orvosi szoba, 1 fejlesztő szoba, 1 tálaló konyha, 1 tanári szoba, 1 sószoza, takarítói öltöző, szociális helyiségek

Mindhárom épületben megoldott az akadálymentesítés.

1.8. Az iskola gazdálkodási jogköre:

- Előirányzatok feletti rendelkezési jogosultság szempontjából:

Részbiztosítással rendelkező költségvetési szerv. Az intézmény a részére jóváhagyott, illetve módosított bér- és létszám előirányzattal önállóan gazdálkodik. Az előirányzat-felhasználással kapcsolatos kérdésekben Kiszombor Nagyközség Önkormányzata hatályos költségvetési rendelete alapján kell eljárni.

- Gazdálkodása megszervezésének módjára tekintettel:

Részen önállóan gazdálkodó költségvetési szerv. Gazdálkodás, könyvviteli, számviteli költségvetés-tervezési ellenőrzési, ellátási és más gazdálkodási feladatait megállapodás alapján a Polgármesteri Hivatal, mint önállóan gazdálkodó költségvetési szerv látja el.

1.9. Az alapító és felügyeleti szerv neve:

*Kiszombor Nagyközség Önkormányzat Képviselő-testülete
6775, Kiszombor, Nagyszentmiklósi u. 8.*

Az intézmény része a „Kiszombor, Ferencszállás, Klárafalva Önkormányzatainak Általános Iskolai Intézményfenntartó Társulásá”-nak.

Az intézmény felvételi körzete:

- Kiszombor nagyközség közigazgatási területe: 1-8. évfolyam.
- Ferencszállás község közigazgatási területe: 1-8. évfolyam.
- Klárafalva község közigazgatási területe: 1-8. évfolyam.

2. Az iskola bemutatása

2.1. Az iskola arculata:

Hagyományok:

Intézményünk nagy hangsúlyt fektet arra, hogy a tanórán kívüli tevékenységekkel a gyerekeket hasznos időtöltéssel kössük le. Ezek egyik fajtája a hagyományok megőrzése. Olyan műsorokat értünk ez alatt, amelyeknek főszereplői és lebonyolítói is diákok, a szervezők pedig a pedagógusok. A műsorok egy része tradicionális ünnepekhez kötődik (karácsony, anyák napja, március 15. október 6.), célja az, hogy rászoktassuk a gyerekeket arra, hogy a felnőtt életben is ezeket az ünnepeket kellő tisztelettel meg kell tartani.

A műsorok másik fajtája csak iskolánkhoz kötődik. Ezek a programok különböztetik meg az iskolákat egymástól, s ez adja az intézmény sajátosságát. A sportélet nagy hagyományra tekint vissza, s ezért rendezvényeink egy része erre épít. Ötvözzük ezt ügyességgel,

leleményességgel. A TRAPP NAP és a Dózsa Napok programjai gazdag választékot nyújtanak a diákság számára.

Alapítványunk minden évben játékonysági bállal fogja össze a segíteni szándékozó szülőket, családokat, kiszomboriakat és a környékben élőket.

Versenyeink egy része szintén iskolánkhoz kötődik (Dózsa levelezős versenyek, március 14-i ünnepi est). Azok, akik részt vesznek rajtuk, egész éven keresztül több fordulóban feladatokat oldanak meg csapatban és önállóan is. Megtanulnak magukért és a csapatért küzdeni. A küzdő szellemet jól hasznosítják más versenyeken, szóbeli és írásbeli felvételiken.

Képzési kínálat:

Iskolánk erőssége három alappilléren nyugszik: idegen nyelv tanítás (angol), informatika oktatás, sport. A 2007/2008-as tanévtől kezdődően az *informatika* és az *angol nyelv* tanítását szabad foglalkozásokon elkezdtük tanítani, így megvalósul a nyolc évfolyamon keresztül tanított nyelv- és informatikaoktatás. *Matematikából* 7. évfolyamtól csoportokra bontjuk az osztályokat, s ezzel egyszerre alapozást és tehetséggondozást is végzünk. Ugyanilyen módon bontjuk *magyar nyelvből* is az osztályokat, növelve ezzel a gyerekek továbbtanulási esélyeit.

Intézményünk továbbtanulási mutatóit a következő jellemzi: kb. 20-22% gimnáziumot, kb. 38-42 % szakközépiskolát és kb. 35-40 % szakiskolát választ. Az adatok ismeretében a 8. évfolyamon magyar, matematika és angol nyelvből tanítási órán kívül felvételire előkészítő foglalkozásokat tartunk.

Képzési rendszer:

Az általános iskolai alapfokú képzés mellett művészeti oktatás is megvalósul intézményünkben a következő tanszakokon: néptánc, képzőművészet; zenei tanszakok: fafúvós, rézfúvós, ütő, zongora, gitár, melyekhez minden esetben szolfézsoktatás is társul. Művészeti iskolai bizonyítványt kap az, aki e képzési rendszerben részt vesz.

A délelőtti kötelező tanítási órákat szabadon választható délutáni foglalkozások váltják fel. Szakköreink lehetőséget biztosítanak mindenki számára, aki valamilyen tevékenységben szeretne mélyebben elmerülni. A foglalkozások egy része ügyességet, akaraterőt és a közösségi érdekek tiszteletben tartását célozza meg: futball, torna, asztalitenisz, horgász, teke, kézi- és kosárlabda, floorball, jazz-balett. A szakkörök másik fajtája valamely tantárgyhoz kötődik: történelem, matematika, informatika, énekkar.

Bár iskolánk világnézetileg független, de lehetőséget biztosít hittan tanítására (református, római katolikus). A szülői igények figyelembe vételével nyitottak vagyunk új idegen nyelv délutáni tanítására.

2.2. Az iskola környezete

Helye a közoktatási rendszerben (iskola-földrajzi, szakmai)

A Dózsa György Általános Iskola egyedüli iskola Kiszomboron. Az óvoda mint indító és azt megelőző bölcsőde a településen jelenlévő másik két oktatási intézmény. Létszáma a Pedagógiai Program írásakor 335 fő. Felvételi körzetünk Ferencszállás és Klárafalva községekre terjed ki. A bejáró tanulók aránya stabilizálódott.

Fogadó intézményeink főleg Makó és Szeged iskoláiból kerülnek ki. Öröndetes tény, hogy művészeti, reál és a humán tárgyak magas fokú oktatásának köszönhetően szinte minden évben van továbbtanulónk országos beiskolázású középiskolába.

A visszajelzések alapján a szakiskolába tanulóink közül sokan le is érettségiznek.

Szociológiai helyzet

Kiszombor kb. 4400 fős település. Az utóbbi kb. 15-20 évben észrevehetőbb a betelepülők arányának változása. A fiatalok és a középkorúak sokat ingáznak a közeli városokba, főleg Makóra és Szegedre. Sajnos a községben lassú előregedés a jellemző, ugyanis a nyugdíjas korúak száma megközelíti az aktív dolgozókéét. A munkanélküliség is enyhe növekedést mutat, amely az aktív korúak kb. 1/3-át érinti.

A gyermeklétszám a 2011/12-es tanévben 335. Várható:3 év múlva drasztikus létszámcsökkenés, emiatt csak egy osztályt tudunk indítani.

Intézményünkben 1-3. évfolyamon iskolaotthonos, 4-8.-on napközis ellátás minden tanulónak biztosítható csakúgy, mint a napi 3-szori étkezés (tízórai, ebéd, uzsonna).

Iskolánk minden épülete az utóbbi 5 éven belül komoly felújításon esett át, így állapota nagyon jó. Felszereltségünkről ugyan ez mondható el, rendelkezünk a következő eszközökkel: tv, video, dvd, írásvetítő, számítógépek, laptopok, projektorok, interaktív táblák, fejlesztő játékok.

Gazdasági és munkaerő-piacijellemzők

Tradicionális mezőgazdasági vidék. A privatizáció után a földtulajdonosok száma kevesebb lett. Az értékesítési nehézségek miatt a kistermelők száma minimálisra esett vissza. A vállalkozások száma évek óta stabil.

2.3. Szülői háttér, szülő – iskola kapcsolata:

Az intézmény csak akkor működhet eredményesen, ha a tanulói érdeklődésre épít, s figyelembe veszi a szülői érdekeket. Az iskolai nevelés, a tanuló személyiségének harmonikus fejlesztésének elengedhetetlen feltétele a szülők és a pedagógusok koordinált, aktív együttműködése.

Ezen együttműködés alapja a közös felelősség, megvalósulási formái:

- o a kölcsönös támogatás
- koordinált pedagógiai tevékenység feltétele:
 - o a kölcsönös bizalom és tájékoztatás
 - o az őszinteség,
- eredménye:
 - o a családi és iskolai nevelés egysége és ennek nyomán
 - o kedvezően fejlődő személyiség.

2.3.1. Szülők részéről a nevelőmunka segítéséhez az alábbi közreműködési formákat várjuk:

- aktív részvétel az iskolai rendezvényeken, ezek szervezésének tevőleges segítése,
- aktív szülők delegálása az iskolaszékbe, iskolai szülői munkaközösségbe,
- szülői szervezetek aktív működése, őszinte véleménynyilvánítás, kapcsolatkeresés,

- együttműködő magatartás, pedagógusok munkájának tisztelete,
- nevelési problémák őszinte megbeszélése, közös megoldása,
- a családi nevelésben jelentkező nehézségek közös legyőzése,
- érdeklődő-segítő viszonyulás az iskola belső életéhez,
- szponzorok, támogatók szervezése, szponzori segítségnyújtás.

2.3.2. Intézmény részéről a helyes neveléshez a következő tevékenységi formákat ajánljuk:

- rendszeres és folyamatos tájékoztatás a tanulók előmeneteléről, személyiségük fejlődéséről, magatartásáról,
- az intézmény helyzetével, életével kapcsolatos rendszeres tájékoztatás adása,
- munkatervben előre tervezett szülői értekezletek, fogadóórák,
- szülő(k), pedagógus(ok) által kezdeményezett rendkívüli szülőértekezletek,
- igény esetén nyílt napok (órák) szervezése,
- szükség esetén családlátogatás,
- hátrányos helyzetű tanulók esetén a családtámogatás segítése, szervezése,
- felvilágosító, ismeretterjesztő előadások szervezése,
- szükség esetén nevelési, pályaválasztási tanácsadás szervezése,
- még több törődés a magatartási, beilleszkedési zavarokkal küszködő, sajátos nevelési igényű, hátrányos – és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekekkel
- eredményesebben fejlesztjük a toleráns, a máságot tiszteletben tartó személyiségjegyeket.

2.3.3. Szülői ház és az iskola együttműködésének továbbfejlesztési lehetőségei:

- osztály – család közös kulturális, sport és szabadidős tevékenységének szervezése,
- közös rendezvények szervezése a szülők és pedagógusok részvételével,
- előre egyeztetett formában, tanulói részvétellel szervezett szülői értekezletek, fogadóórák rendezése,
- szülők bevonása a fejlesztési koncepciók kidolgozásába,
- alapítványunk pénzügyi támogatása

2.3.4. Szülői háttér bemutatása napjainkban:

Sok a csonkacsaládban nevelkedő gyermek intézményünkben. Az ép család hiánya nehéz körülményeket teremt az érintett tanulóknál. A bizonytalan családi háttér, a feszült légkör kihat a tanulók viselkedéskultúrájára. Évfolyamonként egyre emelkedik a munkanélküli vagy alacsony jövedelmű szülők száma. A tanulói létszám közel 1/6 –nál jellemző, hogy családjuk anyagi gondokkal küszködik. Féltő, hogy településünkön tovább nő a bizonytalan családi háttérrel rendelkező diákok száma. (2007. XII.)

2.4.1. Lakóhely szerinti megoszlás:

Intézményünk nyitott a környező településekről érkező diákok iránt. Iskolánk tanulói döntően helybeliek, néhányan járnak a közeli falvakból.

2.4.2. Neveltségi szint:

Tanulóink neveltségi szintje megfelelő. Az iskolára az elfogadó-megengedő légkör a jellemző, így a különböző neveltségi szinttel érkező tanulók hamar alkalmazkodnak a

körülményekhez. Könnyen beilleszkednek a diákközösségbe, elfogadják viselkedési normáinkat, szokásainkat, felveszik életritmusunkat, hamar otthon érzik magukat. Ezt a családi légkört érzékelik a hozzánk kívülről érkező vendégek is.

Igyekszünk alacsony szinten tartani a hiányzások és késések számát. Ezen a területen csak a szülők együttműködésével tudunk sikeresen tevékenykedni. Úgy gondoljuk, hogy a nevelés elsődleges színtere a család, az iskola és a szülő közötti jó kommunikáció csak hasznos lehet a gyermek számára, ezért keressük a szülőkkel való kapcsolattartás hatékony formáit.

2.5. Pályaválasztási motiváció:

Iskolánk fontosnak tartja a széles körű / sokoldalú tájékoztatást a pályaválasztás előtt álló diákok részére.

Már 7. osztályban elkezdődik a szervezett formában történő középiskolai látogatások, nyíltnapokon való részvétel.

Lehetőséget biztosítunk a környékbeli középiskolák bemutatkozására. Szülő- diák egyaránt aktívan közreműködhet ezeken a nyílt fórumokon.

Az osztályfőnökök segítséget nyújtanak a pályaválasztó diákoknak és azok szüleinek a megfelelő iskola kiválasztásában. A reális pályaválasztást pályaeorientációs órákkal és szakember segítségével kívánjuk elősegíteni.

Tanulási attitűd:

Alsó tagozaton többnyire jól motiválhatók, szorgalmasak a gyerekek. Később azonban sok gondot okoz a tanulásban jelentkező hanyagság, lazaság. **Intézményünk minden pedagógusa új tanítási módszereket, eszközöket alkalmaz a hatékony oktatás érdekében.** Célunk az, hogy praktikus szemléletet alakítsunk ki tanulóinkban.

Továbbtanulási szándék:

Összhangban van a pályaválasztási motivációval. Ritkán fordul csak elő, hogy a szándék mögött, nincs reális lehetőség.

Kerekített adatok alapján tanulóink kb. 20% gimnáziumot, kb. 40% szakközépiskolát kb. 40% szakmunkásképzőt választ. Főként a közeli városok (Makó, Szeged) középiskoláit jelölik meg továbbtanulás céljául. Kevés tanuló választ Csongrád megyén kívül eső neves iskolát. Beiskolázási mutatóink jók.

2.6. Diákönkormányzat:

Az iskola tanulóinak érdekképviselőjét a Diákönkormányzat (DÖK) látja el. A DÖK tagjai az 5- 8. osztályok által delegált képviselők, akik a vezetőiket évente, a tanév elején választják meg. E korcsoportban minden tanulónak joga, hogy választó és választható legyen. A DÖK tevékenysége a tanulókat érintő valamennyi kérdésre kiterjed. Munkájukat támogatja a diákmozgalmat segítő tanár, aki a diákokkal együtt eljárhat a DÖK képviselőjében. Az iskolai diákönkormányzat működéséhez biztosítja az intézményvezető a megfelelő tantermet valamint feladatainak ellátásához szükséges irodai háttérrel. A Diákönkormányzat és az iskola vezetősége közötti együttműködés jó.

Az iskolavezetés egyeztet a DÖK-kel az SZMSZ-ben szereplő házirendről, a tanév helyi rendjéről, a tanítási időn kívüli programokról, a jelentősebb, a diákéletet érintő eseményekről. Támogatjuk a tanulói kezdeményezéseken alapuló *iskolarádió és diákújság* működését, hiszen ezek teszik teljessé és emlékezetessé az általános iskolai diákéveket.

2.7. Az iskola meglévő kapcsolatrendszere:

Intézményünk közvetlen és közvetett partnerekkel tart kapcsolatot.

Közvetlen partnerek: diákok, szülők, iskolafenntartó, és pedagógusok. Velük a párbeszéd folyamatos, plusz évente egyszer partner elégedettségi lapokat kitöltve mérjük fel az elégedettséget, a veszélyeket, a lehetőségeket és az erősségeket.

Közvetett partnereink: helyi óvoda, mint indító intézmény, térségi középiskolák, mint fogadó intézmény, iskolaorvos, védőnő, helyi – térségi – megyei - régiós közművelődési intézmények és könyvtárak, egyházak, határőrség, rendőrség, tűzoltóság, mentők, könyvterjesztők, pályaválasztási tanácsadó, nevelési tanácsadó, szakértői bizottság, térségi munkaközösségek, oktatási osztály, szakminisztérium.

A Dózsa György Általános Iskola pedagógiai programja

Az intézmény pedagógiai programja a közoktatásról szóló (többször módosított) 1993. évi LXXIX. törvény, a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 243/2003. (XII. 7.) Kormányrendelet, a kerettantervek kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 10/2003. (IV. 28.) OM rendelettel módosított 28/2000. (IX. 21.) OM rendelet rendelkezései alapján, valamint Kiszombor Község Önkormányzati Képviselő-testületének Feladat-ellátási, intézményhálózat, működtetési és fejlesztési tervében foglaltak (a továbbiakban: önkormányzati intézkedési terv) figyelembe-vételével készült.

Az iskolában a Kt. 44. § (1) bekezdésének megfelelően a nevelő és oktató munka a pedagógiai program szerint folyik. A nevelési és pedagógiai program (e dokumentum) tartalmazza mindazokat a módosításokat, amelyeket a hatályos közoktatási törvény 48. §-ában megfogalmaz. (A program bevezetése felmenő rendszerben történik, néhány tanéven keresztül a kerettantervi és a módosított kerettantervi előírások szerint folyik a nevelés, oktatás, az átmeneti időszak a 2006/2007, tanévben szűnik meg.)

3. Az iskola nevelési programja

Iskolánk, a Dózsa György Általános Iskola (székhelye: Kiszombor, Óbélai u.6.) fenntartója Kiszombor Község Önkormányzata. Az intézmény nyolc évfolyamos, nappali rendszerű általános iskolai oktatást végez, alsó tagozaton kettő, felső tagozaton a Pedagógiai Program elkészítésekor 2 osztállyal évfolyamonként. Vonzáskörzete Kiszombor, Klárafalva és Ferencszállás. Intézményünket Iskolafenntartói Társulás köti össze a ferencszállási és a klárafalvi önkormányzattal, ahonnan első osztálytól nyolcadikig érkeznek/érkezhetnek diákok iskolánkba.

Nevelő-oktató munkánk a tanulóink érdeklődésére épülő nevelési program megvalósításán alapul, mely az alpműveltség megszerzése mellett biztosítja számunkra az alapvető kommunikációs készségek és viselkedési normák elsajátításán is. Korszerű eszközparkunknak köszönhetően pedagógiai munkánkban kiemelt szerepet kap a számítástechnika, illetve a számítástechnika adta lehetőségek célirányos kihasználása. Kiemelt figyelmet fordítunk tanulóink mozgásigényének kielégítésére, fizikai állóképességének növelésére. Rendszeres és tanulóink körében közkedvelt szabadidős programjainkat nevelő-oktató munkánk szerves részének tekintjük. Iskolánkat a szó pszichológiai értelmében, meleg, korlátozó, a családi békés légkör jellemzi.

3.1. Az iskola jövőképe

Iskolánk gyermekbarát, ugyanakkor rendre törekvő, világos rendszert kínál, melyben - reményeink szerint – minden gyerek a legmagasabb szinten bontakoztatja ki képességeit, megtanulhatja a testileg, szellemileg, érzelmileg és erkölcsileg egészséges életvitelt. Olyan iskolát szeretnénk, ahol a partnerekkel együttműködve, a biztos alapismeretek nyújtásán túl, a XXI. század követelményeinek megfelelő magas szintű képzéssel, önművelődésre, kulturált viselkedésre képes, testi és lelki harmóniában élő kreatív személyiségeket formálunk. Ezt a folyamatot színes iskolai programok teszik változatossá.

Arra törekszünk, hogy az iskolánkból kikerülő tanulók ne csak biztos tudással legyenek felvértezve, hanem jól nevelt, magabiztos, mások értékeit is megbecsülő emberré váljanak. Szeretnénk iskolánkban kiegyensúlyozott, testi- és szellemi harmóniában élő gyerekeket nevelni.

Küldetésnyilatkozat

„Okosan szeretve, tudást követelve felkészíteni a felnőtt életre.”

3.2. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

3.2.1. Kulcskompetenciák

Anyanyelvi kommunikáció

Az anyanyelvi kommunikáció magában foglalja a fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények kifejezését és értelmezését szóban és írásban egyaránt (hallott és olvasott szöveg értése, szövegalkotás), valamint a helyes és kreatív nyelvhasználatot a társadalmi és kulturális tevékenységek során, az oktatásban és képzésben, a munkában, a családi életben és a szabadidős tevékenységekben.

Idegen nyelvi kommunikáció

Az idegen nyelvi kommunikáció az anyanyelvi kommunikáció elemeivel jellemezhető: fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények megértése, kifejezése és értelmezése szóban és írásban (hallott és olvasott szöveg értése, szövegalkotás), a társadalmi és kulturális tevékenységek megfelelő keretein belül – oktatás és képzés, munka, családi élet és szabadidős tevékenységek –, az egyén szükségleteinek megfelelően. Az idegen nyelvi kommunikáció olyan képességeket is igényel, mint például a közvetítés, más kultúrák megértése. Az egyén nyelvtudásának szintje változhat a négy dimenzió (hallott szöveg értése, beszédkézség, olvasott szöveg értése és íráskézség), az egyes nyelvek és az egyén társadalmi-kulturális háttere, környezete és igényei/érdeklődése szerint.

Matematikai kompetencia

A matematikai kompetencia a matematikai gondolkodás fejlesztésének és alkalmazásának képessége, felkészítve ezzel az egyént a mindennapok problémáinak megoldására is. A kompetenciában és annak alakulásában a folyamatok és a tevékenységek éppúgy fontosak, mint az ismeretek. A matematikai kompetencia – eltérő mértékben – felöleli a matematikai gondolkodásmódhoz kapcsolódó képességek alakulását, használatát, a matematikai modellek alkalmazását (képletek, modellek, struktúrák, grafikonok/táblázatok), valamint a törekvést ezek alkalmazására.

Természettudományos kompetencia

A természettudományos kompetencia készséget és képességet jelent arra, hogy ismeretek és módszerek sokaságának felhasználásával magyarázatokat és előrejelzéseket tegyünk a természetben, valamint az ember és a rajta kívüli természeti világ közt lezajló kölcsönhatásban lejátszódó folyamatokkal kapcsolatban magyarázatokat adjunk, előrejelzéseket tegyünk, s irányítsuk cselekvéseinket. Ennek a tudásnak az emberi vágyak és szükségletek kielégítése érdekében való alkalmazását nevezzük műszaki kompetenciának. E kompetencia magában foglalja az emberi tevékenység okozta változások megértését és az ezzel kapcsolatos, a fenntartható fejlődés formálásáért viselt egyéni és közösségi felelősséget.

Digitális kompetencia

A digitális kompetencia felöleli az információs társadalom technológiáinak (Information Society Technology, a továbbiakban: IST) magabiztos és kritikus használatát a munka, a kommunikáció és a szabadidő terén. Ez a következő készségeken, tevékenységeken alapul: információ felismerése, visszakeresése, értékelése, tárolása, előállítása, bemutatása és cseréje; továbbá kommunikáció és hálózati együttműködés az interneten keresztül.

A hatékony, önálló tanulás

A hatékony, önálló tanulás azt jelenti, hogy az egyén képes kitartóan tanulni, saját tanulását megszervezni egyénileg és csoportban egyaránt, ideértve az idővel és az információval való hatékony gazdálkodást is. Felismeri szükségleteit és lehetőségeit, ismeri a tanulás folyamatát. Ez egyrészt új ismeretek szerzését, feldolgozását és beépülését, másrészt útmutatások keresését és alkalmazását jelenti. A hatékony és önálló tanulás arra készíti a tanulót, hogy előzetes tanulási és élettapasztalataira építve tudását és képességeit helyzetek sokaságában használja, otthon, a munkában, a tanulási és képzési folyamataiban egyaránt. A motiváció és a magabiztosság e kompetencia elengedhetetlen eleme.

Szociális és állampolgári kompetencia

A személyes, értékorientációs, interperszonális, interkulturális, szociális és állampolgári kompetenciák a harmonikus életvitel és a közösségi beilleszkedés feltételei, a közjó iránti elkötelezettség és tevékenység, felöleli a magatartás minden olyan formáját, amely révén az egyén hatékony és építő módon vehet részt a társadalmi és szakmai életben, az egyre sokszínűbb társadalomban, továbbá ha szükséges, konfliktusokat is meg tud oldani. Az állampolgári kompetencia képessé teszi az egyént arra, hogy a társadalmi folyamatokról, struktúrákról és a demokráciáról kialakult tudását felhasználva, aktívan vegyen részt a közügyekben.

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

A kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia segíti az egyént a mindennapi életben - a munkahelyén is - abban, hogy megismerje tágabb környezetét, és képes legyen a kínálgató lehetőségek megragadására. A tudást, a kreativitást, az újításra való beállítódást és a kockázattállalást jelenti, valamint azt, hogy célkitűzései érdekében az egyén terveket készít és hajt végre. Alapját képezi azoknak a speciális ismereteknek és képességeknek, amelyekre a gazdasági tevékenységek során van szükség.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség magában foglalja az esztétikai megismerés, illetve elképzelések, élmények és érzések kreatív kifejezése fontosságának elismerését mind a tradicionális művészetek nyelvein, illetve a média segítségével, ideértve különösen az irodalmat, a zenét, a táncot, a drámát, a bábjátékot, a vizuális művészeteket, a tárgyak, épületek, terek kultúráját, a modern művészeti kifejezőeszközöket, a fotót s a mozgóképet.

3.2.2. Az iskola pedagógiai programja és a Nemzeti alaptanterv kiemelt fejlesztési feladatai

A Nemzeti alaptanterv kiemelt fejlesztési feladatai a kulcskompetenciákra épülnek. Összekötik a műveltségterületek bevezetőit és fejlesztési feladatait.

Énkép, önismeret

Az egyén önmagához való viszonyának alakításában alapvető célként tűzhető ki az önmegismerés és önkontroll, a felelősség önmagunkért, az önállóság, az önkifejezés igénye és az erre irányuló tevékenységek, valamint mindezek eredményeként a személyes méltóság.

Hon- és népismeret

Elengedhetetlen, hogy a tanulók ismerjék népünk kulturális örökségének jellemző sajátosságait, nemzeti kultúránk nagy múltú értékeit. Fontos feladat a harmonikus kapcsolat elősegítése a természeti és a társadalmi környezettel, a nemzettudat megalapozása, nemzeti önismeret, a hazaszeretet elmélyítése és ettől elválaszthatatlan módon a hazánkban és szomszédságunkban élő más népek, népcsoportok értékeinek, történelmének, hagyományainak megbecsülése.

Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra

Európa a magyarság tágabb hazája. A tanulók magyarságtudatukat megőrizve váljanak európai polgárokká. Ismerjék meg az egyetemes emberi civilizáció legjellemzőbb, legnagyobb hatású eredményeit.

Aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés

A demokratikus jogállamban a társadalom fejlődésének és az egyén sikerességének, boldogulásának s nem ritkán boldogságának is egyik fontos feltétele az egyén részvétele, a civil társadalom, a lakóhelyi, szakmai, kulturális közösség életében és/vagy, politikai életben. Az aktív állampolgári léthez ismeretek, képességek, megfelelő beállítottság és motiváltság szükséges.

Gazdasági nevelés

A gazdálkodás és a pénz világa vonatkozó tudás nélkül nem érthetjük meg a bennünket körülvevő világ számunkra fontos folyamatainak jelentős hányadát. Az iskolai nevelésnek alapvető szerepe van abban, hogy a tanulók tudatos fogyasztókká váljanak, mérlegelni tudják a döntéseikkel járó kockázatokat, a hasznot vagy a költségeket.

Környezettudatosságra nevelés

A nevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezetmegővésre, elősegítve ezzel az élő természet fennmaradását és a társadalmak fenntartható fejlődését.

A tanulás tanítása

A tanulás a pszichikum tartós módosulása külső tényezők hatására, tehát nem csupán ismeretszerezés és figyelem, emlékezet működtetése, hanem valamennyi értelmi képesség és az egész személyiség fejlődését, fejlesztését magában foglalja. A pedagógus fontos feladata, hogy megismerje a tanulók sajátos tanulási módjait, stratégiáit, stílusát, szokásait. Segítsen kialakítani a tanulási szokásokat azoknak, akik szociális hátrányok miatt hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetük miatt máshonnan nem remélhetnek segítséget.

Testi és lelki egészség

Az iskola nagy feladata és felelőssége, hogy a felnövekvő nemzedékeket egészséges életmódra nevelje, valamint minden tevékenységével szolgálni kell a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését. Személyi és tárgyi környezetével segítse azoknak a pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak a kialakulását, amelyek a gyerekek, fiatalok egészséges életvitellel kapcsolatos szemléletét és magatartását fejlesztik.

Felkészülés a felnőtt lét szerepeire

Fontos eleme a pályaeorientáció, amelynek célja, hogy segítse a tanulók további iskola- és pályaválasztását. Az iskolának átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Kiemelt figyelmet igényel a rugalmasság, az együttműködés és a bizonytalanság kezelésének a képessége egyéni és társadalmi szinten egyaránt. A tanulók hatékony társadalmi beilleszkedéséhez, az együttéléshez és a részvételhez elengedhetetlenül szükséges a szociális és állampolgári kompetencia tudatos, pedagógiaiailag tervezett fejlesztése.

3.3.1. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei

A nevelés és az oktatás nem választható el egymástól, nem állítható szembe egymással. Az oktatás a nevelés része.

Alapelvek:

A pedagógiai munka lényege: a szabadságra nevelés. Az irodalom tanításával, a nyelvek oktatásával, a zenei neveléssel, a matematika, fizika, történelem oktatásával, a sporttal, technikával és informatikával a fiatal ember személyes szabadságát kell szolgálni. Az iskola pedagógiai programja biztosítja az ismeretek, a vallási illetve világnézeti információk tárgyilagos és többoldalú közlését.

Segíteni kell a gyermeket egyéni képességeinek kibontakozásában.

Tiszteletben kell tartani a tanulók személyiségét, figyelembe venni egyéni képességeiket.

Törekedni kell arra, hogy egyetlen tehetség se kallódjon el.

Diákokkal előre meg kell ismertetni a velük szemben támasztott követelményeket, így tudhatják a velük szembeni elvárást.

A fiatalokat a felelős állampolgári létre, az egymásért való felelősségre, a család, haza, munka szeretetére és megbecsülésre kell nevelni.

Az értelem fejlesztésével együtt fontos az érzelmi és akarati élet formálása.

Meg kell tanítani a kudarcot is elviselni, feldolgozni és értékelni.

A nevelésen és az oktatáson sugározzon át a természethez való megváltozott viszony, az ökológiai szempontok előtérbe kerülése, az élet és a természet szeretete, a természeti kincsek és az épített örökség megbecsülése.

- Tervszerű és következetes nevelő-oktató munkával fejleszteni kell a tanulók alapképességeit.
- Erősíteni kell a tanulók iskolához való kötődését. Ennek érdekében olyan légkört kell megteremteni, hogy az iskolában otthon érezhessék magukat a gyerekek.
- Az iskolában olyan, - az emberre, a társadalomra, a művészetekre, a tudományokra vonatkozó – ismereteket kell közölni, melyek megalapozzák a tanulók széleskörű műveltségét, elősegítik az értelmi, erkölcsi eligazodásukat az őket körülvevő világban.
- Erkölcsileg, szellemileg és testileg egészséges nemzedéket kell nevelni.
- Fontos a pontosság, fegyelem és az önfegyelem gyakorlása.
- A tanulóknak érezniük kell a felelősséget a Föld globális problémái iránt, és tudatosítani kell bennük, hogy a mindennapi életben is figyeljenek környezetünk megóvására.
- Törekedni kell a szociális hátránnyal, tanulási nehézséggel vagy beilleszkedési-, magatartási zavarral küzdő gyerekek hátrányának leküzdésére, különös tekintettel a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulókra.
- Fontos a szülőkkel való folyamatos kapcsolattartás, valamint aktív részvétel a lakóhelyünk életében.
- Az óvoda jelzései és beiratkozáskor elvégzett felmérések alapján megállapítjuk a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos, SNI tanulók várható létszámát.

3.3.2. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka céljai, feladatai

Célok, feladatok:

- Az intézmény a pedagógus közösség nevelési alapelveiből és Kiszombor község Feladat-ellátási intézményhálózat működtetési és fejlesztési tervének célkitűzéseiből kiindulva az

alapkészségek fejlesztését, az anyanyelv, az idegen nyelv, a számítástechnika, a sport fontosságát hangsúlyozza.

- Folyamatos cél megőrizni és ápolni iskolánk hagyományait az intézmény bensőséges, családias légkörét az itt tanuló, nevelkedő gyermekeket felkészíteni a továbbtanulásra, a pályaválasztásra.
- Az iskolában folyó oktató-nevelő munkának tehetséggondozó és felzárkóztató programokkal támogatnia kell az egyéni képességek kibontakozását, különös tekintettel a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulókra!
- Gondoskodni kell:
 - az általános és széles alapműveltség biztosításáról minden tanulónál,
 - tanulási kudarcok megelőzéséről,
 - a sikeres beilleszkedés elősegítéséről,
 - a szociális hátrányokból adódó hátrányok kompenzálásáról,
 - önismeret fejlesztéséről,
 - önellátásra való képesség és igény kialakításáról a napi szükségletek kielégítésében (tisztálkodás, öltözködés, iskolai felszerelés stb.),
 - a testi nevelésről, mely a tanórákon, kirándulásokon és túrákon, különféle sportrendezvényeken, sportköri foglalkozásokon valósul meg,
 - a tanuláshoz szükséges szövegértési és szövegalkotási képességek fejlesztéséről,
 - arról, hogy a tanulók rászokjanak a tanórák alatti munkafegyelemre, a házi feladatok elkészítésére, az iskola házirendjének megtartására, valamint az utcán, a közlekedésben való fegyelmezett viselkedésre.
- Fontos:
 - a család tiszteletére, a szülők, nagyszülők megbecsülésére, szeretetére, udvariasságra, figyelmességre, mások szokásainak és tulajdonának tiszteletben tartására nevelés,
 - az esztétikai nevelésben a képzőművészetek, a zenei kultúra oktatása, valamint a beszéd, a viselkedés, az öltözködés és a környezet kultúrájának elsajátítása.
 - Magyarország megismerése, szeretete és megóvása,
 - a nemzeti kultúra ápolása, hazaszeretetre nevelés, hagyományaink, ünnepeink megismertetése, átöröktetése.
 - Olyan légkört kialakítani, ahol tanulóink otthon érezhetik magukat
Ennek érdekében:
 - A tanuló személyiségét tiszteletben tartjuk.
 - A gyerekeket bevonjuk saját iskolai életük megszervezésébe.
 - A tanulók egyéni képességeit az oktatás során figyelembe vesszük.
 - Diákjaink előre megismerhetik a velük szembe támasztott követelményeket, így tudhatják, mit várunk el tőlük.
 - Minden gyermek számíthat a pedagógusok jóindulatú segítségére tanulmányi munkájában és életének egyéb problémáiban.
 - Különösen fontos az egyéni bánásmód és odafigyelés a hátrányos helyzetű tanulók esetében, akik segítése az iskolai IPR keretében a mentori rendszeren keresztül működik.

- A tanulók legyenek képesek:
 - az idejüket önállóan és hatékonyan beosztani,
 - saját képességeiknek megfelelő szinten teljesíteni a tanulmányi követelményeket.
- Eszményeinkben olyan tanuló képe él, aki a közös családi és iskolai nevelés eredményeképpen egyesíti magában az alábbi tulajdonságokat:
 - a tudás számára érték
 - legyen feladattudata
 - tisztelettudás, egészséges kíváncsiság, érdeklődés jellemzi,
 - kulturáltan viselkedjen,
 - legyen toleráns társaival,
 - mindennapi életben felhasználható képességekkel rendelkezik,
 - ismeri és alkalmazza a közösségben éléshez szükséges magatartásformákat,
 - szellemileg és testileg legyen edzett.

3.3.3. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka eszközei, eljárásai

A nevelő-oktató munka ismeret- és értékátadó tevékenység, amely csak akkor lehet eredményes, ha módszereiben, eszközeiben, eljárásaiban tekintettel van a tanulócsoportok heterogén összetételére, a tanulók életkori sajátosságaira, és kellő teret biztosít a tanulói aktivitásnak az ismeretszerzés folyamatában. Ennek néhány fontos eszköze a pedagógiai gyakorlatból:

- Az oktatás legfontosabb eszköze a tanmenet, amely az aktuális tanévre készül.
- Az eljárásoknak, eszközöknek igazodnia kell a tanulók életkori sajátosságaihoz, értelmi fejlettségéhez, a képességekhez.
- Szorgalmazni kell a tanulói aktivitást, tág teret kell adni az egyéni munkamódszereknek, és ezzel hozzá kell segíteni a tanulót az egyéni tanulási stratégia kialakításához.
- Az értékelésnek a kapott feladatok megvalósításának módja és színvonala, a problémákra adott válaszok minősége szerint kell történnie.
- A komplex személyiség fejlesztésében fontos szerepet kell kapnia az önismeretnek – az erős és gyenge pontok felismerésének, a fejlett és reális önértékelésnek, az önbizalom erősítésének, a kezdeményező és vállalkozó készségeknek, az ítélőképességnek, az erkölcsi és esztétikai érzékenységnek, az érzelmi intelligencia kialakításának.
- Fontos:
 - a tanulási technikák és módszerek tanítása, átadása, folyamatos karbantartása,
 - az elektronikus médiumok alkalmazása az oktató-nevelő folyamatban.
- Módszerek:
 - a meggyőzés módszerei (oktatás, példaképállítás, önbírálat, beszélgetés, tudatosítás, stb.),
 - a tevékenység megszervezésének módszerei (követelés, ellenőrzés, érdekes, játékos módszerek, gyakorlás, stb.),
 - a magatartásra ható, ösztönző módszerek (ígéret, biztatás, elismerés, dicséret, stb.).

4. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A NAT-ban képviselt értékek, az egységes, alapvető követelmények és az ezekre épülő differenciálás egyaránt azt a célt szolgálják, hogy a tanulók adottságaikkal, fejlődésükkel, iskolai és iskolán kívüli tanulásukkal, egyéb tevékenységeikkel, szervezett és spontán tapasztalataikkal összhangban minél teljesebben bontakoztathassák ki személyiségüket.

4.1. Tanulóink személyiségfejlesztésével kapcsolatos feladatok

Feladatok:

- Az intézményben színes, sokoldalú iskolai életnek, játéknak és munkának kell folynia: változatos pedagógiai módszereknek, széles tevékenységkínálatnak (lásd az iskola arculatának részletes bemutatásánál) kell lennie, amiken keresztül a tanuló lehetőséget kap a személyiségjegyekkel összehangolt egyéni tanulási módszerek, eljárások kialakítására, folyamatosan biztosítani kell a gyerekek számára képességük kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlásának lehetőségét.
- Fejleszteni kell a gyermekek önismeretét, együttműködési készségüket, edzeni az akarataikat.
- Figyelmet kell fordítani:
 - a kitartás, a szorgalom, a céltudatosság, az elkötelezettség kialakítására,
 - az önismeret fejlesztésére (osztályfőnöki vagy önismereti órákon, iskolán kívüli lehetőségek formájában),
 - folyamatos megfigyelés útján alkosson tiszta képet a gyermek meglévő képességeiről, kiemelkedő képességű és részképességek fejlődésében elmaradott gyermekekre, egyénre szabott feladatok alapján gyakoroljon hatást,
 - az egészséges, edzett személyiség kialakítására,
 - az egészségnek, mint alapértéknek elfogadtatására, az egészségmegőrzés igényének felkeltésére, az egészségkárosító szokások, szenvedélyek kialakulásának megelőzésére.
- Hozzá kell járulni az életmódjuk, motívumaik, szokásaik, az értékekkel történő azonosulásuk fokozatos kialakításához, meggyökereztetéséhez:
 - a környezet jelenségeire, a tanulók közösségeire és önmagukra irányuló helyes, cselekvésre és aktivitásra késztető érzelmek kialakítására,
 - a nemzeti hagyományok, a nemzeti kultúra megismertetésére, emlékeinek tiszteltetésére, ápolására, megbecsülésére,
 - az alapvető állampolgári jogok megismertetésére.
- A pedagógusnak, mint modellközvetítőnek, a személyiségformálás egyik legfontosabb eszközének kell lennie.
- A pedagógiai munka középpontjában a tanulók tudásának, képességeinek, az egész személyiség fejlődésének, fejlesztésének kell állnia.
- Az iskolai tanulási folyamat során kiemelten fontos feladat a differenciálás, vagyis az, hogy a pedagógusok oktató-nevelő munkája a lehetőségekhez mérten a legnagyobb mértékben igazodjon a tanulók egyéni fejlettségéhez, képességeihez és az egyes tantárgyakból nyújtott teljesítményéhez.
- Minden gyermek képességét önmagához - saját egyéni, fejlődési, érési tempójától függően igyekezzon fejleszteni.
- Lehetőséghez mérten biztosítani kell a bontott nível csoportban történő oktatást matematika, idegen nyelv és magyar tantárgy(ak)ból.

- Lehetőségekhez mérten biztosítani kell bontott csoportban történő oktatást nagy létszámú osztály esetén.

4.2. Rendellenes személyiségfejlődésű, beilleszkedési és tanulási zavarokkal küszködő, illetve veszélyeztetett tanulók kezelése

Feladatok:

- Egyéni segítségnyújtást kell biztosítani a szociálisan hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű, beilleszkedési, magatartási, tanulmányi problémákkal küzdő tanulók részére.
- Fejlesztő foglalkozást, szakkorrepetálást kell tartani az integráltan nevelt tanulók számára.
- A nevelőknek az egyes szaktárgyak tanítási óráin előnyben kell részesíteniük az egyéni képességekhez igazodó munkaformákat, így – elsősorban a gyakorlásnál, ismétlésnél – a tanulók önálló és csoportos munkájára kell támaszkodniuk.
- Lehetőséghez mérten biztosítani kell a bontott csoportban történő oktatást matematika, idegen nyelv és magyar tantárgy(ak)ból.
- Lehetőségekhez mérten biztosítani kell bontott csoportban történő oktatást nagy létszámú osztály esetén.
- Az iskolai tanulási folyamat során kiemelten fontos feladat a differenciálás, vagyis az, hogy a pedagógusok oktató – nevelő munkája a lehetőségekhez mérten a legnagyobb mértékben igazodjon a tanulók egyéni fejlettségéhez, képességeihez és az egyes tantárgyakból nyújtott teljesítményéhez.

4.3. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

Az iskolai nevelés legfőbb célja a tanuló minél szélesebb körben történő fejlesztése, felkészítése az életre. A gyermek fejlődése azonban szorosan összefügg és nem választható el a közösségtől, a közösségi neveléstől.

A kortárs csoport:

lehetőséget ad az én-érvényesítésre,
biztosítja a valakihez tartozás érzését,
emocionális biztonságot nyújt.

Ha a diákok kötődnek az egyes iskolai közösségekben, lehetővé teszi az azokon keresztül közvetett módon megvalósuló oktatás és nevelés hatásának erősödését. Ezért is alapvető feladat a közösségben, illetve a közösség által történő nevelés megszervezése és irányítása.

A család

A legalapvetőbb közösség a család, melybe a tanuló beilleszkedik. A család meghatározza, formálja, befolyásolja a gyermek fejlődését, a másokhoz való viszonyát. Alapvető szociális kötődéseket, formákat alakít ki, amelyeket az iskolába kerülve lehet és kell is fejleszteni, formálni, alakítani. A tanulók megismerése ezért a családi háttér feltérképezésével, közös programok során egyéni elbeszélgetésekkel stb. történhet. Így nagyon fontos szerepet kap, az iskola, s az osztályközösség is.

Az iskolai közösség

A tanulók együttélésének és együttműködésének legtágabb keretét az iskolai közösség jelenti. Megkülönböztetett jelentőségű feladatok hárulnak az iskola vezetőire, az osztályfőnökre, a diákönkormányzatot segítő pedagógusra, az egyes iskolai eseményeket, rendezvényeket szervező tanárookra.

Az osztályközösség

A tanuló fejlődésének meghatározó tényezői a családban elsajátított szokásokon, morális tényezőkön túl a baráti körben kialakított emberi kapcsolatok és értékrendek.

Az osztályközösség szokásokkal, szemléletmóddal rendelkező tanulók közössége, ahol az életszemléletet kell formálni és továbbfejleszteni. Ebben nagy a szerepe a közösségnek, mivel a kortársak hatnak egymásra. A tanuló idejének legnagyobb részét az osztályközösségben tölti, ezért nagyon meghatározó annak légköre, szellemisége, hatása a tanulók egymás között kialakuló kapcsolatrendszerére, viselkedési formáira.

Az osztályközösség feladata:

- valamennyi tanuló pozitív irányú befolyásolása,
- az egyéni értékek felismerése,
- egymás tiszteletben tartása,
- egymás segítése a tanulásban és az egyéni vagy beilleszkedési problémákban,
- a másság elfogadása, a tolerancia,
- társaik segítése, támogatása gondjaik, problémáik megoldásában,
- mások gondjainak, nehézségeinek felismerése.

A közösség irányításában, alakításában meghatározó a szerepe az **osztályfőnöknek**. Különösen fontos a szerepe a problémák felismerésében és azok keresésében. Fontos a szerepe és a tevékenysége abban, hogy a családot hogyan tudja bevonni, befolyásolni a tanuló támogatásába, mennyire azonos alapelvekkel irányít az iskola és a család. **Az osztályfőnök ismerje fel a tanuló problémáit, érzékelje az esetleges deviáns eseteket, és találja meg a problémák megoldásához a helyes utat, vagy azokat a személyeket, akik a probléma megoldásában a segítségére lehetnek.**

4.4.A tanítási órán kívüli tevékenységek

A tanítási órán kívüli tevékenység közé tartozik minden olyan foglalkozás, amely a nem hagyományos tanórai foglalkozások témakörében is megtalálhatók, de nem kerül a tanítási naplóba.

Tanítási órán kívüli tevékenységek lehetnek:

- szakkörök,
- takarítási akciók (iskola, környék stb.),
- gyűjtési akciók (papír, fém stb.).

Rendszeres tanórán kívüli foglalkozások

A tanórán kívüli foglalkozások a diákok igényeinek és az iskola lehetőségeinek összehangolásával szerveződnek. Ide tartozik: a szakkörök, az előkészítők, az egyéni kezdeményezésen alapuló

tevékenységek és a sportfoglalkozások. A foglalkozások témáját és a hiányzó tanulók nevét a szaktanár a megfelelő naptárba rögzíti.

A szakköri foglalkozások időtartama legfeljebb heti 45 perc lehet, ami adott esetben tömbösített formában is megtartható.

A tanév elején meghirdetett szakkörökre a szaktanároknál, írásos szülői engedéllyel lehet jelentkezni. A jelentkezés a szakkör elindulása után válik véglegessé. Ettől kezdve a szakköri foglalkozásokon való részvétel kötelező.

Az iskola tanárai vagy bármely más szervezet az iskola diákjai számára az iskolában önköltséges tanfolyamot igazgatói engedéllyel és az érintett tanulók szüleinek írásos beleegyezésével szervezhet.

A tanórán kívüli rendszeres foglalkozások rendjét külön órarend rögzíti, melyet az igazgató hagy jóvá.

Alkalmanként szervezett foglalkozások

Az iskola által egy-egy alkalomra tanórán kívüli, szervezett foglalkozások a következők lehetnek:

- osztálykirándulások,
- a tanulmányi kirándulások,
- a táborok,
- a diákcsoporthoz bel- és külföldi utazásai,
- kulturális intézmények és ipari létesítmények látogatásai.

Az iskola a fenti programok szervezésére nem kötelezhető. A programok iskolai keretek között csak tanári felügyelettel tanítási időn kívül szervezhetők. A kirándulások, táborozások és az utazások esetén 20 tanulóig 2, és minden további, megkezdett 10 tanulónként +1 tanárnak kell kísérnie a csoportot.

A jelen pedagógiai programban nem szereplő, a tanítási idő alatt több napig tartó tanórán kívüli foglalkozást – írásos kérvény alapján – az igazgató engedélyezheti az osztályban tanító tanárok vagy a nevelőtestület véleményének kikérése után.

A tanulók bármely, az iskola által alkalmanként szervezett több napos programon csak előzetes írásbeli hozzájárulással vehetnek részt. Az engedélyt a szervező tanárnak a program szervezésének megkezdésekor kell beszereznie a szülőktől és az osztályfőnöktől.

A fenntartó, anyagi támogatást nyújthat ezek megszervezéséhez. Figyelmet kell fordítani arra, hogy a hátrányos helyzetű tanulók költségeinek fedezésére anyagi forrásokat biztosítsunk.

A tanulók távollététől, ha olyan programokon vesznek részt, amelyeken az iskolát képviselik, az igazgató dönt.

Rendszeres és alkalmanként szervezett tanórán kívüli foglalkozások formái

a) Hagyományőrző tevékenységek

Minden tanév folyamán iskolai ünnepséget, megemlékezést lehet tartani a következő alkalmakkor: 1848. március 15-e, 1849. október 6-a évfordulóján, karácsonykor, farsangkor, illetve a 8. osztályosok ballagásakor stb.

Fontos feladat az iskola névadójának, emlékének ápolása, és a hagyományok megőrzése. Ezt biztosítják bensőséges, családi hangulatú rendezvényeink (TRAPP NAP, Jótékonyági bál, iskolai télapóünnep, karácsony, farsang, nőnap, Dózsa napok, Dózsa gála, klubdelutánok, ballagás, évnyitó, évzáró, sportnapok).

Időszakonként az iskola tevékenységét, munkáját összefoglaló iskolai évkönyv kerül kiadásra.

- Iskolai újság, honlap, hírlevél szerkesztése
- iskolamúzeum, iskolatörténeti vetélkedő
- kapcsolat más Dózsa iskolákkal

b) Tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások

Fontos, hogy:

az egyes tantárgyakból gyenge teljesítményt nyújtó tanulók képességeinek fejlesztésére felzárkóztató óra szervezésre kerüljön,

az egyéni képességek minél jobb kibontakoztatását, hátrányos helyzetű gyerekek felzárkóztatása a tehetséges tanulók gondozását az egyes szaktárgyakhoz kapcsolódó tanórán kívüli tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások segítsék,

A további tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások indításáról – a felmerülő igények és az iskola lehetőségeinek figyelembe vételével – minden tanévben az iskola nevelőtestületének kell döntenie.

Tanórai foglalkozásokon kívül:

- A pedagógusok kötelező óraszámába beépülő, felzárkóztatásra, illetve tehetséggondozásra fordítandó délutáni foglalkozások, valamint a diákok igénye alapján egyedi esetekben tartott korrepetálások keretei között.
- Minél több tanulót igyekszünk bejuttatni az „Útravaló” illetve „Arany János” ösztöndíj programba.

c) Diákönkormányzat

A tanulók és a tanulóközösségek érdekeinek képviseletére, a tanulók tanórán kívüli, szabadidős tevékenységének megszervezésére az iskolában diákönkormányzat működik, melynek kiemelt szerepet tulajdonítunk. Kialakítjuk velük a választás, a választhatóság gyakorlatát. Megismertetjük velük az Országos Diákönkormányzat tevékenységét. Az iskolai diákönkormányzat munkáját az 5-8. osztályokban megválasztott küldöttekből álló diákönkormányzati vezetőség irányítja. A diákönkormányzat tevékenységét a diákok által jelölt és az iskola igazgatója által megbízott nevelő segíti. Üléseit heti 45 percben tartják, melynek időpontját minden év elején (a diákönkormányzat pedagógus vezetőjének segítségével) szavazással döntenek el. A Pedagógiai Program írásának évében: kedd 7.00 – 7.45-ig.

d) Napközi otthoni és iskolaotthoni foglalkozások

A közoktatási törvény előírásainak megfelelően – ha a szülők igénylik -, az iskolákban tanítási napokon a délutáni időszakban az 1-8. évfolyamon napközi vagy iskolaotthon működik.

- *Iskolaotthoni foglalkozás*

Az intézmény 1-3. osztályig biztosítja a tanulók teljes ellátását (tízórai, ebéd, uzsonna) és felügyeletét 16 óráig.

- *Napközis foglalkozás*

Az intézmény 4-8. osztályig biztosítja a tanulók teljes ellátását (tízórai, ebéd, uzsonna) és felügyeletét 16 óráig. A napközi által nyújtott programokban az étkezés igénybe vétele nélkül is részt lehet venni.

A napközi szerkezetileg és tartalmilag szorosan kapcsolódik a délelőtti folyó pedagógiai munkához. A napközi speciális feladata a tanulás tanítása, a mentálhigiénés szokások ápolása, fejlesztése. A sokszínű szabadidős tevékenység magában foglalja a sportversenyeket, mozi-, könyvtár- és színházlátogatást, múzeumi foglalkozásokon való részvételt, stb. A napközi fontos színtere a felzárkóztatásnak és a tehetséggondozásnak.

e) Versenyek, vetélkedők

A tehetséges tanulók további fejlődését segítik a különféle (szaktárgyi, sport, művészeti stb.) versenyek, vetélkedők, melyek az iskolában évente/félévente/stb. rendszeresen kerülnek megszervezésre. A legtehetségesebb tanulók városi, megyei és országos tanulmányi, művészeti versenyeken is részt vesznek. A versenyek, vetélkedők megszervezését, illetve a tanulók felkészítését a különféle versenyekre a nevelők szakmai munkaközösségei vagy a szaktanárok végzik.

f) Tanulmányi kirándulások

Az iskola nevelői a tantervi követelmények teljesülése, a nevelőmunka elősegítése céljából az osztályok számára évente egy alkalommal tanulmányi kirándulást szervezhetnek tanítási időn kívül, önkéntes alapon.

g) Erdei iskola

Az erdei iskola a nevelési és a tantervi követelmények megvalósulását segíti az iskola falain kívül.

h) Múzeumi, kiállítási, művészeti előadáshoz kapcsolódó foglalkozások

Egy-egy tantárgy néhány témájának feldolgozását, a követelmények teljesítését szolgálják a különféle közművelődési intézményekben, illetve művészeti előadásokon tett csoportos látogatások.

i) Szabadidős foglalkozások

A szabadidős foglalkozások során a szabadidő hasznos és kulturált eltöltésére kívánja a nevelőtestület a tanulókat azzal felkészíteni, hogy a felmerülő igényekhez és a szülő anyagi helyzetéhez igazodva különféle szabadidős programokat szervez (pl. túrák, kirándulások, táborok, mozi, színház- és múzeumlátogatások, klubdelutánok, táncos

rendezvények, stb.). A szabadidős rendezvényeken való részvétel lehet önkéntes/kötelező.

j) Iskolai könyvtár – könyvtárszoba

Az iskolai könyvtár, a tanulók és az iskola dogozóinak egyéni tanulását, önképzését szolgálja. Könyvtári foglalkozás szervezhető a községi, városi és megyei könyvtárakban is tanórán és tanórán kívül.

Az iskolai könyvtár a Pedagógiai Program írásának évében heti kétszer tart nyitva:

kedd: 13.00 – 16.00

csütörtök: 13.00 – 16.00

k) Az iskola létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata

A tanulók igényei alapján, előzetes megbeszélés után lehetőség van arra, hogy az iskola létesítményeit, illetve eszközeit (pl. sportlétesítmények, számítógép, zongora stb.) a tanulók – tanári felügyelet mellett – egyénileg vagy csoportosan használják.

l) Hit- és vallásoktatás

Az iskolákban a területileg illetékes, bejegyzett egyházak – az iskola nevelő és oktató tevékenységétől függetlenül – hit- és vallásoktatást szervezhetnek. A hit- és vallásoktatáson való részvétel a tanulók számára önkéntes.

A Pedagógiai Program írásának időpontjában római katolikus és református hittan oktatás működik.

4.5.A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenység

A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenységek:

- *szűrés, diagnosztizálás*
- *együttműködés a segítő szakemberekkel*
- *együttműködés a kortárs csoportokkal*
- *speciális programok meghatározása, kialakítása: pályaorientáció, drog – és alkohol prevenciók foglalkozások.*

A 1993. évi LXXIX. Köznevelési Törvény 30. §-a és a 14/1994. MKM rendelet 22. §-a szerint abban a kérdésben, hogy a gyermek, tanuló beilleszkedési zavarral, magatartási rendellenességgel küzd, vagy fogyatékosságban szenved, a nevelési tanácsadó megkeresésére a szakértői és rehabilitációs bizottság dönt.

Az alkalmazkodási nehézségek megjelölésére több kifejezés szolgál. Használatos a beilleszkedési zavar, a magatartás rendellenesség, a nehezen nevelhetőség, a feltűnő viselkedés, elégtelen alkalmazkodás, az érzelmi zavar, a nevelési nehézség és hasonló elnevezések.

E fogalommal jelölik mindazon gyerekeket, akik nem alkalmazkodnak az iskolai szabályokhoz, vétenek ellenük, illetve kivonják magukat hatásuk alól, magatartásukkal zavarják a tanárt és társaikat. Ide tartoznak azok is, akiknek magatartási stílusa közli negatív beállítódásukat az őket körülvevő társas/iskolai környezettel szemben.

Nagyon fontos a beilleszkedési, magatartási problémákkal küszködő tanulók fejlesztése, mert a problematikus tanuló saját fejlődésének és közössége fejlesztésének is gátjává válhat. Az iskolai követelményrendszer és a társadalmi normáktól, a többségi kultúrától eltérően szocializált gyermekek összetalálkozása egy sor tipikus nehézséget hoz felszínre. A nehezen kezelhető gyerek nem azonos a rosszul nevelt gyerekekkel.

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek leggyakoribb ismertetőjelei:

- a gyermek nem felel meg a vele szemben támasztott nevelési és oktatási követelményeknek,
- passzív vagy aktív módon ellenáll a nevelői hatásoknak,
- nehezen tud alkalmazkodni és a közösségbe beilleszkedni,
- testi és pszichés tünetei vannak,
- személyiségzavarokkal küzd (idegesség, figyelmetlenség, alvási és beszédzavarok, hibás automatizmusok – tickelés, pislogás, grimaszolás, étvágytalanság, hisztérikus görcsök stb.).

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekekkel, tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenységek:

- szoros kapcsolatot kell tartani a helyi óvodai intézményekkel, nevelési tanácsadóval és gyermekjóléti szolgálattal,
- fontos:
 - az óvoda-iskola átmenet zökkenőmentessé tételének programját ki kell dolgozni
 - a helyzetfelismerés és helyzetértékelés,
 - a magatartási zavar feltárása,
 - a kapcsolatteremtés és folyamatos kapcsolattartás a szülőkkel illetve gondviselőkkel,
 - az egyéni fejlesztési terv kidolgozása, megszervezése és lebonyolítása,
 - a tanítási órán differenciált foglalkozás kialakítása, a képességek szerinti csoportbontás,
- együtt kell működni:
 - a gyerekekkel foglalkozó szakembereknek,
 - az osztályban tanító pedagógusoknak és a gyermekvédelmi felelősnek,
- törekedni kell arra, hogy:
 - a tanuló minél több sikerélményhez jusson a tanórákon és a tanórán kívüli tevékenységek során,
 - olyan speciális osztályfőnöki órák is legyenek, ahol személyiségfejlesztő tréningeken keresztül fejlődhet a gyermek önértékelési és önismereti képessége,
 - felzárkóztató, fejlesztő foglalkozások legyenek,
 - minél könnyebb legyen a felső és az alsó tagozat között az átmenet.

Lépések:

1.) szűrés, diagnosztizálás	felelős: osztályfőnök, szaktanár
2.) segítő szakemberhez való irányítás	felelős: osztályfőnök, szaktanár
3.) együttműködés a segítő szakemberrel	felelős: osztályfőnök, szaktanár
4.) együttműködés kortárs csoportokkal	felelős: osztályfőnök, szaktanár

A magántanulóra, a képzési kötelezettséget teljesítőre és a pedagógiai szakszolgáltatást igénybe vevőre külön rendelkezések vonatkoznak.

Ha a sajátos nevelési igényű tanuló, illetve a beilleszkedési, tanulási nehézséggel, magatartási rendellenességgel küzdő tanuló szakértői vélemény alapján:

- tanulmányait magántanulóként folytatja, illetve
- a szülő otthoni ellátás keretében tesz eleget a képzési kötelezettségnek,

az önkormányzat feladatellátása keretében, a szakértői véleményben megjelölt szakember biztosításáról – külön jogszabályban meghatározottak szerint – az iskolának, a fejlesztő felkészítést nyújtó, illetve a szakértői véleményt készítő intézménynek kell gondoskodnia.

Az intézmény céljai, feladatai e területen:

Egységes, mindenkire vonatkozó, az életkori sajátosságokat és az egyéni képességeket figyelembe vevő követelményrendszer kialakítása, gyakorlata. Kiemelkedő az osztályfőnök, a napközi vezető szerepe, a tantestület példamutatása.

A beilleszkedést már első osztály előtt megkezdjük: tavaszi bemutató órák, óvodások játékos sportversenye, a szülők részletes tájékoztatása nyári, előrehozott szülői értekezleten.

Drog és alkohol prevenciók foglalkozások:

Egészségügyi szakemberek, védőnők, osztályfőnökök, biológia és egészségtan tanárok munkatervének egyik alappontja a felvilágosítás és szemléltetés. Cél a devianciák megismertetése. A káros szenvedélyek hatásmechanizmusának érthetővé tétele. Az odavezető útra felhívni a figyelmet, segítséget nyújtani a szorult helyzetbe került fiatalnak, szakemberhez való irányítással. Felhívják a figyelmet arra, hogy a megelőzés olcsóbb, mint a kezelés: bensőséges kapcsolat kialakítása pedagógusokkal, szakemberekkel. Kortárs csoportok szerepe.

4.6.A tehetség, képesség kibontakozását segítő tevékenységek

A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek:

- a tehetségkutatás,
- a tanórán kívüli lehetőségek,
- együttműködés külső szervezetekkel,
- és a nyomon követés

A tehetség

Valami iránt megmutatkozó hajlam, képesség. A tehetséges ember valamilyen tevékenységben az átlagnál magasabb teljesítményre képes.

Minden pedagógus feladata, hogy felhívja a figyelmet a tehetséges tanítványokra, hogy megfelelően lehessen gondoskodni a fejlesztésükről.

E tevékenység kiterjed a tanórai és tanórán kívüli területekre egyaránt. Ez a legszorosabb együttműködést tételezi fel a családdal és tehetségek fejlesztésével foglalkozó intézményekkel és szakemberekkel.

A tehetségkutatás, a tehetséggondozás céljai az optimális fejlődés segítése érdekében:

- a korai felismerés,
- a tehetségek számbavétele,
- a tantárgyi programok követelményeit magasan túlteljesítő diákok számára a fejlesztés színtereinek meghatározása,
- a hiányosságok, gyengeségek okainak felderítése, egyedi segítségnyújtás vagy szakmai irányítás,

- az esélyegyenlőség megteremtése, a hátrányban szenvedő diák képességeinek fejlesztése, különös tekintettel a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulókra
- a tehetséges tanulókat ösztönözni kell a tehetséggondozó foglalkozásokon való részvételre, különösen igaz azokra a hátrányos helyzetű tanulókra, akiknek a családja nem nyújt megfelelő szintű motivációt a tehetség kibontakozására

A tehetséggondozás szervezett formái:

1. Tanóra keretén belül
2. Tanórán kívül

4.6.1.A tehetségfejlesztés lehetőségei tanórán belül

A tanórán belüli tehetségfejlesztés módjai a következők lehetnek:

- az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése,
- a tanórákon érvényesülő differenciált képességfejlesztés,
- csoportbontás,
- az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata,
- a továbbtanulás segítése felkészítő foglalkozásokkal,
- személyes beszélgetések, a biztatás, a jutalmazás megfelelő formáinak alkalmazása,
- a viselkedéskultúra fejlesztése.

4.6.2.A tehetségfejlesztés lehetőségei tanórán kívül

A tanórán kívüli tehetségfejlesztés eszközei a következők lehetnek:

- versenyek, vetélkedők, bemutatók (szaktárgyi, sport, kulturális stb.),
- a kiugró tehetségek megfelelő fejlesztése,
- tehetséggondozó szakkörök,
- iskolai sportfoglalkozásokon: kézi-, kosárlabda- és labdarúgó-bajnokságok, floorball, asztalitenisz
- szabadidős foglalkozások (színház-, múzeumlátogatás),
- az iskolában rendelkezésre álló tanulási források használata (számítógépes, multimédiás tanuló programok).

4.7.A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok

A gyermek – és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok:

- *prevenció*
- *együttműködés külső szervezetekkel*
- *az esetleges juttatások elosztása alapelveinek és eljárási rendjének meghatározása*

A gyermek-és ifjúságvédelmi feladatokat a *Közülatási Törvény és a 11/1994. (VI. 8.) MKM rendelet 6. §-a* rendezi.

Valamennyi pedagógus közreműködik a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a tanulók fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében. E

tevékenység kiterjed a tanórai és a tanórán kívüli területekre egyaránt. Ez a legszorosabb együttműködést feltételezi a családdal és a gyermek-és ifjúságvédelmi intézményekkel, szakemberekkel.

Az iskolában a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok segítésére gyermek- és ifjúságvédelmi felelős tevékenykedik, egy az alsó, egy pedig a felső tagozaton.

A gyermek-és ifjúságvédelmi felelős alapvető feladata:

- a pedagógusok gyermek- és ifjúságvédelmi munkájának segítése,
- a tanulók és a szülők tájékoztatása azokról a lehetőségekről, személyekről, intézményekről, amelyekhez problémáik megoldása érdekében fordulhatnak,
- családlátogatáson való részvétel a veszélyeztető okok feltárása érdekében,
- a Gyermekjóléti Szolgálat tevékenységének segítése,
- a tanulók anyagi veszélyeztetettsége esetén gyermekvédelmi támogatás megállapításának kezdeményezése,
- tájékoztatást nyújtása a tanulók részére szervezett szabadidős programokról,
- nyilvántartani az igazolt és igazolatlan hiányzásokat
- együttműködés:
 - a szabadidőt szervező kollégákkal,
 - az osztályfőnökkel,
 - az Iskolai Diákönkormányzattal és a Diákönkormányzatot segítő tanárral,

A gyermekvédelmi tevékenység fontosabb feladatai:

- a gyermek elemi szükségletei (élelem, ruházat, tanszer, pihenés) figyelemmel kísérése,
- a tanulók egészségi állapotának figyelemmel kísérése, rendszeres ellátás biztosítása az iskolaorvosi szolgáltatáson keresztül és az iskolaorvosi rendeléseken,
- a tanulók intézményes ellátása, az iskola valamennyi szolgáltatásának biztosítása igényeik szerint (ügyelet, fejlesztő foglalkozás, felzárkóztatás, étkezés stb.),
- segélykérelmek támogatása, és az ezzel kapcsolatos tanácsadás a család szociális és anyagi helyzetétől függően,
- a tanulók eredményeinek figyelemmel kísérése, a rendszeres iskolába járásának folyamatos ellenőrzése, szükség esetén a szabálysértési eljárás kezdeményezése.

Az iskola gyermekvédelmi tevékenysége három területre terjed ki:

- a gyermek fejlődését veszélyeztető okok megelőzésére,
- az okok feltárására,
- az okok megszüntetésére.

A gyermekvédelmi problémák feltárásának az a célja, hogy a gyermekek problémáit az iskola a Gyermekjóléti Szolgálat segítségével minél hatékonyabban tudja kezelni, megelőzve ezzel a súlyosabbá válásukat.

Az iskolai gyermekvédelem célja a gyermek hátrányos helyzetének csökkentése és a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, illetve a veszélyeztetettség megszüntetésében való segítségnyújtás, együttműködés a különböző szakemberekkel.

Az alábbi tevékenységek szolgálják a gyermek- és ifjúságvédelem céljainak megvalósítását:

- az indulási hátrányok csökkentése,
- a veszélyeztetett és a hátrányos helyzetű fiatalok tanulási előmenetelének figyelemmel kísérése,
- a felzárkóztató foglalkozások,
- az iskolai étkezés lehetősége,
- napközis foglalkozás,
- az egészségügyi szűrővizsgálat,
- az egészségvédő és mentálhigiéniai programok szervezése,
- a családi életre való nevelés,
- a személyes és egyéni tanácsadás,
- a szülőkkel való együttműködés,
- a tájékoztatás a családsegítő és gyermekjóléti szolgáltatásokról,
- a tanulók szociális helyzetének javítása (segélyek, alapítványi támogatások),
- a szenvedélybetegségek megelőzése.

4.8.A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program

Az e csoportba sorolható tanulók jelentős része szociális problémákkal küzdő családokból kerül ki. Bármilyen oknál fogva hátrányos helyzetben lévő tanuló felzárkóztatásának segítése iskolánk minden pedagógusának feladata.

A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő programnak tartalmaznia kell:

- a diagnosztizálásra,
- az egyéni felzárkóztató foglalkozások megszervezésének elvei és eljárási rendjére,
- a tanórai differenciálásra és
- a program eredményességének értékelési módszereire vonatkozó előírásokat.

A Köznevelési Törvény 30. § és a 41. §-a szerint abban a kérdésben, hogy a gyerek, a tanuló tanulási nehézséggel küzd, a nevelési tanácsadó, illetve a szakértői és rehabilitációs bizottság dönt.

A Köznevelési Törvény 10. § (1) pontja biztosítja, hogy a tanulók képességeiknek, érdeklődésüknek, adottságaiknak megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljenek. Állapotuknak, személyes adottságaiknak megfelelő ellátásban, különleges gondozásban, rehabilitációs célú ellátásban részesüljenek, életkoruktól függetlenül a pedagógiai szakszolgálat intézményéhez fordulhassanak segítségért.

Az esélyegyenlőtlenség csökkentése fontos feladat, amely speciális felzárkóztató programokkal és személyes törődéssel, beszélgetésekkel történhet.

A tanulási nehézségekkel küszködő tanulók leggyakoribb viselkedési tünetei:

- hiperaktivitás,
- szorongásos magatartás,
- térlátás nehézségei (jobb-bal tévesztése, betűk felcserélése),
- mozgáskoordináció zavarai,
- a nyelvi működés zavarai (diszlexia, diszgráfia),
- antiszociális cselekedetek,
- alacsony önértékelés,
- emlékezés zavarok,

- a logikus gondolkodás problémái,
- a spontán kíváncsiság hiánya.

Nem minden viselkedési rendellenesség háttérében húzódik meg ugyanakkor tanulási nehézség. Ezért mindig az adott eset elemzése dönti el, hogy melyik tényező a felelős.

A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő tevékenységek:

- az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése,
- a nőcsoportos oktatás,
- az egyéni foglalkozások,
- a felzárkóztató foglalkozások,
- az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata,
- a napközi otthon,
- továbbtanulás irányítása, segítése,
- a tanuló helyes önismeretre és küzdőképességre való nevelése.

Már az első osztálytól tudatosan az önálló tanulásra szoktatunk. A tanulási időt fokozatosan növeljük, figyelembe véve az életkori sajátosságokat, egyéni képességeket.

Első osztályban kiszűrjük a beszédzavarral, beszédhibával küszködő tanulókat, igényeljük a logopédus munkáját.

Az iskolába lépéstől folyamatosan igényeljük a szülő naprakész segítségét, indokolt esetben gyermekét szakemberhez irányítjuk.

Az iskola egyéni felzárkóztató foglalkozásokat (korrepetálás) szervez – egy-három tanuló részvételével – a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatása érdekében, a tanulók igénye és szükségletei szerint. A nehezen tanuló, betegség miatt huzamosabb ideig hiányzó tanulók részére felzárkóztató foglalkozásokat tartunk.

A tanulási kudarcot kiváltó okok sokfélesége jelzi, hogy a kezelés módszerei is sokfélék lehetnek. Minden alkalmazott eljárás személyfüggő.

4.9.A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek a következők:

- helyzetfeltárás,
- a segítő tevékenység formáinak és működési rendjének (felzárkóztató foglalkozások stb.) megszervezése,
- a külső kapcsolatrendszer kiépítése, fenntartása (szakszolgálatok),
- az anyagi háttér biztosító rendszerének felkutatása (táborozások, tankönyvellátás, ösztöndíjak, pályázatok nyomon követése),
- az esetleges juttatások elosztása alapelveinek és eljárási rendjének kialakítása.

A tanulók előképzettségében nemcsak a megszerzett ismeretek, készségek terén mutatkoznak jelentős – a lemaradók számára speciális segítség nélkül leküzdhetetlen hátrányt jelentő – különbségek, hanem a szocializáció fokában, a viselkedésmódban, az udvariassági szabályok ismeretében és a higiénia terén is.

Az iskolapedagógus a tanulók hátrányos anyagi helyzetének és veszélyeztetettségének feltárásával és enyhítésével kapcsolatos feladatait a *Közoktatás Törvény és a (11/1994. MKM rendelet 6. §), a*

tanulók szociális helyzetén alapuló intézményvezetői döntések előkészítésével kapcsolatos feladatokat a *Közköztartási Törvény 124. § (21)* bekezdésében szabályozza.

A *Közköztartási törvény 19. § (7) d)* pontja szerint a pedagógus feladata, hogy közreműködjön a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek, tanuló fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában és megszüntetésében. **Feladatunk segíteni minden hátrányos helyzetű tanulót képességeinek kibontakoztatásában, adottságihoz mért fejlődésében.**

Szociális hátrányok enyhítését az alábbi tevékenységek szolgálják:

- csoportbontás,
- étkeztetési támogatás,
- a tankönyvvásárláshoz nyújtott segélyek,
- az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata,
- a nevelők segítő, személyes kapcsolattartása a rászoruló tanulókkal,
- a szülők, a családok nevelési, életvezetési gondjainak segítése (egyéni beszélgetés az osztályfőnökkel, fogadóóra, családlátogatás, szülői értekezlet stb.),
- továbbtanulás irányítása, segítése,
- szoros kapcsolat a polgármesteri hivatallal és a gyermekjóléti szolgálattal, gyermekvédő társintézményekkel annak érdekében, hogy a szociális hátránytól szenvedő tanulók minél hamarabb segítségben részesüljenek,

4.10.A szociális hátrányok enyhítésére szolgáló pedagógiai tevékenységek:

Egyre több tanuló kerül olyan anyagi helyzetbe, mely egészséges testi fejlődését, zavartalan tanulását hátráltathatja. **A hátrányos helyzetű tanulók körébe természetesen beletartoznak a halmozottan hátrányos helyzetűek, akikre szociális problémáik tekintetében is fokozott figyelmet kell fordítani. Az iskola életében fontos feladat az esélyek kiegyenlítése, a hátrányok csökkentése, a társadalmi egyenlőtlenségek hatásainak enyhítése.** A segítségre szorulóknak elsősorban az alacsony jövedelmű, a munkanélküli, valamint a szociális ellátásban részesülő szülők gyermekei.

Eszközeink a szociális hátránykompenzáció tevékenységeire:

- a gyermekvédelmi tevékenység hatékonyságának növelése,
- a szociokulturális hátrányok enyhítése:
 - a szabadidő kulturált eltöltésének biztosítása,
 - tanácsadás a rászoruló gyermekeknek, szülőknek stb.,
 - felzárkóztató, illetve tehetséggondozó programok szervezése,
 - pályaaorientációs tevékenységek szervezése,
 - felvilágosító és drogmegelőzési programok szervezése,
- felvilágosítás nyújtása a szociális juttatások lehetőségeiről,
- tankönyvtámogatás,
- kapcsolatfelvétel a szakszolgálati intézményekkel,
- pályázatok figyelése,
- **a tanulási folyamat tervezésében minden tanuló tényleges részvételének biztosítása (csoport, páros, individuális munkaforma),**
- **az érintett tanuló érdek-és esélyérvényesülésének elősegítése.**

5. A pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke

Az iskola alapító okiratában meghatározott tevékenységhez szükséges kötelező (minimális) eszköz- és felszerelésjegyzéket [11/1994. (VI.8.) MKM r. 7. melléklet], ezen belül a szemléltetést, illetve tanulói tevékenységet igénylő tananyag feldolgozásához szükséges taneszközök és felszerelések – a Funkcionális taneszköz jegyzék [Művelődési Közlöny 1998. 2/II. szám] alapján összeállított jegyzékét a pedagógiai program 3. sz. melléklete tartalmazza.

A kötelező eszköz- és felszerelési jegyzékben foglaltak végrehajtásának ütemezését [KT. 132. § (11)] Kiszombor Nagyközség Önkormányzati Képviselő-testületének 510/2003/XII.15./KKÖT határozatával elfogadott önkormányzati ütemterv tartalmazza.

Nyitottak vagyunk az integrált oktatás bevezetésére. Ennek érdekében elvégzünk továbbképzéseket, és az oktatáshoz szükséges eszközöket beszerezzük. Az ezzel kapcsolatos pályázatokat figyeljük.

Tankönyvek, taneszközök

Az iskolai tanítást és tanulást segítő könyvektől meg kell követelni:

- a nyelvi helyességet,
- a gyermekek korának megfelelő stílust,
- a gyermeklélektani és pedagógiai szempontok érvényesülését.

A tankönyvek, taneszközök:

- ne legyenek ellentétesek az alkotmány és a törvények szellemével,
- ne tartalmazzanak tudományos tévedéseket.

Az általános értelemben vett tankönyv fogalmán belül több kategóriát különböztetünk meg:

- a) *Tankönyv*: a megtanulandó anyagot tartalmazza, kerüli a felesleges részleteket, a tananyag hosszas fejtegetését.
- b) *Olvasókönyv*: a tananyaghoz szorosan kapcsolódó, azt illusztráló vagy elmélyítő irodalmi igényű mű, válogatás, szöveggyűjtemény, a tantárgy vagy a tudomány történetét bemutató kiadvány.
- c) *Feladattár*: a gyakorlást közvetlenül segítő könyv.
- d) *Segédkönyv*: az önálló ismeretszerzés és a tehetséggondozás eszköze (pl. szótárak, enciklopédiák).
- e) *Jegyzet*: tankönyvpótlóként szerepelhet, ha a tankönyv még nem készült, vagy ha a tantárgy szakmódszertana még nem kristályosodott ki.
- f) *A tanulói, tanári segédletek*: ezekhez tartozhatnak a szakköri füzetek, az iskolai tehetséggondozást segítő ismeretterjesztő kiadványok, valamint a tanári segédkönyvek.
- g) *Nem nyomtatott ismerethordozók*: pl. hanglezet, dia, videokazetta, számítógéppel olvasható ismerethordozók.
- h) *Feladatlap, munkafüzet*

5.1. Az iskolai nevelő-oktató munkát, szemléltetést és foglalkoztatást szolgáló alapfelszerelések és eszközök az osztálytermekben és szaktantermekben

Alapfelszerelések:

- írásvetítő,
- fali vetítővászon,
- videomagnó, DVD lejátszó,
- televízió,
- a tanterem funkciójától függően CD-lejátszó, térképek,
- a szemléltetést és a tanulást segítő informatikai eszközök (hardver, szoftver),
- informatikai, számítástechnikai eszközök,

5.2. Az iskolai oktató-nevelő munkát, szemléltetést és foglalkoztatást központilag (iskolai szinten) támogató eszközök

Eszközök, felszerelések:

- könyvtár:
 - kötelező és ajánlott olvasmányok,
 - oktatási segédletek,
 - kézikönyvek (lexikonok, kronológiák, enciklopédiák),
 - pedagógiai-módszertani szakkönyvek,
 - a közismereti és szakmai tantárgyakhoz kapcsolódó szakirodalom,
 - a tananyagot kiegészítő ismeretterjesztő művek,
 - tanári kézikönyvek,
 - tankönyvek,
 - periodikák,
 - elektronikus ismerethordozók (floppy, CD és DVD gyűjtemény),
 - internet hozzáférés,
 - stb.
- fénymásoló,
- tornaterem,
- sportudvar,

6. A szülő, a tanuló, a pedagógus együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei

Az együttműködés és a véleményalkotás formái, lehetőségei, visszacsatolási módszerek:

- *szülők,*
- *tanulók,*

Élő munkakapcsolat van a tanári közösség és a szülők között a tanulók fejlődése érdekében, az iskola hagyományai, valamint a Köznevelési Törvény és a Szervezeti és Működési Szabályzat alapján.

A Szervezeti és Működési Szabályzat több szintű együttműködést feltételez a szülők, a tanulók és a pedagógusok közös részvételével a gyermek személyiségének és tudásának fejlesztése érdekében. Az együttműködéshez megfelelő kommunikációs formák működtetése szükséges.

6.1.A szülők-pedagógusok együttműködése

Cél, hogy a szülők lássanak bele az iskolai munkába, a közösségi életbe és lehetőségeik, elfoglaltságuk függvényében vállaljanak részt benne azért, hogy folyamatosan nyomon követhessék gyermekük nevelésének, oktatásának alakulását.

A pedagógus és szülők közötti együttműködési formái:

1. Szülői értekezlet

Évi három alkalommal tartunk.

Külön szervezünk pályaválasztási szülői értekezletet a nyolcadikosok számára.

Feladata:

a szülők és pedagógusok között folyamatos együttműködés kialakítása,

a szülők tájékoztatása:

az iskola céljairól, feladatairól, lehetőségeiről,

az országos és a helyi közoktatás-politika alakulásáról, változásairól,

a helyi tanterv követelményeiről,

az iskola és a szaktanárok értékelő munkájáról,

a gyermek osztályának tanulmányi munkájáról, neveltségi szintjéről,

az iskola és az osztályközösség céljairól, feladatairól, eredményeiről, problémáiról,

a szülők kérdéseinek, véleményének, javaslatainak összegyűjtése és

továbbítása az iskola igazgatósága felé;

2. Fogadó órák

Feladata:

a szülők és a pedagógusok személyes találkozása, illetve ezen keresztül egy-egy tanuló egyéni fejlesztésének segítése konkrét tanácsokkal. Heti 1 alkalommal meghatározott időpontban tartandó, de szülő és pedagógus előzetes egyeztetés után egyaránt kérheti más időpontban történő megtartását is.

3. Egyéni kapcsolatfelvétel;

A halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) tanulók külön értékelése

Célja: Az e körbe tartozó tanulók szülei rendszeresen képet kapjanak a gyermekük fejlődéséről, esetleges saját problémáik feltárásával hozzájáruljanak a sikeres egyéni bánásmód kialakításához.

Idője: A háromhavonkénti értékelések átadása, illetve ettől eltérő időpontok – szükség szerint.

4. Szülők közösségének részvétele az osztály életében

5. Szülői közösségi választmány ülései

6. Iskolaszék

7. Nyílt tanítási nap

feladata: a szülők betekintést nyerjenek az iskola nevelő és oktató munka mindennapjaiba, ismerjék meg személyesen a tanítási órák lefolyását, tájékozódjanak közvetlenül gyermekük és az osztályközösség iskolai életéről.

8. Írásbeli tájékoztató (ellenőrző, üzenő füzet)

feladata: a szülők tájékoztatása a tanulók tanulmányaival vagy magatartásával összefüggő eseményekről, illetve a különféle iskolai vagy osztály szintű programokról;

9. Rendezvények

10. Hirdetőtábla, hírlevél, honlap (www.kziskola.fw.hu)

A szülők kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban, írásban vagy elektronikus úton egyénileg illetve választott képviselők, tisztviselők útján közölhetik az iskola igazgatóságával, nevelőtestületével vagy az iskolaszékkal.

Az intézmény képviseletében az osztályfőnök rendszeresen kapcsolatot tart a tanuló előmenetelével kapcsolatban.

6.2. A tanulók-pedagógusok együttműködése

Cél a folyamatos, kiegyensúlyozott, feszültségmentes kapcsolatban az egyéni képességeknek megfelelő eredmények elérése, a személyiség kibontakoztatása az oktató-nevelő munkában.

A pedagógusok és tanulók közötti együttműködés formái:

- tanórai munka,
- osztályfőnöki órák,
- közösségi programok,
- egyéni beszélgetések,
- diákönkormányzat, diákszövetség,
- kérdőívek, vizsgálatok.

Az iskola környezeti nevelési programja

Mellékletben található

Egészségnevelési program

Mellékletben található

Iskolai fogyasztóvédelmi program

Mellékletben található

Az iskola helyi tanterve

Érvényes: 2007. október 1.

Iskolánk egyes évfolyamain a tanított tantárgyakat, a kötelező és választható tanórai foglalkozásokat és azok óraszámait az iskolában a 2001/2002. tanévtől (a kerettanterv) és a 2003/2004. tanévtől (a módosított kerettanterv) felmenő rendszerben bevezetésre kerülő óratervek határozzák meg, a tantárgyanként előírt tananyagot és követelményeket a pedagógiai program 4. sz. melléklete tartalmazza.

Óratervek

Az iskolában alkalmazott óratervek kötelező és nem kötelező tanítási órákat tartalmaznak. A kötelező tanítási órák a kerettantervben meghatározott tantárgyak és tantervi modulok tananyagának elsajátítását, követelményeinek teljesítését szolgálják. A szabadon tervezhető időkeret terhére a matematika tantárgyon belül a tanult ismeretek alkalmazása, készségek, képességek fejlesztése, az informatika tantárgyon belül speciális és kiegészítő ismereteket tartalmazó tananyag átadása történik.

A nem kötelező (választható) tanórai foglalkozások első-negyedik évfolyamon a testnevelés és az informatika foglalkozás tananyagának tanítását szolgálják. Tanulóinknak az ötödik-nyolcadik évfolyamon is lehetőségük van választásuk, képességük és érdeklődésük szerint az informatika és a matematika oktatás tananyagának átadását szolgáló foglalkozásokon részt venni.

Mindezeknek megfelelően az oktatás minden évfolyamon egységes óraterv szerint folyik.

7. Az ellátandó tanítási, foglalkozási órák és az órakedvezmények száma

Az intézményfenntartó minden évben felülvizsgálja a létszámokat és ennek függvényében állapítja meg a felhasználható órakeretet, mely vonatkozik:

- a kötelezően választott tantárgyak óráira
- mindennapos testedzésre
- az iskolai sportkör foglalkozásaira
- tehetséggondozásra
- felzárkóztatásra
- csoportbontásra
- szakkörökre

Az óraszámok kiszámításának alapja:

KT. 52. § (3); KT 52. § (7) és 124. § (24); KT 52. § (11) c.) és 129. § (10);

TK. 1. számú melléklet 3. rész II/7 és a KT. 129. §. (10)

Angol tantárgyból az oktatás osztálybontás alkalmazásával folyik. Matematika tantárgyból 6. osztálytól évfolyambontást alkalmazunk.

Az órakedvezmények számát évente befolyásolja:

- az indított osztályok száma,
- a felelősök részére törvényileg adható órakedvezmény (munkaközösség vezetőik; érdekképviselői vezetőik)

A napközis csoportokat a P.P. és a szülői igények figyelembevételével indítjuk, az 53 § (4.)-ban foglaltak szerint.

1 – 4. évfolyam: 23 óra

5 – 8. évfolyam: 15 óra

7.1.Tantárgyi struktúra és óraszámok az 1 – 4. évfolyamon

Tantárgy	Tanóra jellege	1. évf. (óra)	2. évf. (óra)	3. évf. (óra)	4. évf. (óra)
Magyar nyelv és irodalom	Kötelező	8	8	8	8
Idegen nyelv	Kötelező				2
Matematika	Kötelező <i>Nem kötelező</i>	5	5	4 1	4 1
Környezetismeret	Kötelező	1	1	2	2
Ének-zene	<i>Kötelező</i>	1	1	2	1
Rajz	Kötelező <i>Nem kötelező</i>	1 0,5	1 0,5	1,5	1 0,5
Technika és életvitel	Kötelező <i>Nem kötelező</i>	1	1	1	0,5 0,5
Testnevelés	Kötelező	3	3	3	3
Informatika	Kötelező				1
Kötelező összesen:		20	20	21,5	22,5
<i>Kötelező + nem kötelező összesen:</i>		20,5	20,5	22,5	24,5
Az osztály számára rendelk. áll:		24,2	24,2	26,775	26,775
További felhasználásra marad:		3,7	3,7	4,275	2,275

Megjegyzés: a 2. 3. 4. évfolyamon párhuzamos osztályok miatt a további felhasználásra kétszer ennyi óra marad.

7.2.Tantárgyi struktúra és óraszámok az 5 – 8. évfolyamon

Tantárgy	Tanóra jellege	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv és irodalom	Kötelező <i>Nem kötelező</i>	4	4 +	3 1	3 1
Történelem	Kötelező	2	2 +	2	2
Idegen nyelv	Kötelező	3	3 +	3	3
Matematika	Kötelező <i>Nem kötelező</i>	4	3 1	3 1	3 1
Informatika	Kötelező <i>Nem kötelező</i>	1,5	0.5 0,5	1	1
Természetismeret	Kötelező <i>Nem kötelező</i>	2 0,5	2 + 0,5 +		
Fizika	Kötelező <i>Nem kötelező</i>			1,5 0,5	1,5 0,5
Biológia	Kötelező <i>Nem kötelező</i>			1,5 0,5	1,5 0,5
Kémia	Kötelező <i>Nem kötelező</i>			1,5 0,5	1,5 0,5
Földrajz	Kötelező <i>Nem kötelező</i>			1,5 0,5	1,5 0,5
Ének-zene	Kötelező	1	1 +	1	1
Rajz	Kötelező	1	1 +	1	1
Technika és életvitel	Kötelező	1	1	1	1
Testnevelés	Kötelező	2,5	2,5	2	2
Osztályfőnöki	Kötelező	1	1	1	1
Tánc-dráma	Kötelező	0,5	0,5		
Ember– és társadalom ismeret	Kötelező			1	

Egészségtan	Kötelező		0,5		
Hon és népismeret	Kötelező	0,5	0,5		
Mozgókép és média ismeret	Kötelező				1
Kötelező összesen:		22,5	22,5	25	25
Kötelező + nem kötelező összes		24,5	24,5	29	29
Az osztály számára rendelk. áll:		30,6	30,6	37,125	37,125
További felhasználásra marad:		6,1	6,1	7,625	7,625

Megjegyzés: 5- 8. évfolyamon párhuzamos osztályok miatt a további felhasználásra kétszer, illetve háromszor ennyi óra marad.

+ a jelzett tantárgyakat nem szakrendszerű oktatásban kívánjuk tanítani a 2011/2012-es tanévben. **(A nem szakrendszerű oktatás kivezetése külön dokumentumban található.)**

7.3. Az alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

A tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök kiválasztása csak a szakmai munkaközösségek véleményének kikérésével lehetséges. Munkaközösségeink figyelembe veszik a tanár módszertani szabadságát és a tanulók jogát a tárgyilagos és többoldalú ismeretszerzéshez.

Alapelvnek tekintjük, hogy a tankönyv tartalma a lehető legnagyobb mértékben egyezzen meg a tanterv tartalmával.

Csak olyan tankönyvet, tanulmányi segédletet, taneszközt alkalmazunk, amely biztosítja az ismeretek objektív, tárgyilagos átadását és nem akadályozza a többoldalú ismeretszerzést.

A tankönyvet, tankönyvcsaládot felmenő rendszeren belül nem változtatjuk, kivéve, ha az addig alkalmazott tankönyvet már nem adják ki.

A tankönyv, tanulmányi segédlet, a tanuló számára kötelező taneszközök kiválasztásánál – ha a választás nem veszélyezteti a követelmények teljesítését – a tanuló számára olcsóbb megoldást alkalmazunk.

Nyelvoktatás esetében előnyben részesítjük azokat a tankönyvrendszereket, ahol rendelkezésre áll (beszerezhető) az egységes nyelvkönyv-, munkafüzet-, hang-, és képanyagrendszer.

A tankönyvek kiválasztásánál és beszerzésénél a munkatankönyvekkel szemben előnyben részesítjük a tartós tankönyveket, hogy az iskola könyvtára minél több tanulónk számára tudjon kölcsönzés formájában tankönyvet biztosítani.

7.4. Az iskolába jelentkező tanulók felvételének elvei

- 1, Iskolánk a beiskolázási körzetéből – melyet a fenntartó határoz meg – minden jelentkező tanköteles korú tanulót felvesz.
- 2, Az első osztályba történő beiratkozás feltétele, hogy a gyermek az adott naptári évben a hatodik életévét május 31. napjáig betöltse, vagy ha ezt csak december 31. napjáig tölti be, a szülő kérje gyermeke felvételét az iskolába.
- 3, Az első évfolyamba történő beiratkozáskor be kell mutatni:
 - a gyermek születési anyakönyvi kivonatát;
 - a szülő személyi igazolványát;
 - a gyermek felvételét javasoló óvodai szakvéleményt (ha a gyermek óvodás volt);
 - a nevelési tanácsadó felvételt javasló szakvéleményét (ha a gyermek nem volt óvodás, vagy ha az óvoda a nevelési tanácsadó vizsgálatát javasolta);
 - a gyermek egészségügyi könyvét a gyermekorvos felvételi javaslatával;
 - szükség esetén a szakértői bizottság véleményét;
 - nyilatkozat tanulói balesetbiztosításról
 - fénykép a diákigazolványhoz
 - gyermek TAJ kártyája
- 4, A második-nyolcadik évfolyamba történő felvételnél be kell mutatni:
 - a tanuló anyakönyvi kivonatát;
 - a szülő személyi igazolványát;
 - az elvégzett évfolyamokat tanúsító bizonyítványt;
 - az előző iskola által kiadott átjelentkezési lapot.

7.5. Az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételei

A negyedik – nyolcadik évfolyamon a tanuló a magasabb évfolyamra akkor léphet, ha az oktatási miniszter által kiadott kerettantervben „A továbbhaladás feltételei” című fejezetekben meghatározott követelményeket az adott évfolyamon a tanév végére minden tantárgyból teljesítette.

A tanulmányi kötelezettséget magántanulóként teljesítőknek legkésőbb a tanév utolsó napjáig (azaz általában augusztus 31-ig) kell a helyi tantervben az évfolyamra előírt tantárgyakból osztályozó vizsgát tenniük.

Az a tanuló, aki valamely tantárgyból elégtelen osztályzatot szerzett, az adott évben augusztus 31-ig, az igazgató által kijelölt napon tehet javítóvizsgát.

A második-nyolcadik évfolyamon a magasabb évfolyamba történő lépéshez, a tanév végi osztályzat megállapításához a tanulónak minden tantárgyból osztályozó vizsgát kell tennie, ha:

- az iskola igazgatója felmentette a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól;
- az iskola igazgatója engedélyezte, hogy egy vagy több tantárgyból a tanulmányi követelményeket az előírtnál rövidebb idő alatt teljesítse,
- egy tanítási évben 250 óránál többet mulasztott;
- magántanuló volt.

A helyi tantervben nem szabályozott esetekben a közoktatási törvény és a kerettantervek kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló rendelet előírásait kell alkalmazni.

8. Az iskolai beszámoltatás, számonkérés, értékelés, minősítés

Iskolánk alapvető célja, hogy minden tanítványunk saját lehetőségeinek optimumáig jusson el erkölcsi, értelmi és testi fejlődésben. Az egymás megértésére, elfogadására, megbecsülésére nevelés nevelő-oktató munkánk egyik alapelve. Mindezek érvényesülése érdekében az ismeretek számonkérése, a tanulók pedagógiai értékelése és minősítése iskolánkban egységes elvek alapján, valamint a közoktatási törvény 70. §-ában meghatározottak szerint történik.

8.1. Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérése

Iskolánkban az ismeretek számonkérése terén a pedagógiailag kifogástalan tartalom és forma, a folyamatosság, rendszeresség, tervszerűség és aktualitás, a sokoldalúság és a módszertani változatosság biztosítása nevelő-oktató munkája során minden pedagógusnak kötelessége.

Az ismeretek számonkérése lehet szóbeli (pl.: beszélgetés, összefüggő felelet, kiselőadás), írásbeli (pl.: feladatlap, teszt, dolgozat, témazáró dolgozat) vagy gyakorlati (pl.: munkadarab), gyűjtőmunka, sportteljesítmény). Mindezekből kiválasztva a pedagógus maga tervezi meg a számonkérést, ügyelve a szóbeli és írásbeli formák pedagógiailag helyes arányára. Az esetleges speciális számonkérési formákat az egyes tantárgyak tantervei tartalmazzák.

8.2. A tanuló teljesítményének, magatartásának és szorgalmának értékelése és minősítése

Az értékelés és minősítés természetes kísérője a tanítási-tanulási folyamatnak, pedagógusaink törekednek arra, hogy ne kísérje túlzottan feszült légkör. A tényyszerű, tárgyilagos és igazságos értékelés alapkövetelmény, ennek biztosítása nevelő-oktató munkája során minden pedagógusnak kötelessége. A tanuló teljesítményének, magatartásának és szorgalmának értékelése során pedagógusaink lehetőség szerint figyelembe veszik az osztályközösség véleményét is.

Iskolánk pedagógusai, pedagógus munkaközösségei a tanulók teljesítményét, előmenetelét a következők szerint végzik:

8.2.1. Tanulmányi munka értékelése

1, Az előírt követelmények teljesítését a nevelők az egyes szaktárgyak jellegzetességeinek megfelelően a tanulók szóbeli felelete, írásbeli munkája vagy gyakorlati tevékenysége alapján ellenőrzik. Az ellenőrzés kiterjedhet a régebben tanult tananyaghoz kapcsolódó követelményekre is.

2, A magyar nyelv, magyar irodalom, matematika, környezetismeret tantárgyakból az első-negyedik évfolyamon a tanév végén a tanulók a követelmények teljesítéséről átfogó írásbeli dolgozatban is tanúbizonyságot tesznek;

3, A következő elméleti jellegű tantárgyak: magyar nyelv és irodalom idegen nyelv (a 2-8. évfolyamon), matematika, környezetismeret, természetismeret, történelem, fizika, kémia, biológia, földrajz ellenőrzésénél:

- a nevelők a tanulók munkáját egy-egy témakörön belül szóban és írásban is ellenőrzik,
- az egyes témakörök végén a tanulók az egész téma tananyagát és fő követelményeit átfogó témazáró dolgozatot írnak.

4, A tanulók szóbeli kifejezőképességének fejlesztése érdekében a nevelők többször ellenőrzik a követelmények elsajátítását szóbeli felelet formájában. Ennek érdekében egy-egy tantárgy esetében egy témakörön belül – a témazáró dolgozaton kívül – de minden tanulónak legalább egyszer kell felelnie szóban:

- az ének-zene, a rajz, az informatika, a technika tantárgyból félévente, valamilyen gyakorlati tevékenységgel összekapcsolva,
- a többi tantárgy esetében pedig egy-egy témakörön belül.

(A testnevelés követelményeinek elsajátítását csak gyakorlati tevékenység révén ellenőrzik)

5, A nevelők a tanulók tanulmányi teljesítményének és előmenetelének értékelését, minősítését elsősorban az alapján végzik, hogy a tanulói teljesítmény hogyan viszonyul az iskola helyi tantervében előírt követelményekhez; emellett azonban figyelembe veszik azt is, hogy a tanulói teljesítmény hogyan változott – fejlődött-e vagy hanyatlott – az előző értékeléshez képest.

6, A tanulók tanulmányi munkájának értékelése az egyes évfolyamokon a különböző tantárgyak esetében a következők szerint történik:

- Az első évfolyamon, második évfolyam első félévében minden tantárgy esetében csak szöveges értékelést alkalmazunk.
- A szöveges minősítés a tanuló teljesítményétől függően a következő lehet:

- KIVÁLÓAN MEGFELELT
- JÓL MEGFELELT
- MEGFELELT
- FELZÁRKÓZTATÁSRA SZORUL
- NEM FELELT MEG

A minősítés kritériumai:

Kiválóan megfelelt	A tanuló kifogástalanul eleget tesz a tantervi követelményeknek. Ismeri, érti, tudja a tananyagot, mindent alkalmazni is képes. Pontosan, szabatosan fogalmaz. Lényegre mutatóan definiál, saját szavaival is vissza tudja adni a szabályt. Tud szabadon, önállóan beszélni. Bátran mer visszakérdezni.	91 – 100%
Jól megfelelt	A tantervi követelményeknek megbízhatóan, csak kevés és jelentéktelen hibával tesz eleget. Apró bizonytalanságai vannak. Kisebb előadási hibákat vét, definíciói betanultak.	80 – 90 %
Megfelelt	A tantervi követelményeknek pontatlanul, több hibával tesz eleget, többször rászorul a nevelői segítségre (javításra, kiegészítésre).	66 – 79 %
Felzárkóztatásra szorul	A tantervi követelményeknek súlyos hiányossággal tesz csak eleget, de a továbbhaladáshoz szükséges minimális ismeretekkel, jártassággal rendelkezik.	51 – 65 %
Nem felelt meg	A tantervi követelményeknek a nevelői útbaigazítással sem tud eleget tenni. Nem teljesíti a továbbhaladás kerettantervi feltételeit.	0-50 %

- A második évfolyam második félévétől a tanulók teljesítményét, előmenetelét minden tantárgyból érdemjegyekkel minősítjük.

7, Az első évfolyamon, második évfolyam első félévében a tanulók munkáját az egyes tantárgyakhoz készült értékelő lapok segítségével értékeljük.(Részletes kifejtés a Mellékletben)

8.2.2.Értékelés az első évfolyam, második évfolyam első félévében:

A **magyar nyelv és irodalom, és a matematika** tantárgyak napi ellenőrzést és értékelést igényelnek (piros pontok és csillagok). A tanulók témakörönként 1 - 1 feladatlapot töltenek ki, ez a dolgozatnak felel meg. Az eredmény rögzítése a tájékoztatófüzetbe kék színnel történik. Havonta, negyedévkor, félévkor, háromnegyedévkor és évvégén szóveges értékeléssel tájékoztatják a szülőket a pedagógusok.

Nagyobb témakör lezárása felméréssel történik, a tananyag függvényében. A felmérés eredményét piros színnel rögzítik. A félévi és az év végi felmérés eredménye (szintén pirossal rögzítve) nagyobb hangsúlyt kapnak.

A diagnosztizáló mérések a tudásbeli hiányosságok feltárását célozzák.

Környezetismeret, ének, rajz, technika, testnevelés (a teljesítmények folyamatosan piros pontokkal értékelve) tantárgyakból a tanulói előmenetelt a hónap végén írásban kék színnel nyugtázzák.

A tájékoztatófüzetbe zöld színnel jelölik a szorgalmi (gyűjtés, memoriter, könyvek behozatala, stb.) teljesítményt.

Írásbeli és szóbeli házi feladatot – az életkornak és a tantárgynak megfelelő mértékben kapnak a tanulók. A házi füzeteket a nevelők rendszeresen ellenőrzik.

8.2.2.1. Második évfolyam második félév-nyolcadik évfolyam

Tantárgyanként (a heti óraszám függvényében havonta legalább 1-2 érdemjeggyel) külön értékelik és osztályozzák a tanulók teljesítményét. Ezek lehetnek írásbeli feleletek, dolgozatok vagy szóbeli feleletek. Évekzárkor, félévkor és év végén felmérő dolgozat íratására kerül sor. A témazáró dolgozatok pirossal, dolgozatok, a szóbeli, írásbeli egyéb feleletek, valamint a gyakorlati munkákra kapott osztályzatok kék színnel kerülnek a naplóba. (A piros színű érdemjegyek nagyobb jelentőséggel bírnak.) A pedagógus egyéni döntése alapján más szint is alkalmazható.

A füzeteket a nevelők rendszeresen ellenőrzik. A tantárgyakból az ismeretek számonkérése a következőképpen történik:

Tantárgy:	Heti óraszám:	Tervezett érdemjegyek száma havonta:	Tervezett témazáró dolgozatok száma évente:
Magyar nyelv	2	2	4
Magyar irodalom	2	2	4
Matematika	4	2	4
Fizika	2	1	4
Kémia	2	1	3
Biológia	2	1	3
Környezetismeret 4.o.	2	1	2
Természetismeret 5.o.	2,5	1	2
Természetismeret 6.o.	2,5	2	3
Földrajz	2	1	2
Rajz	1	1	2
Ének-zene	1	1	2
Történelem	2	1	4
Idegen nyelv	3	2	4
Testnevelés	2,5	2	-
Hon- és népismeret	0,5	1	-
Tánc és dráma	0,5	1	-
Egészségtan	0,5	1	-

Ember és társadalomismeret	1	1	-
Technika	1	1	-
Informatika	1	1	-
Mozgókép és médiaismeret	1	1	-

A hiányzó tanulók a témazáró dolgozatokat pótlólag kötelesek megírni.

A tantárgyi modulok ismeretanyagának ellenőrzése és beszámítása az adott tantárgynak megfelelően – teljes értékű érdemjeggyel – történik.

Az egyes tantárgyak érdemjegyei és osztályzatai a következők:
jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1).

A tanuló által szerzett érdemjegyekről a szülőt az adott tantárgyat tanító nevelő értesíti az értesítő könyvön keresztül. Az értesítő könyv bejegyzéseit az osztályfőnök havonta ellenőrzi, és az esetlegesen elmaradt érdemjegyek beírását pótolja.

A tanulók tanulmányi munkájának, teljesítményének egységes értékelése érdekében a tanulók írásbeli dolgozatainak, feladatlapjainak, tesztjeinek értékelésekor az elért teljesítmény (pontszám) érdemjegyekre történő átváltását a következő arányok alapján végzik el a szaktárgyat tanító nevelők:

Értékelés 2. évfolyam 2. félévétől 4. évfolyam végéig

Teljesítmény	Érdemjegy
0-50 %	elégtelen (1)
51-65 %	elégséges (2)
66-79 %	közepes (3)
80-90 %	jó (4)
91-100%	jeles (5)

Értékelés 5. évfolyamtól 8. évfolyam végéig

Teljesítmény	Érdemjegy
0-33 %	elégtelen (1)
34-50 %	elégséges (2)
51-75 %	közepes (3)
76-90 %	jó (4)
91-100%	jeles (5)

Az alapkövetelményekre, alapkészségekre vonatkozóan a %-ok változtathatók.
Idegen nyelv oktatása esetén:

Alapozó csoport

Teljesítmény	Érdemjegy
0-30 %	elégtelen (1)
31-50 %	elégséges (2)
51-74 %	közepes (3)
75-89 %	jó (4)
90-100%	jeles (5)
Teljesítmény	Érdemjegy
0-39 %	elégtelen (1)
40-59 %	elégséges (2)
60-74 %	közepes (3)
75-89 %	jó (4)
90-100%	jeles (5)

Haladó
csoport

8.2.3. Az írásbeli beszámoltatások korlátai

- Minden téma lezárása után 1 témazáró dolgozat
- írásbeli felelet (kisdolgozat) a tanár belátása szerint
- előzetes egyeztetés alapján egy osztályban témazáró dolgozat egy napon maximum 2.
- a témazáró dolgozatot a pedagógus 1 héttel az íratás előtt köteles bejelenteni és a naplóba beírni.

A tanuló magatartásának és szorgalmának értékelését és minősítését az osztályfőnök – az osztályban tanító pedagógusok véleményének kikérésével – végzi. Tanulóinknak a tanulmányi, kulturális és sport versenyeken elért eredményeit dicsérettel ismerjük el.

Az érdemjegyekről a tanulót és a szülőt rendszeresen értesíteni kell. A félévi és az év végi osztályzatot az érdemjegyek alapján kell meghatározni. Az osztályzatról a tanulót és a kiskorú szülőjét értesíteni kell. Az érdemjegy, illetőleg az osztályzat megállapítása a tanuló teljesítményének, szorgalmának értékelésekor, minősítésekor nem lehet fegyelmezési eszköz [Kt. 70. § (1)].

A tanuló év végi osztályzatának megállapításánál az egész évi teljesítményt kell figyelembe venni a naplóba beírt érdemjegyek alapján. Az egyes tanulók év végi osztályzatát a nevelőtestület osztályozó értekezleten áttekinti, és a pedagógus, illetve az osztályfőnök által megállapított osztályzatok alapján dönt a tanuló magasabb évfolyamba lépéséről. Abban az esetben, ha az év végi osztályzat a tanuló hátrányára lényegesen eltér a tanítási év közben adott érdemjegyek átlagától, a nevelőtestület felhívja az érdekelt pedagógust, hogy adjon tájékoztatást ennek okáról, és indokolt esetben változtassa meg döntését. Ha a pedagógus nem változtatja meg döntését, és a nevelőtestület ennek indokaival nem ért egyet, az osztályzatot az évközi érdemjegyek alapján a tanuló javára módosítja [Kt. 70. § (4)].

Az Oktatási Minisztérium által elrendelt méréseket, ellenőrzéseket elvégezzük. A további ellenőrzések, mérések a 2. számú mellékletben találhatók meg.

8.3. A tanulmányi teljesítmény értékelése, minősítése

Tantárgyi érdemjegy, osztályzat	Az értékelés, minősítés tartalma
Jeles (5)	A tanuló kifogástalanul eleget tesz a tantervi követelményeknek. Ismeri, érti, tudja a tananyagot, mindent alkalmazni is képes. Pontosan, szabatosan fogalmaz. Lényegre mutatóan definiál, saját szavaival is vissza tudja adni a szabályt. Tud szabadon, önállóan beszélni. Bátran mer visszakérdezni.
Jó (4)	A tantervi követelményeknek megbízhatóan, csak kevés és jelentéktelen hibával tesz eleget. Apró bizonytalanságai vannak. Kisebb előadási hibákat vét, definíciói betanultak.
Közepes (3)	A tantervi követelményeknek pontatlanul, több hibával tesz eleget, többször rászorul a nevelői segítségre (javításra, kiegészítésre).
Elégséges (2)	A tantervi követelményeknek súlyos hiányossággal tesz csak eleget, de a továbbhaladáshoz szükséges minimális ismeretekkel, jártassággal rendelkezik.
Elégtelen (1)	A tantervi követelményeknek a nevelői útbaigazítással sem tud eleget tenni. Nem teljesíti a továbbhaladás kerettantervi feltételeit.

8.4. Az otthoni (napközis) felkészüléshez előírt házi feladatok meghatározása

Formái:

1. szóbeli
2. írásbeli
3. egyéb

A házi feladat, mint pedagógiai eszköz, alapelvei:

- Szolgálja azokat a pedagógiai célokat, amelyeket a tanár az adott tanítási órára kitűz.
- Legyen ellenőrizhető, megfelelően elkészített, fejlesztő jellegű, vegye figyelembe a tanuló képességeit, felkészültségét, munkatempóját.
- Mennyisége alkalmazkodjék a tanuló életkori sajátosságaihoz, napi elfoglaltságaihoz. Csak a szükséges mértékig járuljon hozzá a tanuló terheléséhez. A túlterhelés elkerülése érdekében törekszünk arra, hogy a napi kötelező házi feladat elvégzésére szánt idő ne haladja meg az
 - 1-2. évfolyamon a 45 percet,
 - 3-4. évfolyamon a 60 percet,
 - 5-6. évfolyamon a 90 percet,
 - 7-8. évfolyamon a 120 percet.

A házi feladatok legfontosabb funkciója a tanórán feldolgozott tananyaghoz kapcsolódó gyakorlás (késztség- és képességfejlesztés), valamint a tananyaghoz kapcsolódó ismeretek megszilárdítása;

Iskolánkban a házi feladatok meghatározásával kapcsolatosan az alábbi szabályok érvényesülnek:

- a házi feladatok legfontosabb funkciója a tanórán feldolgozott tananyaghoz kapcsolódó gyakorlás (késztség- és képességfejlesztés), valamint a tananyaghoz kapcsolódó ismeretek megszilárdítása;
- az első-harmadik évfolyamon a tanulók hétvégére (szombatra, vasárnapra), valamint a tanítási szünetek idejére nem kapnak sem szóbeli, sem írásbeli házi feladatot;(kivéve, ha a szülők és a pedagógus erről másképp állapodik meg!)
- a negyedik-nyolcadik évfolyamon a tanulók a tanítási szünetek idejére – a szokásos (egyik óráról a másikra esedékes) feladatokon túl – nem kapnak sem szóbeli, sem írásbeli házi feladatot;
- az írásbeli feladatok mennyisége, nehézségi foktól és tantárgytól függ, lehetőleg ne igényeljen 15-20 percnél (tantárgyanként) több időt
- a szóbeli a tankönyv által meghatározott mennyiség
- az őszi, téli, tavaszi, nyári szünetek idejére nem kaphatnak házi feladatot

8.5.A tanuló magatartásának minősítése

A tanulók magatartásának értékelésénél és minősítésénél a **példás (5), jó (4), változó (3), rossz (2)** érdemjegyeket illetve osztályzatokat használjuk.

A tanulók magatartását az első évfolyamtól a második évfolyam első félévéig szövegesen értékeli az osztályfőnök, második évfolyam évvégétől a nyolcadik évfolyam végéig a félév és a tanítási év végén az osztályfőnök osztályzattal minősíti és ezt az értesítőbe, illetve a bizonyítványba bejegyz.

Év közben első évfolyamtól a második évfolyam első félévéig szövegesen, a második évfolyam második félévétől a nyolcadik évfolyam végéig érdemjegyekkel értékeli a tanuló magatartását az osztályfőnök minden hónap végén.

A magatartás félévi és év végi osztályzatát az osztályfőnök az érdemjegyek és a nevelőtestület véleménye alapján állapítja meg. Vitás esetben az osztályban tanító nevelők többségi véleménye dönt az osztályzatról.

A félévi és az év végi osztályzatot az értesítőbe és a bizonyítványba be kell jegyezni.

Iskolánkban a magatartás értékelésének és minősítésének követelményei a következők:

a) **Példás (5)** az a tanuló, aki:

- a házirendet betartja;
- a tanórán és a tanórán kívül példamutatóan, rendesen viselkedik;
- kötelességtudó, feladatait teljesíti;
- önként vállal feladatokat és azokat teljesíti;

- tisztelettudó;
- társaival, nevelőivel, a felnőttekkel szemben udvariasan, előzékenyen, segítőkészen viselkedik;
- az osztály és az iskolai közösség életében aktívan részt vesz;
- óvja és védi az iskola felszerelését, a környezetet;
- nincs írásbeli figyelmeztetése, intője vagy megrovása;

b) **Jó (4)** az a tanuló, aki:

- a házirendet betartja,
- tanórán vagy a tanórán kívüli foglalkozásokon rendesen viselkedik;
- feladatait a tőle elvárható módon teljesíti;
- feladatokat önként nem, vagy ritkán vállal, de a rábízottakat teljesíti;
- az osztály- vagy az iskolaközösség munkájában csak felkérésre, biztatásra vesz részt;
- nincs írásbeli intője vagy megrovása.

c) **Változó (3)** az a tanuló, aki:

- az iskolai házirend előírásait nem minden esetben tartja be;
- a tanórán vagy tanórán kívül többször fegyelmezetlenül viselkedik,
- feladatait nem minden esetben teljesíti;
- előfordul, hogy társaival, a felnőttekkel szemben udvariatlan, durva,
- a közösség, az iskola szabályaihoz nehezen alkalmazkodik;
- igazolatlanul mulasztott;
- osztályfőnöki intője van.

d) **Rossz (2)** az a tanuló, aki:

- a házirend előírásait sorozatosan megsérti;
- feladatait egyáltalán nem, vagy csak ritkán teljesíti;
- magatartása fegyelmezetlen, rendetlen,
- társaival, a felnőttekkel szemben rendszeresen udvariatlanul, durván viselkedik;
- viselkedése romboló hatású, az iskolai nevelést, oktatást akadályozza;
- több alkalommal igazolatlanul mulaszt;
- több szaktanári figyelmeztetést kapott, illetve van osztályfőnöki megrovása vagy ennél magasabb fokozatú büntetése.

A magatartás elbírálásakor az egyes érdemjegyek, illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok együttes megléte (vagy megsértése) szükséges.

8.6.A tanuló szorgalmának minősítése

A tanulók szorgalmának értékelésénél és minősítésénél a **példás (5), jó (4), változó (3), hanyag (2)** érdemjegyeket illetve osztályzatokat használjuk.

A tanulók szorgalmát az első évfolyamtól a negyedik évfolyam első félévéig szövegesen értékeli az osztályfőnök, negyedik évfolyam évvégétől az ötödik-nyolcadik évfolyamokon a félév és a tanítási év végén az osztályfőnök osztályzattal minősíti és ezt az értesítőbe, illetve a bizonyítványba bejegyzik.

Év közben első évfolyamtól a második évfolyam első félévéig szövegesen, a második évfolyam második félévétől nyolcadik évfolyam végéig érdemjegyekkel értékeli a tanuló szorgalmát az osztályfőnök minden hónap végén.

A szorgalom félévi és év végi osztályzatát az osztályfőnök az érdemjegyek és a nevelőtestület véleménye alapján állapítja meg. Vitás esetben az osztályban tanító nevelők többségi véleménye dönt az osztályzatról.

A félévi és az év végi osztályzatot az értesítőbe és a bizonyítványba be kell jegyezni.

Iskolánkban a szorgalom értékelésének és minősítésének követelményei a következők:

a) **Példás (5)** az a tanuló, aki:

- képességeinek megfelelő, egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt,
- tanulmányi feladatait minden tantárgyból rendszeresen elvégzi;
- a tanórákon aktív, szívesen vállal többlet feladatokat is, és azokat elvégzi;
- munkavégzése pontos, megbízható,
- a tanórán kívüli foglalkozásokon, versenyeken önként részt vesz;
- taneszközei tiszták, rendesek, és ezeket a tanítási órákra mindig elhozza.

b) **Jó (4)** az a tanuló, aki:

- képességeinek megfelelő, viszonylag egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt,
- rendszeresen, megbízhatóan dolgozik,
- a tanórákon többnyire aktív,
- többlet feladatot, tanórán kívüli foglalkozáson vagy versenyeken való részvételt önként nem vagy ritkán vállal, de az ilyen jellegű megbízatást teljesíti;
- taneszközei tiszták, rendezettek.

c) **Változó (3)** az a tanuló, akinek:

- tanulmányi eredménye elmarad képességeitől;
- tanulmányi munkája ingadozó, a tanulásban nem kitartó, feladatait nem mindig teljesíti,
- felszerelése, házi feladata gyakran hiányzik,
- érdemjegyeit, osztályzatait több tárgyból is lerontja;
- önálló munkájában figyelmetlen, a tanórán többnyire csak figyelmeztetésre, felügyelettel dolgozik

d) **Hanyag (2)** az a tanuló, aki:

- képességeihez mérten keveset tesz tanulmányi fejlődése érdekében;
- az előírt követelményeknek csak minimális szinten felel meg,
- tanulmányi munkájában megbízhatatlan, figyelmetlen;
- feladatait többnyire nem végzi el;
- felszerelése hiányos, taneszközei rendetlenek,
- a tanuláshoz nyújtott nevelői vagy tanulói segítséget nem fogadja el, annak ellenszegül,
- félévi vagy év végi osztályzata valamely tantárgyból elégtelen.

A szorgalom elbírálásakor az egyes érdemjegyek illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül legalább háromnak az együttes megléte (vagy megsértése) szükséges.

Azt a tanulót, aki képességeihez mérten

- példamutató magatartást tanúsít,

- vagy folyamatosan jó tanulmányi eredményt ér el,
- vagy az osztály, illetve iskolán kívüli tanulmányi, sport, kulturális stb. versenyeken, vetélkedőkön vagy előadásokon, bemutatókon vesz részt,
- vagy bármely más módon hozzájárul az iskola jó hírnevének megőrzéséhez és növeléséhez az iskola jutalomban részesítheti.

8.7. Az iskolai jutalmazás formái

- a) Az iskolában tanév közben elismerésként a következő dicsérek adhatók:
- Szaktanári, tanári, tanítói dicséret,
 - napközis nevelői dicséret,
 - osztályfőnöki dicséret,
 - igazgatói dicséret,
 - nevelőtestületi dicséret.
- b) Az egész évben példamutató magatartást tanúsító és kiemelkedő munkát végzett tanulók a tanév végén
- szaktárgyi teljesítményért,
 - példamutató magatartásért,
 - kiemelkedő szorgalomért,
 - példamutató magatartásért és kiemelkedő szorgalomért dicséretben részesíthetők.
- c) Az egyes tanévek végén, valamint a nyolc éven át kitűnő eredményt elért tanulók oklevelet és pénzjutalmat kapnak, melyet a tanévzáró ünnepélyen az iskola közössége előtt vehetnek át.
- d.) Az iskolai szintű versenyeken, vetélkedőkön, illetve előadásokon, bemutatókon eredményesen szereplő tanulók szaktanári dicséretben részesülnek.
- e.) Az iskolán kívüli versenyeken, vetélkedőkön, illetve előadásokon, bemutatókon eredményesen szereplő tanulók osztályfőnöki dicséretben részesülnek.
- f) Megyei vagy országos tanulmányi versenyen elért eredményes szereplésért a tanuló igazgatói dicséretet kap.
- g) A kiemelkedő eredménnyel végzett együttes munkát, az egységes helytállást tanúsító tanulói közösséget csoportos dicséretben és jutalomban lehet részesíteni.

Az a tanuló, aki 3. szaktanári dicséretét kapja, osztályfőnöki dicséretben részesül.

Az a tanuló, aki 3. osztályfőnöki dicséretét megszerezte, igazgatói dicséretet kap.

Az a tanuló, aki 3. igazgatói dicséretét megkapta, tantestületi dicséretben részesül.

A dicséretet írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására kell hozni.

Azt a tanulót, aki

- tanulmányi kötelezettségeit folyamatosan nem teljesíti,
- vagy a házirend előírásait megszegi,

- vagy igazolatlanul mulaszt,
- vagy bármely módon árt az iskola jó hírnevének, büntetésben lehet részesíteni.

8.8. Az iskolai büntetések formái

- szaktanári, tanári, tanítói figyelmeztetés,
- napközis nevelői figyelmeztetés,
- osztályfőnöki figyelmeztetés,
- osztályfőnöki intés;
- osztályfőnöki megrovás;
- igazgatói figyelmeztetés;
- igazgatói intés;
- igazgatói megrovás;
- tantestületi figyelmeztetés;
- tantestületi intés;
- tantestületi megrovás.

Az iskolai büntetések kiszabásánál a fokozatosság elve érvényesül, amelytől indokolt esetben – a vétség súlyára való tekintettel – el lehet térni.

A büntetést írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására kell hozni.

8.9. A tanulók fizikai állapotának méréséhez szükséges módszerek

A tanulók fizikai állapotának, fizikai képességeinek fejlődését rendszeresen végzett felmérésekkel ellenőrizzük, vizsgáljuk. Évente két alkalommal (ősszel és tavasszal) mérjük a tanulók testmagasságát, testsúlyát, gyorsaságát, állóképességét, erőnlétét és dinamikus láberejét.

A felmérések kapcsán az alkalmazott módszerek a tantervben meghatározottak szerint.

9. Integrált Pedagógiai Rendszer

Az integrációs felkészítés pedagógiai rendszere iskolánk életében egy új szemlélet kialakítását kívánta meg: kiemeli az együttnevelést, az egyéni különbségekre alapozott nevelés szükségességét, a minden tanuló számára személyiségkultúrájának leginkább megfelelő optimális fejlesztés biztosítását, figyelembe veszi a tanuló igényeit, érdeklődését, személyiségének rá jellemző vonásait, speciális erősségeit és gyengeségeit. Nevelési célkitűzéseink igazodnak a gyermekhez, igazodnak ahhoz a közeghez, amelynek a gyermek részese. Célunk, hogy – növekedjen az évfolyamvesztés nélkül továbbhaladó hátrányos helyzetű tanulók száma, - ne

legyen intézményünkben a tankötelezettségi kor határa előtt iskolai rendszerből kikerülő tanuló, növekedjék az érettségit adó intézményekben továbbtanuló hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma.

Tanulóink igényéhez igazodó tanórai és tanórán kívüli tevékenységek és programok szervezésével oldjuk meg az integrációs felkészítés tartalmi elemeit:

- a személyiségfejlesztéssel, közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatokat,
- a módszertani sokszínűséget: változatos munkaformák alkalmazásával; koordináló, segítő, támogató tanári attitűddel,
- a tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását,
- a szociális hátrányok enyhítését,
- az iskolába való bekerülés előkészítését, a gördülékeny óvoda-iskola átmenet biztosítását,
- a sikeres pályaorientációt.

10. A nem szakrendszerű oktatás bevezetése az 5-6. évfolyamon

A Mellékletben található

11. A pedagógiai programmal kapcsolatos egyéb intézkedések

11.1. A pedagógiai program érvényességi ideje

1. Az iskola 2004. szeptember 1. napjától szervezi meg nevelő és oktató munkáját e pedagógiai program alapján.
2. A pedagógiai programban található helyi tanterv 2004. szeptember 1. napjától az első évfolyamon, majd ezt követően felmenő rendszerben kerül bevezetésre.
3. Ezen pedagógiai program érvényességi ideje 5 tanévre – azaz 2011. szeptember 1. napjától 2016. augusztus 31. napjáig – szól.

11.2. pedagógiai program értékelése, felülvizsgálata

1. A pedagógiai programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja.
 - A nevelők szakmai munkaközösségei (ahol ilyen nem működik, ott a szaktanárok) minden tanév végén írásban értékelik a pedagógiai programban megfogalmazott általános célok és követelmények megvalósulását.
2. A törvényi rendelkezéseknek megfelelően a nevelőtestületnek el kell végeznie a pedagógiai program teljes – minden fejezetre kiterjedő – felülvizsgálatát, értékelését, és szükség esetén

ezen pedagógiai programot módosítani kell, vagy teljesen új pedagógiai programot kell kidolgoznia.

3.A nevelőtestület felkéri az iskolaszéket, hogy a pedagógiai programban leírtak megvalósulását a 2015/2016. tanév lezárását követően átfogóan elemezze.

11.3.A pedagógiai program módosítása

1. A pedagógiai program módosítására:

- az iskola igazgatója;
- a nevelőtestület bármely tagja;
- a nevelők szakmai munkaközösségei;
- az iskolaszék;
- az iskola fenntartója tehet javaslatot.

2. A szülők és a tanulók a pedagógiai program módosítását közvetlenül az iskolaszék szülői, illetve diák-önkormányzati képviselői útján az iskolaszéknek javasolhatják.

3. A pedagógiai program módosítását a nevelőtestület fogadja el, és az a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé.

4. A módosított pedagógiai programot a jóváhagyást követő tanév szeptember 1. napjától kell bevezetni.

11.4.A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala

1. Az iskola pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető.

2. A pedagógiai program egy-egy példánya a következő személyeknél, illetve intézményeknél tekinthető meg:

- az iskola fenntartójánál;
- az iskola irattárában;
- az iskola nevelői szobájában;
- az iskola igazgatójánál;
- az igazgatóhelyetteseknél;
- a nevelők szakmai munkaközösségeinek vezetőinél;
- a községi könyvtárban;
- a Karátson Emília Óvoda intézményében

12. LEGITIMIZÁCIÓ

Jóváhagyási záradék

A Dózsa György Általános Iskola Diákönkormányzata a *Pedagógiai programot* véleményezte és elfogadásra javasolta.

Kiszombor, 2011.

.....

Prónai Éva

iskolai Diákönkormányzat vezető tanára

A Dózsa György Általános Iskola Szülői Munkaközössége a *Pedagógiai programot* véleményezte és elfogadásra javasolta.

Kiszombor, 2011.

.....

Papp Gáborné

Szülői szervezet vezetője

A Dózsa György Általános Iskola tantestülete a *Pedagógiai programot* véleményezte és elfogadta.

Kiszombor, 2011.

.....

Szabóné Vígh Erzsébet

igazgató

A *Pedagógiai programot* Kiszombor Nagyközség Önkormányzata a/2011. számú határozatával jóváhagyja.

Kiszombor, 2011.

.....

fenntartó képviselőjében

Szegvári Ernőné

polgármester

Hatályosság

A program felülvizsgálatát a hatályos jogszabályi környezet változása esetén kötelező elvégezni. Ezeken kívül a vezetőségi átvizsgálások, a mindennapi oktatási gyakorlat során merülhetnek fel olyan szempontok, melyek a program felülvizsgálatát eredményezhetik. Ebben az esetben a program módosítására javaslatot tehet:

- az igazgató,
- a nevelőtestület bármely tagja, a szakmai munkaközössége,
- a szülői munkaközösség,
- az iskola fenntartója.

A tanulók a program módosítását a diák-önkormányzati képviselők útján javasolhatják az intézmény igazgatójának.

A Pedagógiai Program módosítását a szülői szervezet és a DÖK áttekinti, elfogadja, és a tantestület számára elfogadásra javasolja; a tantestület áttekinti, elfogadja. A módosított Pedagógiai Program a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé.

Mellékletek

1. számú melléklet: A Dózsa György Általános Iskola foglalkozási időkeretének meghatározása és forrásai

Foglalkozás	Évfolyam	Időkeret meghatározása	Időkeret forrásai
Kötelező tanórai foglalkozások	1 – 8.	helyi tanterv óraterve határozza meg	Kt. 52. § (3)
Nem kötelező tanórai foglalkozások, osztálybontás	1 – 8.	helyi tanterv óraterve határozza meg	Kt. 52. § (7)
Napközis foglalkozások	1 – 8.	Kt. 53. § (4)	Kt. 53. § (4)
Iskolai sportkör (mindennapos testedzés)	1 – 8.	10 óra / hét (összesen) [Kt. 52. § (9)-(10)]	Kt. 52. § (7)
Érdeklődési kör, önképzőkör, énekkar, művészeti csoport*	5 – 8.	16 óra / hét (összesen)	Kt. 52. § (7)
Tanulmányi, kulturális versenyek, bajnokságok (iskolai, iskolák közötti)*	1 – 8.	120 óra / év (összesen)	Kt. 52. § (3)
Tanulmányi kirándulás	1 – 8.	3 tanítási nap / év / osztály (osztályonként külön-külön)	Kt. 52. § (3)
Tanítási órák keretében nem megvalósítható környezeti nevelés, erdei iskola, kulturális vagy sportrendezvény*	1 – 8.	4 tanítási nap / év / osztály (osztályonként külön-külön)	Kt. 52. § (7)
Az osztály közösségi programjának és a tanulókkal való egyéni törődés feladatainak megoldását szolgáló foglalkozás *	1 – 8 .	3 óra / év / osztály (osztályonként külön-külön)	Kt. 52. § (7)
Egyéni foglalkozás (tehetséggondozás, felzárkóztatás)	1 – 8.	2 óra / hét / osztály	Kt. 52. § (10) c)

* Az időkeretek a megjelölt foglalkozások, illetve évfolyamok között átcsoportosíthatók, egyéni foglalkozások szervezésére is felhasználhatók.

A fenti sorrend egyúttal a prioritási sorrend is.

2. számú melléklet: Felmérések év végén

<i>évfolyam</i>	<i>Matematika</i>	<i>történelem</i>	<i>magyar</i>	<i>Nyelv</i>	<i>Informatika</i>	<i>term.ism./földrajz</i>	<i>fizika</i>	<i>Kémia</i>
<i>4. évfolyam</i>	* K		* K					
<i>5. évfolyam</i>	x		x			x		
<i>6. évfolyam</i>	* K		* K			x		
<i>7. évfolyam</i>	x		x		x		x	x
<i>8. évfolyam</i>	* K	x	* K	x				

***A 4. 6. 8. évfolyamokon országos kompetencia mérés miatt ezeken az évfolyamokon nem íratunk külön felmérést.**

**3. számú melléklet: A Dózsa György Általános Iskola Pedagógiai Programjának
végrehajtásához szükséges nevelő – oktató munkát segítő eszközök és felszerelések
jegyzéke**

Kiszombor Község Önkormányzatának Képviselő – testülete 510/2003./XII. 15./ KKÖT.
határozata szerint.

4. számú melléklet: A Dózsa György Általános Iskola helyi tantervében tantárgyként előírt tananyag és követelményrendszer

Változtatás nélkül átvett tantervek

Tantárgy	Évfolyam	Tanterv és tantervi modulok forrása
Magyar nyelv és irodalom	1 – 4.	KT szerint
	5 – 8.	KT szerint
Történelem és állampolgári ism.	5 – 8.	KT szerint
Angol nyelv	4.	KT szerint
	5 – 8.	KT szerint
Matematika	1 – 4.	KT szerint
	5 – 8.	KT szerint
Informatika	5 – 8.	KT szerint
Környezetismeret	1 – 4.	KT szerint
Természetismeret	5 – 6.	KT szerint
Fizika	7 – 8.	KT szerint
Biológia	7 – 8.	KT szerint
Kémia	7 – 8.	KT szerint
Földrajz	7 – 8.	KT szerint
Ének-zene	1 – 4.	KT szerint
	5 – 8 .	KT szerint
Rajz	1 – 4 .	KT szerint
	5 – 8 .	KT szerint
Technika	1 – 4.	KT szerint
	5 – 8.	KT szerint
Testnevelés és sport	1 – 4.	KT szerint
	5 – 8.	KT szerint
Osztályfőnöki	5 – 8.	KT szerint
Hon és népismeret	5 – 6.	KT szerint
Egészségtan	6.	KT szerint
Ember és társadalomismeret	7.	KT szerint
Tánc és dráma	5 – 6.	KT szerint
Mozgókép és média ismeret	8.	KT szerint

5. számú melléklet

Az iskola környezeti nevelési programja

Fogalmak, jogszabályi előírások

A környezeti nevelés fogalma

Az iskolai környezeti nevelés során a gyerekek felkészülnek környezetük megismerésére, tapasztalataik feldolgozására, valamint az élő és élettelen természet érdekeit is figyelembe vevő cselekvésre. Ezért a környezeti nevelés:

- megfelelően stabil és megújulásra képes érzelmi kapcsolatot alapoz és erősít meg az élő ill. élettelen környezettel;
- kifejleszti a szándékot és képességet a környezet megismerésére;
- felkelti az igényt, képessé tesz:
 - a környezet változásainak, jelzéseinek felfogására,
 - összefüggő rendszerben történő értelmezésére, a rendszerben felismerhető kapcsolatok megértésére,
 - a problémák megkeresésére, okainak megértésére,
 - kritikai és kreatív gondolkodás kialakítására, és ez által a lehetséges megoldások megkeresésére,
 - az egyén és a közösségi döntések felelősségének megértésére, vállalására környezeti kérdésekben,
 - a környezet érdekeit figyelembe vevő cselekvésre.

Jogszabályi előírások

A hazai jogszabályi háttér az Alkotmány környezet- és egészségvédelemmel kapcsolatos paragrafusaihoz vezethető le:

- 18. § A Magyar Köztársaság elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.
- 70. § A Magyar Köztársaság területén élőknek joga van a lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez.

Az Alkotmányban megfogalmazott alapelvek megvalósulását – többek között – az alábbi jogszabályok és intézkedések garantálják:

- A *Környezetvédelmi törvény* (1995. évi LIII. törvény) 54. § 1. cikkelye szerint „...minden állampolgárnak joga van a környezeti ismeretek megszerzésére és ismereteinek fejlesztésére”. Az ismeretek terjesztése és fejlesztése állami, illetve önkormányzati feladat.
- *Magyarország második Nemzeti Környezetvédelmi Programjában* (2003-2008) önálló tematikus akcióprogram kapott helyet a környezettudatosság növelése érdekében.
- A *Nemzeti Fejlesztési Tervben* a fenntarthatóságnak való megfelelés horizontális célként szerepel.
- A *Nemzeti Alaptantervről* kiadott 243/2003. sz. kormányrendelet kiemelt fejlesztési feladatként definiálja a környezeti nevelést.

A környezettudatosságra nevelés célja

„A környezeti nevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók környezettudatos magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására, elősegítve az élő természet fennmaradását és a társadalmak fenntartható fejlődését. A fenntarthatóság pedagógiai gyakorlata feltételezi az egész életen át tartó tanulást, amelynek segítségével olyan tájékozott és tevékeny állampolgárok nevelődnek, akik kreatív, problémamegoldó gondolkodásmóddal rendelkeznek, eligazodnak a természet és a környezet, a társadalom, a jog és a gazdaság terén, és felelős elkötelezettséget vállalnak egyéni vagy közös tetteikben.”

NAT 243/2003. (XII.17.) Korm. rendelet

A közoktatási stratégiai célok

A környezeti nevelés programjának elkészítésekor figyelembe vesszük a következő közoktatási stratégiai célokat:

1. Az élethosszig tartó tanulás megalapozása a kulcskompetenciák fejlesztése révén

A környezetről szóló tudás megszerzése során a diákok életközeli helyzetekben gyakorolják, erősítik az élethosszig tartó tanulás képességének fejlesztési folyamatában is nélkülözhetetlen kompetenciákat (pl. értő olvasás, tudományos adatgyűjtés és elemzés, információszerzés emberektől).

2. Az oktatás esélyegyenlőtlenségek mérséklése

A hagyományos órászervezéstől eltérő tanulási formák sok lehetőséget adnak azon diákok érvényesülésére, fejlődésére, akiket a hagyományos tanórai keretekben nem, vagy csak kevéssé sikerül aktivizálni, fejleszteni. A környezeti nevelés módszertani kínálatában a sajátos nevelési igényű tanulókat jól segítő módszerek is fellelhetők.

3. Az oktatás minőségének fejlesztése

A környezeti nevelésben alkalmazott módszerek sokfélesége és nem hagyományos jellege elősegíti a tanítás-tanulás folyamatának módszertani megújulását.

4. A pedagógus szakma fejlődésének támogatása

A környezeti nevelés az egyik legdinamikusabban fejlődő területe a pedagógiai gyakorlatnak, így az avval való foglalkozás nagymértékben támogatja a pedagógusszakma fejlődését.

5. Az IKT (Információs és Kommunikációs Technológiák) alkalmazásának fejlesztése

A környezeti problémák globális és nemzetközi jellegéből következő, hogy már ma is számos információtechnológiára alapozott nemzetközi környezeti nevelési program, lehetőség áll a pedagógusok rendelkezésére. Mindezen programokba való bekapcsolódások nem csak az IKT-alkalmazások fejlesztését segíti elő a környezeti nevelés mellett, hanem – nemzetközi jellegük miatt – a nyelvtanulás előmozdítói is.

6. Az oktatás tárgyi feltételeinek javítása

A környezeti nevelési tevékenységekhez rendelkezésre álló pályázati források hozzásegítik az iskolát a tanulás tárgyi feltételeinek és környezetének javításához.

A környezeti nevelés program

Törvényi háttér, szabályozók

„Nem elég a mai időkben törvényeket írni,
de azok iránt szimpátiát is kell gerjeszteni.”

/Széchenyi István/

Hazai viszonylatban: 1992. december 18-án került sor a Művelődési és Köznevelési Miniszter a társadalom környezettudatának fejlesztését szolgáló feladatok megvalósításáról szóló megállapodás aláírására.

- ❖ A köznevelés intézményeiben folyó munka tartalmi és szervezeti kereteit közvetlenül a **Köznevelési Törvény** szabályozza. Az 1993. évi LXXIX. törvény 2003. évi módosított változatának 48. § (3) bekezdése kimondja, az iskola nevelési programjának részeként el kell készíteni az iskolai egészségnevelési és környezeti nevelési programját. (Továbbá: 1993. évi LXXVI. tv. a szakképzésről illetve 1995. évi LXXXV. tv., 1995. évi CXXI. tv. és az 1996. évi LXII. tv.) 1995. évi LIII. tv. a környezet védelmének általános szabályairól.
- ❖ A hazai jogszabályi háttér az **Alkotmány** környezet- és egészségvédelemmel kapcsolatos paragrafusaiából vezethető le:
18.§ A Magyar Köztársaság elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.
70.§ A Magyar Köztársaság területén élőknek joguk van a lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez.
Az Alkotmányban megfogalmazott alapelvek megvalósulását - többek között – az alábbi **jogszabályok** és intézkedések garantálják:
- ❖ A **Természetvédelmi törvény** (1996. évi LIII. tv.) a természet védelméről kimondja, hogy természeti értékeink védelme, a természetvédő szemlélet kialakítása elsődleges állami feladat. Kiemelt szerepet kell biztosítani a természet értékeinek megóvásában a civil szférának, az állampolgároknak, hiszen a nemzeti kincsnek minősülő természeti értékeink megőrzése az állampolgárok és önszervező csoportjaik aktív részvétele nélkül nem lehetséges.
- ❖ A **Környezetvédelmi törvény** (1995. évi LIII. törvény) 54.§ I. cikkelye szerint „...minden állampolgárnak joga van a környezeti ismeretek megszerzésére és ismereteinek fejlesztésére”. Az ismeretek terjesztése és fejlesztése állami, illetve önkormányzati feladat. Legfontosabb dokumentumként említi a Nemzeti Alaptantervet, a Nemzeti Környezetvédelmi Programot illetve annak a Nemzeti Környezet-egészségügyi Akcióprogram részét.
- ❖ Magyarország második **Nemzeti Környezetvédelmi Programjában** (2003-2008) önálló tematikus akcióprogram kapott helyet a környezettudatosság növelése érdekében.
- ❖ A **Nemzeti Fejlesztési Tervben** a fenntarthatóságnak való megfelelés horizontális célként szerepel.
- ❖ Az **Egyesült Nemzetek Szervezetének** 57. közgyűlése 2002. december 20-án a 2005-2014 közötti évtizedet a *Fenntarthatóságra nevelés évtizedének* nyilvánította. Vagyis a nemzetközi közösség egy teljes évtizedet szán annak a célnak az elérésére, hogy az oktatás minden szintjét és formáját áthassák a fenntarthatóság, a környezet- és egészségvédelem alapértékei. E cél elérését nagymértékben szolgálják az iskolák környezeti- és egészségvédelmi programjai.
- ❖ A **Nemzeti Alaptantervről** kiadott 243/2003. sz. kormányrendelet kiemelt fejlesztési feladatként definiálja a környezeti nevelést.
- ❖

„A helyi tantervnek biztosítania kell, hogy a tanulók életkorához, az egyes tantárgyak sajátosságaihoz igazodva a tanulók elsajátíthassák az egészségfejlesztéssel, a fogyasztóvédelemmel, a környezetvédelemmel, a közlekedésre neveléssel, ...összefüggő ismereteket, felkészüljenek azok gyakorlati alkalmazására az infokommunikációs technológiák alkalmazásával.”

„A környezeti nevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók környezettudatos magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására, elősegítve az élő természet fennmaradását és a társadalmak fenntartható fejlődését. A fenntarthatóság pedagógiai gyakorlata feltételezi az egész életen át tartó tanulást, amelynek segítségével olyan tájékozott és tevékeny állampolgárok nevelődnek, akik kreatív, problémamegoldó gondolkodásmóddal rendelkeznek, eligazodnak a természet és a környezet, a társadalom, a jog és a gazdaság terén, és felelős elkötelezettséget vállalnak egyéni vagy közös tetteikben.” (NAT 243/2003)

- A közoktatásról szóló törvény 2003. évi módosítása (114. § (4)) után csak akkor lehet kötelezővé tenni az erdei iskola programot, tanulmányi kirándulást stb., ha az intézmény (a fenntartó) a tanulók költségét átvállalja, vagy az iskolaszék, annak hiányában a szülői szervezet nyilatkozik arról, hogy ennek költségét átvállalja.

Helyzetelemzés, helyzetkép

a) Az iskola

Az iskola rövid története: Kiszombor dél-alföldi település, a hármashatár közelében. Földrajzi elhelyezkedéséből adódóan a lakosság körében egyre kisebb szerepe van a mezőgazdaságnak. A közelben lévő városok kínálnak munkalehetőséget az itt lakóknak.

Iskolánk története néhány mondatban: Régi feljegyzések arra utalnak, hogy településünkön már 1730 körül folyt időszakos oktatás, de a település történetét kutatók, a rendelkezésükre álló feljegyzések alapján az iskola fennállását 1781-től datálják. Az oktatás ekkor az erre a célra kijelölt épületben folyt, mely a falu birtokosának tulajdona volt.

Az első iskolát a Móricz utcában, 1898-ban kezdték építeni. 1901-től állami elemi iskolaként működik. A megemelkedett tanulói létszám miatt szükségessé vált az iskola bővítése. A Rákóczi utcai épület megépítéséről 1926-ban döntöttek. 1941-től lett 8 osztályos az intézmény. Az Óbébai utcai épületet 1953-ban kapta meg az iskola.

Jelenleg a Móricz és az Óbébai utcai épületekben működik intézményünk.

Az iskola működése környezeti nevelési szempontból

Rövid távú céljaink tervezésében figyelembe vesszük, hogy a hosszabb távú célok megvalósításához milyen lépések vezetnek.

A hatékony környezeti nevelőmunkához elengedhetetlen a környezeti nevelés alapelveinek széleskörű beépítése a tantárgyi struktúrába, illetve az iskolai élet egészébe. A tanítás során tudatosítani kell diákjainkkal, hogy az ember termelő-fogyasztó tevékenysége során valamennyi földi szférában változásokat okoz.

Ezen változások csökkentéséhez, megelőzéséhez vezető céljaink, feladataink:

- életkoruknak megfelelően bővíteni látókörüket a lokális ismereteken keresztül a globális felé;

- a közvetlen és tágabb környezetük élő és élettelen elemeinek azok kölcsönös kapcsolatának, szépségeinek és értékeinek megismertetése;
- a szokások kialakításával, az értékek tudatos formálásával, széleskörű ismeretekkel alátámasztva a környezetéért felelősséget érző, cselekvőképes emberek nevelése;
- az esztétikus, tiszta környezet és egészséges életmód iránti igény kialakítása tanulóinkban;
- megismertetni a helyi környezetvédelmi programokat, terveket, melyben koruknak megfelelően aktív részesek lehetnek;
- legyenek tisztában a történelmi, gazdasági változásokkal, tanulmányozzák a múltat, különös figyelemmel a szakmájukhoz kapcsolódóan;
- ismerjék meg, tiszteljék, illetve kapcsolódjanak be az iskola és a falu hagyományőrző programjaiba;
- ismerjék meg szűkebb környezetüket, lássák az értékeket, problémákat, ápolják a hagyományokat
- tudatosítani a természeti és társadalmi környezet változásait az urbanizáció, az ipari és mezőgazdasági termelés emberi egészséget veszélyeztető hatásait;
- ismerjék meg a környezetbarát anyagok, technológiák fontosságát;
- legyen számukra természetes a takarékos anyag-, víz és energia felhasználás;
- az iskola tisztaságának javítása, a szemét mennyiségének csökkentése;
- környezetbarát szemlélet, magatartás, viselkedés, életvitel kialakítása és megszilárdítása;
- legyenek a tanulók környezetük, szülőföldjük védelmezői;
- a tantestület további tagjainak megnyerése a környezeti nevelési munkához;
- tantestületen belüli továbbképzés szervezése, a környezeti nevelés módszereinek bemutatása;
- a környezeti nevelés az oktatás valamennyi területén jelenjen meg;
- a tantárgyi órákon minden lehetőség megragadása a környezeti nevelésre;
- hétköznapi környezeti problémák megjelenítése az órákon;
- erősítsük a tantárgyközi kapcsolatokat, hogy a tanulók egységben lássák az egyes témákhoz tartozó ismereteket;
- interaktív módszerek kipróbálása, alkalmazása;
- a számítógép adta lehetőségek felhasználása a környezeti nevelésben;
- multimédiás módszerek alkalmazása;
- fejlesszük a tanulók problémamegoldó gondolkodásmódját, az önálló ismeretszerzés képességét, megalapozva az élethosszig tartó tanulást!
- természetvédelemmel, környezetvédelemmel, egészségneveléssel kapcsolatos versenyekre való felkészítés;
- környezeti neveléssel kapcsolatos pályázatokon való részvéte;
- a pedagógusok, a felnőtt dolgozók és a szülők személyes példájukkal legyenek a környezettudatos életvitel hiteles terjesztői.

b) A környezeti nevelés színterei iskolánkban

- Hagyományos tanórai oktatásszervezésben

- **Tanórán:**

A tanórákon hozzá kell rendelni az adott témához a megfelelő környezetvédelmi vonatkozásokat. Az óra jellege határozza meg, hogy melyik témát hogyan kell feldolgozni.

A szemléltetés hagyományos, audiovizuális és informatikai lehetőségeit is felhasználjuk, hogy a tanítás élményszerű legyen.

Kiemelt helyet kapnak a hétköznapi élettel kapcsolatos vonatkozások, melyek a diákok életét is befolyásolják, azzal szoros kapcsolatban vannak.

- Nem hagyományos tanórai keretekben

A környezeti nevelés középpontjában a valóságos, megtapasztalható környezet áll. A környezeti értékek megismerése, a problémák megértése, a tanulók és környezetük viszonyának, cselekvési, döntési lehetőségeinek tisztázása, valamint szembesülniük tetteik következményével olyan tanulási helyzetek megteremtését kívánja, melyek hagyományos tanítási órán nem biztosíthatók. A „nem hagyományos szervezésű tanóra” alatt olyan tantervi feladatokat valósítunk meg, amelyek csak a nem szokásos keretek között lehetségesek.

- Múzeumlátogatásokon megismerhetik a település ősi mestersegeit, népi kultúráját.
- A terepi programok a természeti és épített környezetünk megismerési lehetőségeinek gazdag választékát biztosítják. Megismerkedhetnek lakóhelyünk környezeti értékeivel és problémáival is.

Erőforrások számbavétele

a) Személyi erőforrások:

- Az iskola belső résztvevői:

Az iskola az egyik legfontosabb színtere a környezeti nevelésnek, ezért nagyon fontos, hogy az intézmény minden dolgozója a diákokkal együtt részt vegyen, illetve feladatot vállaljon a pedagógiai program megvalósításában. A pedagógusok, adminisztratív és technikai dolgozók példamutatása nagymértékben segíti a fenntarthatóságra nevelés elveit, az állampolgári és egyéb közösségi felelősségtudat kialakulását.

1. **Tanárok.** Az iskola minden tanárának feladata, hogy környezettudatos magatartásával, munkájával példaértékű legyen a tanulók számára. Ahhoz, hogy az iskolai környezeti nevelés, ill. oktatás közös szemléletben és célokkal valósuljon meg, ki kell alakítanunk, illetve tovább kell fejlesztenünk a munkaközösségek együttműködését. *Azoknak a kollégáknak, akik most kívánnak bekapcsolódni az iskolai környezeti nevelési munkába, a tapasztaltabb kollégák tanácsokat, javaslatokat adnak.* A közös munka áttekintése és a koordinátori szerep igazgatóhelyettesi feladat.
2. **Diákok.** Az iskola minden diákjának feladata, hogy vigyázzon környezetére és figyelmesse társait a kulturált magatartásra. Ebben kiemelkedő feladata van az iskolai diákönkormányzatnak, az osztályközösségeknek, valamint a környezet védelme iránt különösen érdeklődő és elkötelezett tanulókból álló diákcsoportnak.

- *Tanárok és diákok.* A diákok a környezeti témákkal kapcsolatos ismereteiket a tanáraikkal való közös munka során tanórai és tanórán kívüli programok keretében sajátítják el. Iskolánkban nagy szerepe van a környezettudatos szemlélet kialakításában az erdei iskoláknak, a témanapoknak, a hulladékgyűjtési akcióknak, valamint a nyári táboroknak. A diákok és tanárok együttműködése nélkülözhetetlen a környezetbarát iskolai környezet létrehozásában és megőrzésében is. A tanórák környezeti tartalmát a munkaközösségek határozzák meg, a tanórán kívüli környezeti nevelési tevékenységek áttekintése igazgatóhelyettesi feladat lehet.
3. *Tanárok és szülők.* Az iskolai környezeti nevelés területén is nélkülözhetetlen a szülői ház és az iskola harmonikus együttműködése. Fontos, hogy a szülők megerősítsék gyermekükben azt a környezettudatos magatartást, amit iskolánk is közvetíteni kíván. Iskolánkban ez egyrészt azon keresztül valósul meg, hogy az elsajátított viselkedési formákat, ismereteket otthon is alkalmazzák a tanulók, másrészt az egyes környezeti nevelési programjaink anyagi fedezetét – a lehetőségeiket figyelembe véve – a családok maguk is biztosítják.
4. *Nem pedagógus munkakörben foglalkoztatottak.* Az iskola adminisztrációs és technikai dolgozói munkájukkal aktív részesei környezeti nevelési programunknak. Az iskolai adminisztráció területén fontos feladatunk, hogy csökkentsük a felesleges papírfelhasználást (pl.: féloldalas papírlapok használata, kicsinyített és kétoldalas fénymásolás, digitális információáramlás), folyamatosan gyűjtsük a hulladékpapírt és a kifogyott nyomtatópatront. Példamutató, ha a tanulók látják, hogy az iskola épületének takarítása során környezetkímélő, az egészségre nem ártalmas tisztítószeret használunk. Ezek felkutatása és beszerzése az iskolai gondnok feladata.
- *Külső résztvevők:*
- Az önkormányzatnak meghatározó szerepe van az iskolai életben. A szülők, családok jól bekapcsolhatók munkánkba a diákok segítségével. A jól működő iskolaszék partner a programunk megvalósításában. A segítőkész lakossággal, a gazdag programot kínáló civil szervezetekkel és a gazdálkodók anyagi támogatásával és gyakorlati háttérrel céljaink megvalósíthatóak.
5. *Fenntartó.* Mivel a fenntartó határozza meg az általa fenntartott intézmények profilját és költségvetését, ezért a fenntartóval való kölcsönös együttműködés – az iskola egész életén belül – a környezeti nevelési programunk megvalósítása szempontjából is fontos. Az iskola igazgatójának feladata, hogy a fenntartóval való egyeztetés során a lehető leghatékonyabb helyzet megteremtését elérje. Célunk, hogy a fenntartó a kötelező támogatáson túl is finanszírozza az iskolai környezeti nevelési programokat.
6. *Környezeti neveléssel is foglalkozó intézmények.* A tanórai és tanórán kívüli környezeti programot színesebbé és tartalmasabbá teszi a különböző intézmények meglátogatása. Iskolánk számára ilyen szempontból kiemelkedően fontosak a múzeumok, az állatkertek és a nemzeti parkok. Ezeket a látogatásokat a tanórákon készítjük elő. Szeretnénk elérni,

hogy iskolai tanulmányai során, minden tanuló legalább egy környezeti témájú intézménylátogatáson vegyen részt.

7. *Civil szervezetek.* A civil szervezetek szakmai ismereteikkel és programjaikkal segítik környezeti nevelési munkánkat. Tantestületünk több tagja rendszeresen részt vesz előadásainkon, továbbképzéseinken, az általuk szervezett programokon. Szükséges, hogy több, az egész tantestületet érintő környezeti témájú előadás és foglalkozás legyen a jövőben.
8. *Hivatalos szervek.* A hivatalos szervek egyik feladata annak ellenőrzése, hogy környezetvédelmi és egészségügyi szempontból megfelelően működik-e az iskola. Javaslatokra, véleményükre építeni kívánunk az iskolai környezet kialakításában.

b) Anyagi erőforrások:

Saját erőforrások

Költségvetés. A környezeti nevelési munkához szükséges kisebb eszköz- és szakkönyvvásárlás, valamint iskolai környezeti témájú versenyek lebonyolítása, jutalmazása költségvetési pénzből történik.

Az iskolai költségvetésből minden évben olyan felújításokat végzünk, amelyek a környezetbarát és kulturált környezet megteremtését, továbbá a környezetkímélő működtetést szolgálják.

Külső erőforrások

Pályázat. A pályázatmegjelenések figyelése igazgatóhelyettesi feladat. Az igazgatóhelyettes tájékoztatja a kollegákat a pályázati lehetőségekről, és segít a pályázatok elkészítésében. Az elnyert összeget teljes egészében arra a területre kell fordítani, amire a kiírás szólt.

Felújítási munkálatok a végéhez közelednek az Óbébai és a Móricz utcai épületben, mely pályázati pénzből történik.

Fenntartó. A környezeti nevelési program megvalósításához a fenntartó támogatása feltétlenül szükséges.

Részletes költségigényt az épületek környezetbarát módon való működtetéséhez a mellékletben közöljük.

Jövőkép, alapelvek, célok

MOTTÓ: „Iskola, amelybe az élet teljessége belefér”

Az iskola jövőképe

Iskolánk emberi léptékű, családias hangulatú. Szeretnénk ezt megőrizni, és intézményünk olyan lenne, ahol a gyerekek olyan körülmények között tanulhatnak és tölthetik el szabadidejüket, hogy szinte otthon érzik magukat. Ennek érdekében a belső terek egyre hangulatosabbá válnak, egyre több növény lesz mindenütt, a külső környezetet szabadterei zöldterülettel, belső játszótérrel, fásítással, virágosítással tesszük folyamatosan barátságossá és természetközelié.

Diákjaink és dolgozóink figyelnek az intézmény energia és vízfelhasználására. Diákjaink aktív, kezdeményező szerepet játszanak az iskolában kialakult környezettudatos szemlélet elterjesztésében a településen. A szülők azért választják intézményünket, mert a diákok harmonikusabb, stresszmentesebb körülmények között tanulnak.

Alapelvek

- *A környezeti nevelés alapelvei közül az alábbiakat kiemelten kell kezelnünk. Ezek fogalmát, tartalmát, megnyilvánulási módjait körül kell járnunk, meg kell világítanunk:*
 - a fenntartható fejlődés;
 - a kölcsönös függőség, ok-okozati összefüggések;
 - a helyi és globális szintek kapcsolatai, összefüggései;
 - alapvető emberi szükségletek;
 - emberi jogok;
 - demokrácia;
 - elővigyázatosság;
 - biológiai és társadalmi sokféleség;
 - az ökológiai lábnyom;
 - az élet tisztelete, védelmének igénye;
 - felelősség elve;
 - szolidaritás elve;
 - az egészség és környezet összefüggései;
 - a természet jobban tudja elv;
 - az ember része a bioszférának.

Célok

Tartsuk szem előtt, hogy egy gyereket képezünk minden órán és foglalkozáson, vagyis fontos, hogy a diák fejében egységes rendszer alakuljon ki.

- *Hosszú távú célunk, jövőképünk, hogy környezettudatos állampolgárrá váljanak tanítványaink. Ennek érdekében diákjainkban ki kell alakítani:*
 - a környezettudatos magatartást és életvitelt;
 - a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő, takarékos magatartást és életvitelt;
 - a környezet (természetes és mesterséges) értékei iránt felelős magatartást, annak megőrzésének igényét és akaratát;
 - a természeti és épített környezet szeretetét és védelmét, a sokféleség őrzését;
 - a rendszerszemléletet;
 - tudományosan megalapozni a globális összefüggések megértését;
 - az egészséges életmód igényét és elsajátíttatni az ehhez vezető technikákat és módszereket;
 - a természet, az élet, a biológiai sokféleség jelentőségének megértését;
 - a létminőséghez szükséges értékek megismerését, és a viselkedési normákat;
 - a helyes értékrendet, erkölcs és életviteli szokásokat;
 - a környezeti- és egészség-tudatosság erősítését az egészség és a környezet összefüggéseinek vizsgálatával;
 - a fogyasztás helyébe az életminőség helyezését;
 - fenntarthatóságra nevelést az ökológiai szemléletmód segítségével;
 - a helyi értékek és problémák iránti érzékenységet;
 - lakóhelyünk környezeti munkájában való aktív részvétel igényét;

- *A célok eléréséhez a következő készségek kialakítása és fejlesztése szükséges:*
- alternatív, problémamegoldó gondolkodás;
 - ökológiai szemlélet, gondolkodásmód;
 - szintetizálás és analízis;
 - problémaérzékenység, integrált megközelítés;
 - kreativitás;
 - együttműködés, alkalmazkodás, tolerancia és segítő életmód;
 - vitakészség, kritikus véleményalkotás;
 - kommunikáció, médiahasználat;
 - konfliktuskezelés és megoldás, tolerancia;
 - értékelés és mérlegelés készsége;
 - döntésképeség fejlesztése, helyzetfelismerés, ok-okozati összefüggések keresése;

- *Az iskola környezeti nevelési szemlélete, hitvallása:*

*„ A természet nagy, az ember parányi.”
„Uram!
E drága bolygót adtad nekünk lakóhelyül,
Rejtett titkos kincsekkel tele,
Kíássuk a kincset, hogy elherdáljuk,
Hogy megalkossuk a pusztulás iszonyú gépezetét.*

*Uram! Legyünk társak az alkotásban,
Dolgozzunk tovább műved nyomán,
Hogy bolygónk a bőség, a boldogság
És az összhang erős otthona legyen.”*

/Szent-Györgyi Albert/

Napjainkban a világ figyelme a fenntartható fejlődés megteremtése felé irányul. Ez az élet minden színterén tapasztalható: szociális, gazdasági, ökológiai, politikai területeken is. A fenntarthatóság ideológiai és tartalmi kialakítását az oktatásban kell elkezdenünk. A diákok számára olyan oktatást kell az iskolának biztosítania, amelyben hangsúlyt kapnak az erkölcsi kérdések és a környezettudatos életmód. Interaktív módszerek segítségével kreatív, együttműködésre alkalmas, felelős magatartást kialakító, döntéshozásra, konfliktuskezelésre és megoldásra képes készségeket kell kialakítanunk. Mindezek megkívánják az új értékek elfogadtatását, kialakítását, megszilárdítását és azok hagyománnyá válását.

A fenti célok csak úgy valósíthatók meg, ha hatékony tanulási, tanítási stratégiákat tudunk kialakítani. Iskolánkban kiemelten fontos feladatunknak érezzük, hogy a diákok szemléletén alakítsunk, környezet- és természetszeretetüket formáljuk, megszilárdítsuk.

Munkánk az iskolai élet sok területére terjed ki. Szemléletet csak úgy lehet formálni, ha minden tantárgyban és minden iskolán kívüli programon törekszünk arra, hogy diákjaink ne elszigetelt ismereteket szerezzenek, hanem egységes egészként lássák a természetet, s benne az embert. Érthető tehát, hogy a természettudományos tantárgyak összhangjának megteremtése kiemelt feladatunk volt és maradt. A kémia, a biológia, a földrajz és a fizika

tantárgyak között már megvalósult az együttműködés. Egyre bővül azonban a kör. Sok kezdeményezés alakult ki a humán területeken is.

Tanórán, tanulmányi sétán megismertetjük gyerekeinkkel a természetet, gyakoroltatjuk az egyszerű, komplex természetvizsgálatokat. Megtanítjuk őket arra, hogy a természetben tapasztalt jelenségek okait keressék, kutassák a köztük rejlő összefüggéseket. Így válhatnak a gyerekek majd tudatos környezetvédővé, a természetet féltő, óvó felnőttekké.

Tanulásszervezési és tartalmi keretek

Hagyományos tanórai foglalkozások

A tanórákon hozzárendeljük az adott témákhoz a megfelelő környezetvédelmi vonatkozásokat. Az óra jellege határozza meg, hogy melyik problémát hogyan dolgozzuk fel. Kiemelt helyet kapnak a hétköznapi élettel kapcsolatos vonatkozások, amelyekhez a diákoknak is köze van.

Az egyes tantárgyak kiemelt környezeti nevelési lehetőségei:

Testnevelés

A tanulók

- fedezzék fel, értsék meg, hogy a környezeti hatások jelentős mértékben befolyásolják, egészséges testi fejlődésüket;
- legyenek tisztában azzal, hogy testnevelés és a sport nélkülözhetetlen az élményszerű tapasztalatszerzésben, az emberi kapcsolatokban, az együttműködés és a tolerancia fejlesztésében;
- értsék és tapasztalják meg a szabadtéri foglalkozásokon keresztül, hogy a környezetszennyezés az egészségre veszélyes;
- igényeljék, hogy a sportoláshoz lehetőség szerint természetes anyagokból készüljenek az eszközök, és a tornaszerek;
- sajátítsanak el régi magyar, mozgást igénylő népi játékokat (pl. méta, karikahajtás, gólyalábazás, zsákban futás);
- tudatosítsák általa az egészség és a környezet komplexitását.

Magyar nyelv és irodalom

A tanulók

- ismerjék meg közvetlen természetes- és mesterséges emberalkotta környezetük értékeit bemutató irodalmi alkotásokat (meséket, mondákat, népdalokat és verseket);
- egy táj megismerésekor képesek legyenek kifejezni érzelmeiket, alkalmazva érzékeljék az anyanyelv gazdagságát, szépségét a szóbeli és írásbeli kommunikáció során.
- ismerjék meg az anyanyelv gazdagságát, a tájnyelv, a köznyelv és az irodalmi nyelv egymásra hatását és mindezt tudják alkalmazni a természeti és emberalkotta környezettel való kapcsolatteremtésben;
- törekedjenek az anyanyelv védelmére;
- sajátítsák el a média elemzésének technikáit;
- tudjanak disputát folytatni.

- A tanulóknál
- alakuljon igénnyé a hatékony kommunikációra való törekvés;
- növeljük a környezethez való, pozitív érzelmi és intellektuális közeledést a környezet- és természetvédelemi témájú könyvek feldolgozásával;
- fejlesszük az egyéni és a közösségi kompetenciákat a drámajátékok segítségével.

Történelem

A tanulók

- értsék és tudják, hogyan, mikor és milyen emberi tevékenységek révén alakult át a természet;
- tudják értelmezni, hogyan hatottak a környezeti változások a gazdálkodásra, az életmódra, a közösségi normák alakulására;
- ismerjék meg a helyi történelmi értékeket, alakuljon ki bennük a hagyományok tisztelete;
- értsék meg az egész világot érintő globális problémákat, és érezzék hangsúlyozottan az egyén, az állam és a társadalom felelősségét és feladatait a problémák elhárításában, csökkentésében.

Idegen nyelv

A tanulók

- váljanak érzékennyé a természet szeretetére a jól megválasztott szövegek feldolgozásának segítségével;
- legyenek érzékenyek a hazai környezeti problémákra és ismerjék meg a nyelv segítségével más országok hasonló problémáit;
- ismerjék meg más népek ilyen irányú tevékenységeit, valamint az idegen országok környezetvédelemmel foglalkozó szervezeteit;
- legyenek képesek a környezetvédelmi problémákra önállóan, csoportmunkában, projekt-munkában választ keresni;
- állampolgári felelősségtudata fejlődjön.
- A tanulóknál
- alakuljon ki és fejlődjön a nemzetközi felelősség a környezettel szemben;
- fejlődjön az idegen nyelvi kommunikációképesége és fedezze fel ennek lehetőségeit.

Matematika

A tanulók

- váljanak képessé arra, hogy a más tantárgyakban tanított környezeti összefüggéseket matematikai módszerekkel demonstrálják;
- legyenek képesek a környezeti mérések eredményeinek értelmezésére, elemzésére statisztikai módszerek alkalmazásával;
- tudjanak táblázatokat, grafikonokat készíteni és elemezni;
- logikus gondolkodása, a szintetizáló és a lényegkiemelő képessége fejlődjön;
- tudják megfigyelni az őket körülvevő környezet mennyiségi és térbeli viszonyait;
- váljanak képessé egy adott témához megfelelő adatok kiválogatására, gyűjtésére és feldolgozására;

- ismerjenek konkrét, a valós életből vett példákat, és legyenek képesek ezeket elemezni, tudjanak megfelelő következtetéseket levonni;
- legyenek képesek reális becslésekre;
- tudjanak egyszerű statisztikai módszereket alkalmazni.
- A tanulóknak
- alakuljon ki a rendszerben való gondolkodás;
- alakítsuk ki a környezeti rendszerek megismeréséhez szükséges számolási készségeket.

Fizika

A tanulók

- váljanak képessé a környezeti változások magyarázatára;
- ismerjék meg az élő szervezetre káros fizikai hatások (sugárzások, zaj, rezgés) egészségkárosítását, tudják ezek kibocsátásának csökkentési lehetőségeit;
- ismerjék fel a fizikai törvényszerűségek és az élőlények életjelenségei közötti analógiákat, valamint az élő és élettelen közötti kölcsönhatásokat;
- tudják értelmezni a környezet változásának törvényszerűségeit, és ennek tudatában legyenek képesek megoldást keresni a globális környezeti problémákra;
- mérjék fel annak fontosságát, hogy a környezeti erőforrásokat felelősséggel szabad csak felhasználni;
- ismereteik birtokában, tetteik következményeit látó, távlatokban gondolkodó állampolgárrá váljanak.

Földrajz – technika és életvitel

A tanulók

- szerezzenek tapasztalatot, gyűjtsenek élményeket a közvetlen élő és élettelen környezetükről;
- érzékeljék és értékeljék a környezetben lezajló változásokat, mint a természeti és társadalmi folyamatok hatásainak eredményeit;
- ismerjék meg a világ globális problémáit;
- ismerjék meg és őrizzék a természeti és az ember alkotta táj szépségeit.

Biológia

A tanulók

- ismerjék meg a globális környezeti problémákat és azok megelőzési, illetve mérséklési lehetőségeit;
- ismerjék és szeressék a természeti és az épített környezetet; - ismerjék meg az élőlények alapvető szervezeti-működési jellemzőit, fedezzék fel azok között az ok-okozati összefüggéseket;
- ismerjék meg a környezet-egészségügyi problémákat; - legyenek képesek az egészségügyi problémák megelőzésére és mérséklésére;
- sajátítsák el a testi-lelki egészséget megőrző életviteli technikákat.
- A tanulóknak alakuljon ki ökológiai szemléletmód.

Kémia

A tanulók

- rendelkezzenek a környezetbiztonsághoz szükséges ismeretekkel;
- törekedjenek a környezettudatos magatartás kialakítására;
- legyenek képesek a környezeti elemek egyszerű vizsgálatára, az eredmények értelmezésére;
- értsék meg a különböző technológiák hatását a természeti és épített környezetre, valamint becsüljék meg ezek gazdasági hatásait.

Ének-zene

A tanulók

- ismerjék fel a természeti, ill. művészeti szépség rokonságát és azonosságát;
- ismerjék meg a természet zenei ábrázolásának módjait;
- fedezzék fel a természet szépségeinek megjelenését a népdalokban;
- vegyék észre a zene közösségerősítő, közösségteremtő szerepét;
- tudják, hogy az élő, ill. élettelen természet hangjai a zenében és a hétköznapiakban egyaránt akusztikus élményt jelentenek;
- fedezzék fel a zenei környezetszennyezést, és tudjanak ellene védekezni.

Informatika (számítástechnika)

A tanulók

- használják a világhálót ismeretszerzésre;
- ismerjék az informatikában rejlő lehetőségeket;
- ismerjék az informatikai berendezések egészség- és környezetkárosító hatását.

Rajz és vizuális kultúra

A tanulók

- ismerjék fel a természeti, ill. művészeti szépség rokonságát és azonosságát;
- ismerjék meg a természet képzőművészeti ábrázolásának lehetőségeit;
- ismerjék és tudják, hogy a hagyományápolás a fenntarthatóság egyik alappillére; tudjanak példákat említeni a népi építészet, díszítőművészet hazai előfordulásaira;
- ismerjék a természetes alapanyagok használatát;
- legyenek képesek a műalkotásokat környezeti nevelési szempontoknak megfelelően elemezni;
- legyenek képesek alkotásokat létrehozni a környezeti nevelési témaköröknek megfelelően;
- ismerjék a tárgyi világ formanyelvi elemeit, a tartalom és a forma összefüggését;
- tudjanak példákat mondani a környezetvédelmi szempontok szerinti formatervezésre;
- kutassanak fel, ismerjenek meg helyi, népi építészeti emlékeket.

Tánc és dráma

A tanulók

- tudjanak improvizálni természeti jelenségeket a tánc és dráma eszközeivel;
- legyenek képesek adott szituáció megfogalmazására tartásképpen és mozdulatsorok segítségével (árvíz, erdőtüz stb.);

- sajátítsák el a néptánc elemeit, lássák benne a környezeti nevelési lehetőségeket.

Osztályfőnöki munka

A tanulók osztályközösségi létének keretét általában az *osztályfőnök* teremti meg. Ő a különböző szintű személyes kapcsolatok segítője, fejlesztője is. Az átalakuló iskolarendszerben az osztályfőnöki feladatok bővülnek, e tennivalók körül is egyre több a bizonytalanság. Az osztályfőnök személyisége, és elhivatottsága döntő súllyal alakítja a gyerekekben kialakuló, formálódó valóságképet. Munkálkodása nyomán válnak konkrét közösségi tevékenységgé a szaktanárok tanórán túlnövő elképzelései, a különböző iskolai programkínálatok. A tanulók számos attitűdjének alakításán túl a szülők hozzáállását is befolyásolhatja igényessége, értékrendje. A környezeti nevelés szempontjából nem meghatározó az osztályfőnök szaktárgyi hovatartozása. Az általános tájékozottsága, problémafelismerő és –feldolgozó képessége segítheti abban, hogy ezt a sokszínű témakört a környezethez való viszony alakítására, egyben pedagógiai céljaira használni, alkalmazni tudja. A környezet megóvására, szépítésére, otthonossá tételére, igényes gondos alakítására való nevelésen túl a mindennapi problémák felismerése, életmódminták elemzése, a megoldások keresése is kiváló lehetőséget nyújt az együttes tevékenységek során a közösségépítésre, a személyes kapcsolatok kialakítására, elmélyítésére. Az osztályfőnök összefogja a tantárgyak idevágó, de a hagyományos tanórai kereteket megbontó tevékenységeit, például a fogyasztói társadalom problémáinak felismerését és megoldását segíti az iskolában. Ilyenek a táplálkozási szokások, a szükségtelen túlcsomagolás, a szemét kezelése, anyag- és energiatakarékosság. A közös tanulmányi kirándulások, vetélkedők, különböző akciókban való közös részvétel is kiegészítheti és összefűzheti az egyes tantárgyakat.

Tanórán kívüli foglalkozások

Nem hagyományos tanórai lehetőségek

A környezeti nevelés középpontjában a valóságos, megtapasztalható környezet áll. A környezeti értékek megismerése, a problémák megértése, a tanulók és környezetük viszonyának, cselekvési, döntési lehetőségeinek tisztázása, valamint szembesülnek tetteik következményével olyan tanulási helyzetek megteremtését kívánja, melyek hagyományos tanítási órán nem biztosíthatók. A „nem hagyományos szervezésű tanóra” alatt olyan tantervi feladatokat valósítunk meg, amelyek csak a nem szokásos keretek között lehetségesek.

- Múzeumlátogatásokon megismerhetik a település ősi mesterségeit, népi kultúráját.
- A terepi programok a természeti és épített környezetünk megismerési lehetőségeinek gazdag választékát biztosítják. Megismerkedhetnek lakóhelyünk környezeti értékeivel és problémáival is.

Tanórán kívüli lehetőségek

Míg a tanórai keretek és lehetőségek körülhatároltabbak, a tanórán kívüli programok oldottabbak, egyénibbek, az egyes tanulók érdeklődési köréhez, irányultságához jobban alkalmazkodnak. A tanórán kívüli tevékenységekből a tanulók személyiségüknek megfelelően válogathatnak. Az oldottabb légkör, a másfajta munkamódszer mozgósítja az energiákat.

Lehetőségeink:

- Az iskola egészét folyamatosan érintő tevékenységek
 - az iskola „zöldítése”
 - osztálytermek, folyosók virágosítása, otthonossá tétele;
 - az iskola környékének parkosítása, fásítás, virágosítás;
 - gyalogtúrák, kerékpártúrák, akadályversenyek
 - kiállítások rendezése és megtekintése
 - hulladékgyűjtés
 - kirándulások
- Az iskola egyes csoportjait alkalmanként érintő tevékenységek
 - „jeles napok” rendezvényei
 - versenyek, vetélkedők
 - pályázatok készítése
 - kézműves foglalkozások
 - látogatások állatkertben, botanikus kertben, szeméttelen, szennyvíztisztítónál

Módszerek

A környezeti nevelés szempontjából is jelentősége van az élményalapú, tevékenységalapú módszerek minél sokoldalúbb alkalmazásának

- egyszerű megfigyelések, mérések
- kísérletek
- szituációs játékok
- modellezés
- kooperatív (együttműködő) tanulási technikák
- aktív, kreatív tevékenység
- közösségépítő, csoportos környezetvédelmi feladatok
- művészi kifejezés
- projekt módszer

Taneszközök

Az iskolában rendelkezésre álló taneszközök:

a) Környezetvédelmi vizsgálódáshoz

Pl.: mérőhenger, kémcsövek, szűrők, olaj, indikátorok, levegő- és talajvizsgálatokhoz szükséges eszközök, stb.

b) Az elsősegély alapvető felszereltsége:

Pl.: sebtapasz, steril kötszer, kötözőkendő, biztosítótű, olló, csipesz, stb.

c) Applikációs képek:

Pl.: veszélyes, mérgező, gyúlékony anyagok, videofilmek, CD-k, könyvek, prospektusok, stb.

Iskolai környezet

Példamutató iskolai környezet:

- tantermek, folyosók, udvar, tisztán tartása, tisztán tartatása, esztétikus berendezése
- anyag és energiatakarékos, környezetbarát iskolaműködés,
- a pedagógusok, a dolgozók példamutatása,
- kerékpáros és gyalogos közlekedés ösztönzése,
- szelektív hulladékgyűjtés népszerűsítése
- iskolai médiumok „zöld” rovatai, pl. honlap, iskolaújság, iskolarádió

Kapcsolatrendszer, kommunikáció

1. Iskolán belüli kommunikáció formái

Az iskolán belüli kommunikáció formái lehetnek:

- munkaértekezletek,
- házi dolgozat készítése,
- kiselőadások,
- poszterek készítése,
- iskolarádió,
- faliújság,
- szórólapok,
- egyéni beszélgetések,
- felelősök rendszere (DÖK), stb.

2. Iskolán kívüli kommunikáció formái

Az iskolán kívüli kommunikáció formái lehetnek:

- tájékoztató füzet,
- szülői értekezlet,
- iskolaszék,
- SZM megbeszélések,
- szórólapok a lakóknak,
- kábeltvé, helyi újság,
- környezetvédelemről szóló cikkek, rádió- és televíziós hírek feldolgozása, értékelése, stb.

Minőségfejlesztés

A környezeti nevelés pedagógiai céljai, feladatai illetve előírt követelményei határozzák meg azokat a tartalmakat, melyek értékelése a feladatunk.

A fejlődés folyamatos követését és az iskolai célokkal történő összevetését alapvető nevelői kötelességünknek tartjuk. Tanulóink neveltségi szintje és beállítódásának értékelése magatartásuk és szorgalmuk minősítéseként jelenik meg.

Ellenőrző – értékelő tevékenységünk szempontjai:

- Mindig biztosítani kell a javítás lehetőségét.
- Az értékelés során a nevelőnek körültekintő, lényegre irányuló, tárgyilagos, egyértelmű információkat kell adnia, melyek tükrözik a fejlődés irányát és fokát, minősítve a személyes előrehaladást és határozott instrukciókat kell adnia a továbblépéshez.
- Fontos az összefüggések meglátásának segítése.

Pedagógus-továbbképzés

Az élethosszig tartó tanulás egy pedagógus számára nélkülözhetetlen. Ennek egyszerre kell tartalmaznia a szakmai és a módszertani ismeretekben való fejlődést. Ezért a továbbképzések megtervezésekor figyelmet kell fordítanunk arra, hogy a környezeti nevelés elveinek és gyakorlatának fejlesztése is helyet kapjon.

a) Belső továbbképzés:

- nevelési értekezletek,
- tanfolyamok,
- tapasztalatcsere,
- tanulmányutak, stb.

b) Külső továbbképzések:

- városi, megyei, országos konferenciák,
- rendezvények,
- akkreditált továbbképzések, stb.

6. számú melléklet

Egészségnevelési program

Fogalmak, jogszabályi előírások

Az egészségneveléshez tartozó fogalmak

Egészség: A WHO az 1948-as alkotmányában kimondja: az egészség nem a betegség hiánya, hanem a testi, lelki, szociális jól-lét állapota. Nem passzív állapot, hanem folyamat.

Egészségfejlesztés: Az egészségfejlesztés az összes nem terápiás egészségjavító módszer gyűjtőfogalma, tehát magába foglalja:

- a korszerű egészségnevelés,
- az elsődleges prevenció,
- a mentálhigiéné, az egészségfejlesztő szervezetfejlesztés,
- az önségítés feladatait, módszereit.

*„Az egészségre ügyelni az élet legnagyobb nehézsége”
/Platon/*

Cél: sikeres és boldog ember nevelése

Boldognak azt az embert tartjuk, aki örömmel éli egyedi életét, testi, lelki egészségben. Célunk tehát, hogy a gyermek az iskolában jól érezze magát. Ehhez biztonságra, nyugalomra van szükség. A személyes jó érzés feltétele a testi egészség is. Így célunk a tiszta, barátságos és gyermekközpontú környezet megteremtése. A testi egészség megvalósulása érdekében feladatunk a rendszeres testmozgás lehetőségének megvalósítása. Mindezen célok eléréséhez fontos tényező az együttműködés, és a célorientáltságon alapuló, toleráns tanulói viszonyok megléte.

Az egészséges iskolák célja, hogy az „egészség” mint életvezetési érték a tanórán belül és azon kívüli programok középpontjában álljon.

Egészségnevelésünk végső célja, hogy a tanuló megértse a saját egészségvédelmének jelentőségét, és rendelkezék azokkal a szükséges ismeretekkel, jártasságokkal, amelyekkel környezetét, egészségi feltételeinek javítását, az egyes emberek, valamint a közösség egészségének a védelmét cselekvően megteremti.

A WHO meghatározása szerint az egészségfejlesztés az a folyamat, amely képessé teszi az embereket arra, hogy saját egészségüket felügyeljék, javítsák.

Egészségnevelés: A WHO meghatározása szerint az egészségnevelés olyan, változatos kommunikációs formákat használó, tudatosan létrehozott tanulási lehetőségek összessége, amely az egészséggel kapcsolatos ismereteket, tudást és életkészségeket bővíti az egyén és a környezetében élők egészségének előmozdítása érdekében. A korszerű egészségnevelés egészség- és cselekvésorientált tevékenység.

Jogszabályi előírások

Rendelkezések:

A 28/2000. (IX. 21.) OM rendelet szerint „Az iskola helyi tantervébe – az osztályfőnöki nevelő és oktató munkához kapcsolódva – be kell építeni az egészséges életre nevelést, illetve egészségvédelmet szolgáló tananyagot, melynek időkerete az 5–12. évfolyamon nem lehet kevesebb tanévenként 10 tanórai foglalkozásnál.” (10. § (5) bekezdés.

A közoktatásról szóló törvény (a 2003. évi LXIX tv.) 2003. évi módosítása (3.) bekezdése alapján: „Az iskola nevelési programjának részeként el kell készíteni az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési programját. Az iskolai egészségnevelési programnak tartalmaznia kell az egészségfejlesztéssel összefüggő iskolai feladatokat, beleértve a mindennapi testedzés feladatainak végrehajtását szolgáló programot is. Az iskolai egészségnevelési program elkészítéséhez be kell szerezni az iskola-egészségügyi szolgálat véleményét.”

Az egészségnevelés célja, feladatai

Az iskola egészségnevelési terve érinti az iskola:

- a Pedagógiai Programját,
- a Helyi Tantervét és
- a Szervezeti és Működési Szabályzatát.

Egészségfejlesztési programok célja

Az egészségnevelés célja:

- Növekedjen a születéskor várható időtartam, valamint a betegségtől mentes életszakasz hossza és javuljon az életminőség.
- A család mellett az iskola váljék az egészségfejlesztés kiemelkedő színterévé.
- Kedvező irányban változzék a közoktatás intézményrendszerének légköre.

Az egészségfejlesztés feladata

Személyes képességek fejlesztési feladatai

- o Testi képességek területén a sportági tevékenységek elsajátításán túl a testi képességek kifejlesztése és folyamatos karbantartása.
- o A testnevelési órák, a délutáni sportfoglalkozások, a tömegsport és a kistérségi sportolási lehetőségeinek optimális kihasználása.
- o A kondicionálási és a koordinációs képességek fejlesztése a művészeti szakkörök kínálta lehetőségeken belül.
- o Kézügyesség fejlesztése az iskola szakköri lehetőségeinek kihasználásával.
- o **Önellátási képesség** fejlesztése. Életkori sajátosságok függvényében az egészséges és kulturált étkezés, öltözködés, tisztálkodás, testápolás, rendszeret, a közlekedés, a vásárlás szokásai, családi munkamegosztásban részvétel alakítása.
- o **Befogadóképességek** fejlesztése. Zenei téren a megfontoltan válogatott zeneművek rendszeres (tanórákon, iskolai rendezvényeken, otthon, hangverseny-látogatáson, ...) hallgatása. A vizuális befogadóképesség fejlesztése érdekében el kell sajátítani a

képi-plasztikai kifejezés és a kompozíciók jelrendszerének olvasását. Szervezett programokkal, célirányosan fejlesztett iskolai környezettel biztosítani kell a vizuális esztétikai befogadás és megismerés lehetőségét.

- o **Önkifejezési képességek** fejlesztése. Az előadói képesség, szövegalkotó, versíró és műértelmező képesség, befogadó képesség, improvizációs képesség, vizuális önkifejező képesség, ... bemutatása, gyakorlása, az adottság tudatosítása a tanulóknban, valamint a tanulói kibontakozásokhoz a feltételek biztosítása a feladat.
- o **Önvédelmi, egészségvédő, identitásvédő képesség** fejlesztése. Fontos feladatunk a mintaszerűen egészséges életmód ismérveinek megismertetése, az alapvető szokások rendszeres gyakorlása, folyamatosan észlelt minták elsajátítása (sérülésselhárító esések, önvédelmi fogások, balesetvédelmi szokások...). Nagy hangsúlyt kap a realitásoknak, a mélyebb, igazabb értékeknek, távolibb érdekeknek megfelelő viselkedésformák erősítése.
- o **Önértékelő képességek** fejlesztése. Nevelőmunka során a tanulói önértékelés váljon rendszeressé. A sikeres önmegismerő képesség alapja az önfejlesztő képesség fejlődésének. Az intézmény segít olyan szituációk, fórumok, előadások, beszélgetések szervezésével, melyek során tanulóink felfedezhetik ígéretes öröklött adottságaikat, hajlamaikat, rátermettségüket. Az iskolaköteles segíteni az önfejlesztő életprogram kialakításában.

Az iskolának, mint az egészségfejlesztés alapvető színterének a feladata:

- A tárgyi feltételek megteremtése, amelyek az iskolákat biztonságossá és egyben az egészségfejlesztés alkalmas színterévé teszi,
- az integrált egészségfejlesztési tartalmak közvetítésének folyamatos és rendszeres biztosítása,
- a közoktatási intézmények minőségbiztosítási rendszerébe az egészségfejlesztési szempontok beépülésre kerüljenek,
- a mindennapos egészségfejlesztő testmozgás lehetősége biztosítva legyen,
- az iskolai egészségnevelési csoport létrehozása: iskolaorvos, védőnő, tanár, pszichológus, gyógypedagógus, logopédus, gyermekvédelmi felelős, drogkoordinátor, egészségnevelő, fejlesztő pedagógus, családgondozó.

Az egészségfejlesztő iskola

Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) szerint az egészségfejlesztő iskola folyamatosan fejleszti környezetét, ami elősegíti azt, hogy az iskola az élet, a tanulás és a munka egészséges színtere legyen.

Az egészségfejlesztő iskola ismérvei:

Minden rendelkezésre álló módszerrel elősegíti a tanulók és a tantestület egészségének védelmét, az egészség és az eredményes tanulást és együttműködést alakít ki a pedagógiai, az egészségügyi, a gyermekvédelmi szakemberek, a szülők és a diákok között annak érdekében, hogy az iskola egészséges környezet legyen.

Egészséges környezetet, iskolai egészségnevelést és iskolai egészségügyi szolgáltatásokat biztosít, ezekkel párhuzamosan együttműködik a helyi közösségek szakembereivel és hasonló programjaival, valamint az iskola személyzetét célzó egészségfejlesztési

programokkal. Kiemelt jelentőséget tulajdonít az egészséges étkezésnek, a testedzésnek és a szabadidő hasznos eltöltésének, teret ad a társas támogatást, a lelki egészségfejlesztést és a tanácsadást biztosító programoknak.

Olyan oktatási-nevelési gyakorlatot folytat, amely tekintetbe veszi a pedagógusok és a tanulók jólétét és méltóságát, többféle lehetőséget teremt a siker eléréséhez, elismeri az erőfeszítést, a szándékot és támogatja az egyéni előrelépést.

Az iskola törekszik arra, hogy segítse diákjainak, az iskola személyzetének, a családoknak, valamint a helyi közösség tagjainak egészségük megőrzését. Együttműködik a helyi közösség vezetőivel, hogy utóbbiak megértésük: a közösség hogyan járulhat hozzá – vagy éppen hogyan hátráltathatja – az egészség fejlesztését és a tanulást.

Az egészségnevelés színterei

A gyerekek és a fiatalok hosszú éveket töltenek az iskolákban. Ebben az időszakban érdemi hatást lehet gyakorolni a személyiségfejlődésükre, mely nagyban meghatározza az életmódjukban később kialakuló szokásaikat, az életideálokat, preferenciák kialakítását.

Egészségnevelés színterei az iskola keretein belül:

1. Tanórán:

önálló tantárgyként,

más tantárgyba beépítve:

egészségnevelés-tartalmú tantárgyakban: biológia, testnevelés, technika és életvitel, természetismeret, emberismeret,

nem egészségnevelés-tartalmú tantárgy, de beépíthetők az ismeretek: informatika, történelem, kémia, fizika,

nem egészségnevelés-tartalmú tantárgy, nehezebben illeszthető be magyar nyelv és irodalom, matematika, idegen nyelv, rajz, ének,

osztályfőnöki óra keretén belül.

2. Tanórán kívül:

szakköri foglalkozás,

napközis foglalkozások,

délutáni szabadidős foglalkozások,

hétvégi iskolai programok (pl.: sportrendezvények, kulturális programok),

egészségnap (rendvédelmi szervek, iskolaorvos, mentők, védőnők),

kirándulások, erdei iskolák, túrák.

Az egészségesebb életmód kialakítására irányuló módszerek

1. Hagyományos egészségnevelés, felvilágosítás

A hagyományos egészségfejlesztés, felvilágosítás abból indul ki, hogy a több és helyes tudás helyes döntésekhez, az életvezetés helyes alakításához vezet.

Az egészségnevelési tananyagok az egészségkárosító magatartásformák veszélyeire hívják fel a figyelmet, valamint megoldásként a helyesnek vélt magatartásformákat kínálják fel.

A hagyományos egészségnevelési elképzelés a hatékonyság érdekében gyakran fordul az elrettentő információk átadásának, bemutatásának eszközéhez.

Ennek a megközelítésnek egy másik jellegzetessége az egyoldalú közlési forma: az ismeret átadása a tanulók aktív és személyes bevonása nélkül történik.

Ebbe a csoportba tartoznak a gyakran alkalmi jelleggel megszervezett iskolai felvilágosító előadások, a különböző brosrák.

2. Rizikócsoportos megközelítés

Fontos az iskolás gyermekek életkorához kötött kötelező szűrővizsgálatának rendszere, a túlsúllyal vagy mozgásszervi problémával küzdő gyermekek számára szervezett speciális táplálkozási tanácsadás és/vagy differenciált testi nevelés pl.: gyógytestnevelés, diétás menü biztosítása.

3. Ézelmi intelligenciát, társas kompetenciát, alkalmazkodást fokozó beavatkozások

Ennek a módszernek a lényege, hogy az egészségkárosító magatartásformák hátterében a személy konfliktuskezelési eszköztárának gyengeségei húzódnak meg. Ezért az egészségfejlesztési törekvéseknek a társas-ézelmi készségek fejlesztését kell célul kitűzniük. Az ézelmi nevelés jegyében születő és működő egészségfejlesztési programok az egészségfejlesztésben, mentálhigiénében képzett pedagógusok hiányában külső szakértők bevonásával törekednek arra, hogy szocializációs lehetőséget biztosítsanak a résztvevőknek, társas-kommunikációs készségeik fejlesztésére.

Például a serdülőkori egészségfejlesztő vagy önismereti csoportfoglalkozások, amelyek csoportvezetésben képzett szakembert kívánnak.

Egészségfejlesztő, egészségnevelő csoport létrehozása

A csoport tagjai a következők:

- iskolaigazgató vagy megbízottja,
- az egészségnevelő, aki feltehetően valamilyen célirányos továbbképzésben részt vett pedagógus,
- az iskolai drogügyi koordinátor,
- testnevelő,
- diákönkormányzat-vezető,
- gyermek- és ifjúságvédelmi felelősök,
- szabadidő-szervező,
- fejlesztő pedagógus

A csoport munkáját segítő külső szakemberek:

- iskolaorvos,
- védőnő,
- iskolapszichológus,
- szülői munkaközösség képviselője,
- gyógytestnevelő

A segítő kapcsolatok szinterei

Az intézmény csak akkor működhet eredményesen, ha a tanulói érdeklődésre épít és figyelembe veszi a szülői érdekeket. Az iskolai nevelés, a tanuló személyiségének harmonikus fejlesztésének elengedhetetlen feltétele a szülők és a pedagógusok koordinált, aktív együttműködése.

Ezen együttműködés

- o alapja a közös felelősség,
- o megvalósulási formái:
- o a kölcsönös támogatás
- o koordinált pedagógiai tevékenység,
- o feltétele:
 - o a kölcsönös bizalom és tájékoztatás
 - o az őszinteség,
- o eredménye:
 - o a családi és iskolai nevelés egysége és ennek nyomán
 - o kedvezően fejlődő személyiség.

1. Szülők (család)

A szülők megfelelő tájékoztatás és információ-átadás után aktív részvételükkel tudják támogatni az iskola egészségfejlesztési programját.

2. Iskolaszék, szülői munkaközösség, szülői szervezet(ek)

Az iskolai egészségfejlesztő program kialakításába be kell vonni az iskolaszéket, és szükséges megnyerni támogatásukat.

3. Iskolaorvos, házi orvos, védőnő

Az iskola egészségügyi ellátásáról szóló jogszabály előírja, hogy minden iskolának legyen kijelölt orvosa, és védőnője, valamint a tanulók fogászati ellátását (szűrés és ellátás) végző kijelölt fogorvosa, akik a jogszabályban foglalt feladatokat az önkormányzattal és az Országos Egészségbiztosító Pénztárral kötött szerződés értelmében látják el.

Az iskolaorvos és a védőnő feladata:

- a tanulók életkorhoz kötött vizsgálata, amely magában foglalja a testi, érzelmi és intellektuális fejlődés követését és az érzékszervek vizsgálatát,
- adott esetben a tanulók elsősegélyben való részesítése,
- közreműködés az egészségügyi-járványügyi, a környezet-egészségügyi, a táplálkozás egészségügyi és balesetvédelmi feladatok ellátásában az iskola vezetésével egyeztetve,
- felkérésre közreműködés az egészségügyi szakértői feladatokban.

Az iskola egészségügyi ellátás különösen a következő területeken tud ismereteket nyújtani:

az életmód és betegség összefüggései,

az iskola tanulói egészségi állapota, ennek alapján az „iskola diagnózis” kiegészítése, megoldási javaslatok,
a serdülőkori változások ismerete, segítségnyújtás a serdülőkori érzelmi, magatartás, életmód és szexuális problémák, valamint krízisek megoldásában, környezet egészségügyi, közegészségügyi és táplálkozás egészségügyi kérdésekben,
az iskolát övező település olyan lehetőségeinek ismerete, amelyek bevonhatók, segítségül hívhatók az iskolai egészségfejlesztésben.

4. Iskolapszichológus

A pszichológus a lelki eredetű problémák feldolgozásában segít a tanulóknak.

5. Gyermekjóléti szolgálatok, nevelési tanácsadók, családsegítők

A gyermekvédelmi munkában, valamint a konkrét államigazgatási ügyekben tudnak segítséget nyújtani a gyermekjóléti szolgálatok és a települési önkormányzatok más intézményeiben dolgozó segítő foglalkozású szakemberek.

6. Az ÁNTSZ megyei intézeteinek egészségfejlesztési szakembere és más egészségügyi intézmények, szervezetek

Az egészségügyi szakellátást igénylő esetekben a területileg illetékes kórházak és intézmények jelentik a segítő kapcsolatok színterét.

7. Rendvédelmi szervek

A rendőrkapitányságok ifjúságvédelmi munkatársai a bűnmegelőzési programok közös kimunkálásában, a tanári továbbképzéseken jogi, gyermek és ifjúságvédelmi, rendészeti, közlekedési témájú előadások tartásával tudnak segítséget nyújtani az iskolának.

Az egészségnevelés iskolai területei

Az egészséges életmód, életszemlélet, magatartás szempontjából lényeges területeknek az iskola pedagógiai rendszerébe, összes tevékenységébe be kell épülnie.

Ezek közé tartoznak az alábbiak:

önmaguk és egészségi állapotuk ismerete,
az egészséges testtartás, a mozgás fontossága,
az értékek ismerete,
az étkezés, a táplálkozás egészséget befolyásoló szerepe,
a betegségek kialakulása és gyógyulási folyamata,
a barátság, a párkapcsolatok, a szexualitás szerepe az egészségmegőrzésben,
a személyes krízishelyzetek felismerése és kezelési stratégiák ismerete,
a tanulás technikái,
az idővel való gazdálkodás szerepe,
a rizikóvállalás és határai,
a szenvedélybetegségek elkerülése,
a tanulási környezet alakítása.
a természethez való viszony, az egészséges környezet jelentősége.

Az iskolai egészségnevelés összefügg a tanári magatartással, gondossággal, az intézmény szervezetszervezettségével.

Iskolai programok

Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos munka hatékonyságát az segíti, ha az iskola határozott tervvel rendelkezik.

Fontos, hogy a terv feladatokat és a megvalósításukat szolgáló tevékenységeket tartalmazzon olyan fontos területekre, mint

- az egészséges személyiségfejlődés elősegítése,
- az egészséges táplálkozás,
- a mindennapi testmozgás,
- a dohányzás, alkoholfogyasztás- és kábítószer használat megelőzése,
- a fogyatékos és hátrányos helyzetűek integrációja, az iskolán belüli bántalmazás megelőzése,
- a szexuális nevelés – már a pubertás időszakban, a nemi érés időpontját megelőzően.

Tanórai foglalkozások

A tanórai foglalkozások a következők:

1. Szaktárgyi órák témafeldolgozása

Minden tantárgynak van csatlakozási pontja az egészségfejlesztéssel. Ezekre a helyi tanterv tervezése során külön figyelmet érdemes fordítani.

2. Osztályfőnöki órák

Tanórán kívüli foglalkozások

A tanórán kívüli foglalkozások az alábbiak lehetnek:

1. Napközis foglalkozások

Ha jó a tervezés és az együttműködés a tanítók, szaktanárok és a napközis nevelő között, kitűnően egészítheti ki a tanórai programot, illetve a konkrét esetfeldolgozást. A napközi kiváló helye a játékoknak, játékos gyakorlatoknak is.

2. Délutáni szabadidős foglalkozások

Sportprogramok, témával kapcsolatos filmvetítések, vetélkedők, versenyek, egyéb játékos programok, csoportfoglalkozások.

3. Egészségnap-projektnapok

A Dózsa – napok keretén belül egy egészségnevelési nap.

4. Sportrendezvények, kulturális programok

5. Kirándulások, erdei iskolák, túrák

6. Trapp – nap

Tájékoztató fórumok

1. Szülői értekezlet, szülőcsoport számára szervezett fórum, tájékoztató

Lehet osztályszintű vagy iskolaszintű, ez utóbbi esetében színesíti a programot a külső előadó, pl. orvos, pszichológus, rendőrségek bűnmegelőzési osztályának szakembere stb.

2. Szakmai tanácskozások, tréningek

Elsősorban a tanárok felkészültségének fejlesztését szolgálja, de a diákokat is meg kell hívni, amikor csak engedi a program, illetve a téma.

Módszerek

Leghatékonyabb az iskola saját ötleteire épülő, illetve önálló szervezésű programok (egymásra épülő rendezvénysorozatok), amelyeknek megvalósításában a tanárok, a diákok és a szülők egyaránt részt vesznek.

- Az egészségfejlesztés szemléletének széleskörű elsajátítása az iskolában, meghívott előadó segítségével, pedagógusok, szülők, alkalmazottak, tanulók számára (egészségtan tanár más iskolából vagy egészségfejlesztésben szakirányú végzettséggel rendelkező szakember a szociális, egészségügyi területről, iskolaorvos, háziorvos, védőnő, ÁNTSZ, Kábítószer Egyeztető Fórum, vagy helyi civil szervezet munkatársa).
- Tegyük szebbé az iskola környezetét, pl.: rendezzünk versenyeket, készíttessünk a tanulókkal, a témával kapcsolatos plakátokat, pontozzuk az osztálytermeket, faliújságot a témával kapcsolatos cikkeket, írásokat stb.
- Tegyük lehetővé a rendszeres testmozgást, a szülőket is vonjuk be ezekbe.
- Ha nincs az egészségfejlesztésben képzett szakember, akkor a továbbképzésben való részvétel is egy fontos célkitűzés.

Ajánlás a mindennapos iskolai testedzés program elkészítéséhez (K.t. 52.§ (9-10), 53.§ (9), NAT 243/2003 (XI. 17.))

Az egészségfejlesztő iskolai testmozgás program célja a gyermekek egészséges testi-lelki fejlődésének elősegítése a testmozgás eszközeivel.

Az iskolai testnevelés és a sport keretei között az egészségnevelés, a szociális kompetenciák, a csapatmunka, valamint a társakkal történő kreatív együttműködés egyaránt fejleszthető.

Annak érdekében, hogy az egészségfejlesztő testmozgás hatékonyan megvalósuljon, az alábbi sajátos egészségügyi és pedagógiai szempontoknak kell teljesülniük:

- minden gyerek minden nap részt vesz a testmozgás-programban;
- minden testnevelési órán és minden egyéb testmozgási alkalmon megtörténik a keringési- és légző-rendszer megfelelő terhelése;
- minden testnevelési órán van gimnasztika, benne a biomechanikai helyes testtartás kialakítását és fenntartását szolgáló gyakorlatanyag és légzőtorna (a 243/2003. (XII.17.) Testnevelés alapelvei és céljai);
- a testnevelési anyag egészében a gerinc- és ízületvédelem szabályainak betartása, külön figyelemmel a fittség mérések testhelyzeteire és az izomerősítések különböző testhelyzeteire;
- minden testnevelési óra és egyéb testmozgási alkalom örömet és sikerélményt jelent még az eltérő adottságú tanulóknak is;
- a testnevelés és a sport személyiségfejlesztő hatásai érvényesülnek a teljes testmozgás-programban;
- a testmozgás-program életmód-sportokat, életminőség-sportokat is megtanít (olyan sportokat, amelyeket egy életen át lehet folytatni az életminőség javítása érdekében);
- a testmozgás-program játékokat és táncot is tartalmaz.

7. számú melléklet

Iskolai fogyasztóvédelmi program

Nemzeti alaptanterv (NAT) értelmében a helyi tanterveknek biztosítani kell, hogy az egyes tantárgyak sajátosságaihoz igazodva a tanulók elsajátíthassák a fogyasztóvédelemmel összefüggő ismereteket, felkészüljenek azok gyakorlati alkalmazására. Kiemelt fejlesztési feladat a NAT-ban a **felkészülés a felnőtt életre**, amelyben a **fogyasztói kultúra kialakítása** is jelentős szerepet kap.

A fogyasztóvédelmi oktatás célja

A fogyasztóvédelem célja a **fogyasztói kultúra fejlesztése**, és a **tudatos kritikus fogyasztói magatartás** kialakítása és fejlesztése a tanulóknál.”(NAT)

- Tudatos, kritikus fogyasztói magatartás kialakítása
- Ökológiai fogyasztóvédelem
- Környezettudatos fogyasztás kialakítása
- Fenntartható fogyasztás
- Preventív, vagyis megelőző fogyasztóvédelem

A fogyasztóvédelmi oktatás tartalmi elemei

Szükséges a társadalmi és **állampolgári kompetenciák** kialakításának elősegítése, a jogait érvényesíteni tudó, a közéletben részt vevő és közreműködő fiatalok képzése. A szociális és **társadalmi kompetenciák** fejlesztése, a versenyképesség erősítésével kapcsolatos **cselekvési kompetenciák** fejlesztése.

Fogyasztói magatartásunk sokféle hatás mentén, a szociális tanulás útján alakul, fejlődik. A tudatos fogyasztóvá válás és az ennek megfelelő magatartás kialakítása hosszú, sokoldalú folyamat.

Amíg a kisiskolás korban leginkább jellemző fogyasztói magatartások a kiválasztás, az áruismeret, a döntés, a kockázatvállalás, a bizalmi elv érvényesülése, addig a kamaszkorban már megjelenik a jogérzék, kellő fejlesztés esetén a jogismeret, a szolgáltatásismeret, a fogyasztói értékrend és a vállalkozásismeret

A fogyasztás elemi meghatározója a család. A fogyasztói szokások tekintetében az otthonról hozott hatások a legélelénkebbek, ezért is fontos a szülők, a családok bevonása a nevelési folyamatba.

A fogyasztói minták kialakítását segítheti a korrekt sokoldalú tájékoztatás és információ áramlás.

Az iskolai programokban a pszichológiai mozgatókra, és a helyes értékrend alakítására kell a hangsúlyt fektetni. A fenntartható fogyasztás nem annyira tudományos vagy technikai kérdés, hanem inkább az értékek választásával, a tudatos beállítódással kapcsolatos viszony. Fontos továbbá a fogyasztás során:

- a tájékozódás képessége,
- a döntési helyzet felismerése és
- a döntésre való felkészülés.

Meg kell ismertetni a tanulókkal a **piac**, a **marketing** és a **reklám** szerepét, alkalmassá téve őket e területen való eligazodásra. Hangsúlyozni kell a **minőség** és a **biztonság** szerepét a fogyasztás során, valamint a **gazdaságosságot** és a **takarékosságot**.

A fogyasztóvédelmi oktatás színterei az oktatásban

Az egyes tantárgyak tanórai foglalkozásaiba a fogyasztóvédelemmel kapcsolatos tartalmakat a következőképpen építjük be:

- **Technika** – áruismeret, a gyártás és a termékminőség összefüggései,, kozmetikumok célszerű és tudatos használatuk, A pénz története című DVD
- **Matematika** – banki, biztosítási vagy üzemanyag-fogyasztási számítások, mértékegységek
- **Fizika** – mérés, mértékegységek, mérőeszközök (villany, gáz, víz mérőórák);
- **Földrajz**: eltérő fogyasztási struktúrák és szokások
- **Magyar**: reklámn nyelv, feliratok; a reklám kommunikációs csapdái
- **Biológia** – génmódosított élelmiszerek (GMO), amíg egy élelmiszer a boltba kerül, táplálkozás kiegészítők és divatjaik, egészséges táplálkozás
- **Kémia** – vegyszermaradványok, háztartási vegyszerek,
- **Informatika** –internetes fogyasztói veszélyforrások, telefónia
- **Médiaismeret**: a reklám képi nyelve és hatásai

Módszertani elemek

A hagyományostól eltérő tanulásszervezési formák alkalmazása, projektprogramok indítása megfelelő keretet teremthet a fogyasztóvédelem oktatásának, a kritikus, független gondolkodás fejlesztésének.

Fontos hogy a diákok e módszereket minél többször alkalmazzák, napjainkban tipikus helyi és globális problémákon keresztül.

- Interjúk, felmérések készítése az emberek vásárlási szokásairól
- Riportkészítés az eladókkal
- Médiafigyelés, médiaelemzés, reklámkritika
- Egyéni és csoportos döntéshozatal
- Helyi, országos- és EU-s szabályozások tanulmányozása
- Adatgyűjtés, adatfeldolgozás, információörögzítés csoportmunkában
- Problémamegoldó gyakorlat ötletbörzével, értékeléssel
- Szimulációs játék, esettanulmány
- Viták, szituációs játékok (eladói és vásárlói érdekek összehangolása, jellemző piaci magatartások felismerése és elsajátítása, fogyasztói kosár készítése)

8. számú melléklet

Szöveges értékelés

1. évfolyam

Magatartás:

- o Kapcsolata társaival: Társaira odafigyel, velük udvarias. – Társaival együttműködik. - Társaival közömbös. – Gyakran kerül konfliktusba társaival.
- o Segítőkészsége: Szívesen segít. – Csak kérésre segít. – Nem segítőkész.
- o Közösségi munkája: Sokat tesz a közösségért. – Együttműködik társaival. Nem kezdeményez, de nem is tárolja társait. – Hátráltatja társait.
- o Kapcsolata a felnőttekkel: Mindig illemtudóan viselkedik. – Néha illetlenül viselkedik. - Gyakran kerül konfliktusba felnőttekkel. – Nem keresi a kapcsolatot a felnőttekkel.
- o Tanórán kívüli viselkedése: Szeret, tud együtt játszani társaival. - Gyakran félrehúzódik. – Sokszor kerül társait.

Szorgalom:

- o Önálló munkája: Általában önállóan dolgozik. – Kevés segítséggel dolgozik. – Gyakran igényel segítséget. – Indokolatlanul is kér segítséget. – Probléma esetén sem kér segítséget.
- o Munkája csoportban: Aktívan vesz részt a csoport munkájában. – Csoportját ötletekkel segíti. – Végrehajtja az utasításokat. – Hátráltatja a csoport haladását.
- o Házi feladatok elkészítése felszerelése: Felszerelése, leckéje mindig hiánytalan – ritkán hiányos – gyakran hiányos.
- o Órai aktivitása: Órákon figyel, sokat jelentkezik. – Gyakran lemarad. Nem figyel, mással foglalkozik, - Általában lemarad.

Magyar nyelv és irodalom

Kulturált nyelvi magatartás, beszédművelés

- o Hangképzése: A hangokat tisztán képi. – Hangképzése fejlesztésre szorul. – Logopédiai képzést igényel. _
- o Légzéstechnikája: Légzéstechnikája megfelelő. – légzéstechnikája fejlesztésre szorul.
- o Szóincse: Szókincse gazdag, választékos. – Szókincse korosztályának megfelelő. – szókincse szegényes, fejlesztésre szorul.
- o Kifejezőképessége: Egész mondatokban fejezi ki magát. – Csak kérdések segítségével fejezi ki magát. – Kérdésekre is csak „igen-nem” feleletet ad.

Olvasás

- o Betűismerete: A tanult betűket biztosan ismeri és olvassa. – A tanult betűk felismerésében és olvasásában bizonytalan. – Bizonyos betűket téveszt.
- o Hangos olvasás: Olvasása kifejező, folyamatos – szótagoló – betűző.
- o Értő olvasása: Szövegeket önállóan megért. – Szöveget segítséggel ért meg. – Mondatokat ért meg. – Szavakat ért meg. – Értő olvasása még nem alakult ki.

- o Olvasott szöveg tartalmi kifejezése: Az olvasott szöveg tartalmát lényegretörően, pontosan – pontatlanul – csak kérdések segítségével mondja el.

Írás

- o Betűismerete: A tanult betűket biztosan ismeri és írja. – A tanult írott betűk felismerésében és írásában bizonytalan. – Bizonyos betűket téveszt.
- o Másolás: Munkája mindig pontos, hibátlan. Néha hibázik. – Gyakran és sokat hibázik.
- o Írása diktálás után: pontosan – kevés hibával – sok hibával ír.
- o Önálló írása: lendületes, gyors – tempója megfelelő – lassú – kapkodó
- o Írásképe: esztétikus – tetszetős – egyéni – rendezetlen – szabálytalan.

Matematika

- o Számfogalma a tanult számkörben: kialakult – kialakulatlan – fejlesztésre szorul.
- o A számszomszédokról: biztosak – pontatlanok az ismeretei.
- o Számok tulajdonságait: önállóan felismeri és megnevezi – segítséggel ismeri fel.
- o A számok bontott alakjai: biztosan – hiányosan ismeri.
- o A műveletet: pontosan – pontatlanul értelmezi, végzi.

Hiányosságok

- o Egyszerű szöveges feladatot: önállóan – kevés segítséggel – sok segítséggel oldja meg.
- o Függvények, sorozatok: Szabályt állandóan megállapít, folytat. – Adott szabályt, sorozatot képes folytatni. - Adott szabályt, sorozatot is hibákkal folytat.
- o Mértékegységek: A tanult mértékegységeket, átváltásokat biztosan – pontatlanul tudja, alkalmazza.
- o Problémamegoldása: Nyitott a matematikai problémákra, szívesen oldja meg azokat. – kerüli a kihívásokat csak megoldja a feladatokat.

Környezetismeret

- o Megfigyelései: pontosak – felületesek – pontatlanok
- o Tapasztalatait: pontosan – pontatlanul – segítséggel fogalmazza meg.
- o A tanultakról: biztos a tudása - egy –egy részletben bizonytalan - bizonyosak az ismereti.
- o Tájékozottsága: átlagon felüli – korának megfelelő – hiányos.
- o Az összefüggéseket: mindig felfedezeti – rávezetéssel ismeri fel – nehezen ismeri fel.

Rajz és vizuális kultúra

- o A festés-rajzolás iránti érdeklődése: kiemelkedő – jó visszafogott.
- o Színhasználata: Munkáin változatosan – sajátos módon – visszafogottan használja a színeket.

- o Eszközhasználata: A rajzeszközöket kiemelkedően – biztonságosan – megfelelően – bátoritanul használja.
- o Kreativitása: Kreatív, tele van ötlettel. – Inkább az utasításokat követi.
- o Térkihasználása: A rajzlendület maximálisan - bátoritanul – aránytalanul használja.

Technika és életvitel

- o Anyagismerete és megmunkálása: A tanult anyagokat, megmunkálásukat biztosan – felszínesen ismeri.
- o Kézügyessége: kiemelkedő – jó – megfelelő – fejlesztésre szorul.
- o Munkadarabjai: pontosak – esztétikusak – gyakran pontatlanok.
- o Eszközhasználata: Az eszközöket kiemelkedően – biztonságosan – megfelelően – bátoritanul használja.

Ének – zene

- o A tanult dalokat: önállóan – szívesen – segítséggel - csoportokban énekl.
- o Énekhangja: tiszta – még fejlődésben van.
- o A tanult ritmusértékeket: alkalmazza – megnevezi – nem ismeri.
- o Dallam-, szövegismerete: A tanult dalok dallamát, szövegét ismeri – nem ismeri
- o Dalos játékokban: szívesen – passzívan – rendbontóan vesz részt.

Testnevelés és sport

- o Mozgás: harmonikus – összerendezett – fejlesztésre szorul
- o A gyakorlatok elsajátítása: a bemutatott gyakorlatokat könnyen – kevés segítséggel – sok segítséggel sajátítja el.
- o A mozgásos játékokban: aktívan – szívesen – nem szívesen vesz részt.
- o A szabályok betartása: a szabályokat kiemelkedően – megfelelően – alig tartja meg.
- o Csapatjátékokban: együttműködően – közömbösen/rombolóan – önző módon vesz részt.
- o A terhelést: kiválóan – jól – megfelelően – alig bírja.

2. évfolyam

Magatartás:

- o Kapcsolata társaival: Társaira odafigyel, velük udvarias. – Társaival együttműködik. - Társaival közömbös. – Gyakran kerül konfliktusba társaival.
- o Segítőkészsége: Szívesen segít. – Csak kérésre segít. – Nem segítőkész.
- o Közösségi munkája: Sokat tesz a közösségért. – Együttműködik társaival. Nem kezdeményez, de nem is tárolja társait. – Hátráltatja társait.
- o Kapcsolata a felnőttekkel: Mindig illemtudóan viselkedik. – Néha illetlenül viselkedik. - Gyakran kerül konfliktusba felnőttekkel. – Nem keresi a kapcsolatot a felnőttekkel.
- o Tanórán kívüli viselkedése: Szeret, tud együtt játszani társaival. - Gyakran félrehúzódik. – Sokszor kerül társait.

Szorgalom:

- o Önálló munkája: Általában önállóan dolgozik. – Kevés segítséggel dolgozik. – Gyakran igényel segítséget. – Indokolatlanul is kér segítséget. – Probléma esetén sem kér segítséget.
- o Munkája csoportban: Aktívan vesz részt a csoport munkájában. – Csoportját ötletekkel segíti. – Végrehajtja az utasításokat. – Hátráltatja a csoport haladását.
- o Házi feladatok elkészítése felszerelése: Felszerelése, leckéje mindig hiánytalan – ritkán hiányos – gyakran hiányos.
- o Órai aktivitása: Órákon figyel, sokat jelentkezik. – Gyakran lemarad. - Nem figyel, mással foglalkozik. - Általában lemarad.

Magyar nyelv és irodalom

Kulturált nyelvi magatartás, beszédművelés

- o Hangképzése: A hangokat tisztán képi. – Hangképzése fejlesztésre szorul. – Logopédiai képzést igényel. _
- o Légzéstechnikája: megfelelő - fejlesztésre szorul.
- o Szókincse: gazdag, választékos – korosztályának megfelelő – szókincse szegényes - fejlesztésre szorul.
- o Kifejezőképessége: Egész mondatokban fejezi ki magát. – Csak kérdések segítségével fejezi ki magát. – Kérdésekre is csak „igen-nem” feleletet ad.

Olvasás

- o Hangos olvasása: Olvasása kifejező, folyamatos – szótagoló – betűző.
- o Értő olvasása: Szövegeket önállóan megért. – Szöveget segítséggel ért meg. – Mondatokat ért meg. – Szavakat ért meg. – Értő olvasása még nem alakult ki.
- o Olvasott szöveg tartalmi kifejezése: Az olvasott szöveg tartalmát lényegretörően, pontosan – pontatlanul – csak kérdések segítségével mondja el.

Írás

- o Írásmunkái: pontosak, rendezettek – pontatlanok
Jellemző hibái:
- o Írása diktálás után: pontosan – kevés hibával – sok hibával ír.
- o Írásának tempója: Lendületes, gyors - megfelelő – lassú – kapkodó
- o Írásképe: esztétikus – tetszetős – egyéni – rendezetlen – szabálytalan.

Nyelvtani, helyesírási ismeretek

- o Az abc ismerete: Az abc-t pontosan – pontatlanul – nem tudja
- o Betűrendbe sorolni: önállóan – segítséggel – segítséggel sem tud
- o A helyesírási elveket, szabályokat: biztosan – kevés hibával – sok hibával alkalmazza
- o A mondatokról tanult ismeretei: biztosak – pontatlanok
- o A j/ly-s szavakat: biztosan, hibátlanul – kevés hibával – sok hibával írja.

Matematika

- o Számfogalma a tanult számkörben: kialakult – kialakulatlan – fejlesztésre szorul.
- o A műveleteket: pontosan – pontatlanul értelmezi, végzi

Hiányosságok:

- o Szöveges feladatokat: önállóan – kevés segítséggel – sok segítséggel old meg
- o Függvények, sorozatok:
Szabályt állandóan megállapít, folytat.
Adott szabályt, sorozatot képes folytatni.
Adott szabályt, sorozatot is hibákkal folytat.
- o Mértékegységeket, átváltásokat: biztosan – pontatlanul tudja, alkalmazza.
- o Problémamegoldása: Nyitott a matematikai problémákra, szívesen oldja meg azokat. – kerüli a kihívásokat csak megoldja a feladatokat.
- o Síkidozmok, tesztek: önállóan – segítséggel – sok tévesztéssel felismeri, előállítja, az adott szempontok szerint szétválogat.

Környezetismeret

- o Megfigyelései: pontosak – felületesek – pontatlanok
- o Tapasztalatait: pontosan – pontatlanul – segítséggel fogalmazza meg.
- o A tanultakról: biztos a tudása - egy –egy részletben bizonytalan - bizonyosak az ismereti.
- o Tájékozottsága: átlagon felüli – korának megfelelő – hiányos.
- o Az összefüggéseket: mindig felfedezeti – rávezetéssel ismeri fel – nehezen ismeri fel.

Rajz és vizuális kultúra

- o A festés-rajzolás iránti érdeklődése: kiemelkedő – jó - visszafogott.
- o Színhasználata: Munkáin változatosan – sajátos módon – visszafogottan használja a színeket.
- o Eszközhhasználata: A rajzeszközöket kiemelkedően – biztonságosan – megfelelően – bátorlalanul használja.
- o Kreativitása: Kreatív, tele van ötlettel. – Inkább az utasításokat követi.
- o Térkihasználása: A rajzlemdület maximálisan - bátorlalanul – aránytalanul használja.

Technika és életvitel

- o Anyagismerete és megmunkálása: A tanult anyagokat, megmunkálásukat biztosan – felszínesen ismeri.
- o Kézügyessége: kiemelkedő – jó – megfelelő – fejlesztésre szorul.
- o Munkadarabjai: pontosak – esztétikusak – gyakran pontatlanok.
- o Eszközhhasználata: Az eszközöket kiemelkedően – biztonságosan – megfelelően – bátorlalanul használja.

Ének – zene

- o A tanult dalokat: önállóan – szívesen – segítséggel - csoportokban énekl.
- o Énekhangja: tiszta – még fejlődésben van.

- o A tanult ritmusértékeket: alkalmazza – megnevezi – nem ismeri.
- o Dallam-, szövegismerete: A tanult dalok dallamát, szövegét ismeri – nem ismeri
- o Dalos játékokban: szívesen – passzívan – rendbontóan vesz részt.

Testnevelés és sport

- o Mozgás: harmonikus – összerendezett – fejlesztésre szorul
- o A gyakorlatok elsajátítása: a bemutatott gyakorlatokat könnyen – kevés segítséggel – sok segítséggel sajátítja el.
- o A mozgásos játékokban: aktívan – szívesen – nem szívesen vesz részt.
- o A szabályok betartása: a szabályokat kiemelkedően – megfelelően – alig tartja meg.
- o Csapatjátékokban: együttműködően – közömbösen/rombolóan – önző módon vesz részt.
- o A terhelést: kiválóan – jól – megfelelően – alig bírja.

8, Második év végétől-nyolcadikig a félévi és az év végi osztályzatot az adott félév során szerzett érdemjegyek és a tanuló év közbeni tanulmányi munkája alapján kell meghatározni.

Értékelés az első évfolyam, második évfolyam első félévében:

A **magyar nyelv és irodalom, és a matematika** tantárgyak napi ellenőrzést és értékelést igényelnek (piros pontok és csillagok). A tanulók témakörönként 1 - 1 feladatlapot töltenek ki, ez a dolgozatnak felel meg. Az eredmény rögzítése a tájékoztatófüzetbe kék színnel történik. Havonta, negyedévkor, félévkor, háromnegyedévkor és évvégén szöveges értékeléssel tájékoztatják a szülőket a pedagógusok.

Nagyobb témakör lezárása felméréssel történik, a tananyag függvényében. A felmérés eredményét piros színnel rögzítik. A félévi és az év végi felmérés eredménye (szintén pirossal rögzítve) nagyobb hangsúlyt kapnak.

A diagnosztizáló mérések a tudásbeli hiányosságok feltárását célozzák.

Környezetismeret, ének, rajz, technika, testnevelés (a teljesítmények folyamatosan piros pontokkal értékelve) tantárgyakból a tanulói előmenetelt a hónap végén írásban kék színnel nyugtázzák.

A tájékoztatófüzetbe zöld színnel jelölik a szorgalmi (gyűjtés, memoriter, könyvek behozatala, stb.) teljesítményt.

Írásbeli és szóbeli házi feladatot – az életkornak és a tantárgynak megfelelő mértékben kapnak a tanulók. A házi füzeteket a nevelők rendszeresen ellenőrzik.

9. számú melléklet

**A NEM SZAKRENDSZERŰ OKTATÁS MEGSZERVEZÉSE ÉS
KIVEZETÉSE A DÓZSA GYÖRGY ÁLTALÁNOS ISKOLA
5–6. ÉVFOLYAMÁN**

Helyi tanterv kiegészítése

Kiszombor, 2011. augusztus 23.

Tartalomjegyzék

BEVEZETÉS	102
Jogsabályi háttér	102
A nem szakrendszerű oktatásra való áttérést segítő átmeneti szabályozások.....	104
A NAT-ban megjelölt kulcskompetenciák.....	104
A NAT-ban megfogalmazott kiemelt fejlesztési feladatok.....	105
A kulcskompetenciák szerepe és fejlesztésük.....	106
A nem szakrendszerű oktatás tantárgyi struktúrája	107
Tantárgyak nem szakrendszerű tantervei	108
Magyar nyelv és irodalom 5-6. évfolyam	108
Angol nyelv 5-6. évfolyam	121
Történelem 5-6. évfolyam	129
Természetismeret 6. évfolyam.....	141
Rajz és vizuális kultúra 6. évfolyam.....	142
Ének-Zene 5-6. évfolyam	144
Törvényi változás.....	145
A szakrendszerű és nem szakrendszerű oktatás megszervezése.....	146
Megvalósítás.....	147

BEVEZETÉS

„Ha azt tesszük, amit eddig tettünk, azt kapjuk, amit eddig kaptunk.”

A törvénymódosítás célja a nem szakrendszerű oktatást illetően:

- az **iskolai alapozó funkciók hatékonyságának** és eredményességének a **növelése**,
- a nem szakrendszerű oktatás kiterjesztése az 5–6. évfolyamra a korábbinál több időben az **alapvető készségek és képességek** további **fejlesztéséhez**, a Nemzeti alaptantervben megjelölt **kulcskompetenciák megalapozásához**.

A törvényalkotó szándékának érvényesüléséhez a *pedagógusszerepnek* meg kell változnia, át kell alakulnia.

Ehhez elengedhetetlen:

- a pedagógusok módszertani kultúrájának bővítése,
- a tanórák szervezésének, a tanulás irányításának megújulása,
- a kompetencia alapú oktatás érvényesítése a teljes nevelési-oktatási folyamatban.

Jogszabályi háttér

A 2006. évi LXXI. törvény a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény módosításáról

- **A Kt. 8. §-a (3) d) pontja szerint** az iskolai nevelő és oktató munka pedagógiai szakaszainak meghatározásáról:

*„A bevezető és a kezdő szakaszban, továbbá a helyi tantervben meghatározottak szerint az alapozó szakasz **kötelező és nem kötelező tanórai foglalkozása** időkeretének **huszonöt–ötven százalékában nem szakrendszerű oktatás**, az alapozó szakasz fennmaradó időkeretében és a fejlesztő szakaszban szakrendszerű oktatás folyik.*

A 25–50% nem szakrendszerű órák számába – vagyis a törvénymódosítás által előírt százalékalapba – a kötelező tanórai foglalkozások óraszámán túlmenően a nem kötelező foglalkozások óraszáma is beleértendő (Kt. 52. és 53. §-ok).

A Kt. 52. § alapján: az 5–6. évfolyamon a tanulók kötelező heti óraszám 22,5 óra. Az 52. § (7) bekezdése szerint ennek 25%-a lehet a nem kötelező órák száma, ami 5,625 óra. Tehát a tanulók heti órakerete összesen 22,5 óra + 5,625 óra = 28,125 óra. Ennek 25%-a 7,03 óra, 50%-a 14,06 óra.

*A helyi tanterv összeállításakor a 25%-os minimummal számoltunk, ami azt jelenti, hogy a jogszabályi előírásnak megfelelően **az 5–6. évfolyamon minimum 7–7 órát kell hetente képesség- és készségfejlesztésre fordítani.***

- **A Kt. 121. § (1) bekezdésének 34. pontja** ad útmutatást a szakrendszerű és nem szakrendszerű oktatás értelmezéséhez:

*„**szakrendszerű oktatás:** ha az egyes tantárgyakat, műveltségi területeket, tantárgyi modulokat (a továbbiakban együtt: tantárgy) több, az egyes tantárgyak oktatására jogosító, megfelelő végzettséggel és szakképzettséggel rendelkező pedagógus tanítja; a **nem szakrendszerű oktatásban** a Nemzeti alaptantervben meghatározott kulcskompetenciák fejlesztése folyik.”*

- **A Kt. 17. §-ának (8) bekezdése** határozza meg a nem szakrendszerű oktatásban való részvétel képesítési feltételeit:

„Nem szakrendszerű oktatásban a tanár akkor taníthat, ha legalább százhusz órás pedagógus-továbbképzés vagy szakirányú továbbképzés keretében történő felkészülés keretében elsajátította a hat–tizenkét éves korosztály életkori sajátosságaihoz illeszkedő pedagógiai, pszichológiai ismereteket és az eredményes felkészítéshez szükséges módszereket.

E rendelkezéseket alkalmazni kell a szakkollégiumi végzettséggel nem rendelkező tanítókra is, azzal az eltéréssel, hogy a felkészülés során a tizenegy–tizenkettő éves korosztály neveléséhez és oktatásához szükséges ismereteket sajátítsa el.”

A nem szakrendszerű oktatásra való áttérést segítő átmeneti szabályozások

- **A Kt. 133. § (1) bekezdése** szerint:

*Az általános iskoláknak **2007. szeptember 30-ig szükség szerint át kell dolgozni a helyi tantervüket**, és meg kell küldeni a fenntartónak jóváhagyás céljából. Ha csak ez a változtatás, nem kötelező szakértő igénybevétele.*

Az ötödik évfolyamon első ízben a 2008/2009. tanévben kell megszervezni az oktatást.

- **A Kt. 128. § (20) bekezdés** alapján:

Az átmeneti rendelkezések szerint a 2012/2013. tanítási év végéig az 5–6. évfolyamon, továbbá emelt szintű oktatás esetén az első–negyedik évfolyamon, a nem szakrendszerű oktatásban pedagógus-munkakört tölthet be az a tanár, aki 2004. szeptember 1-jéig, legalább öt év gyakorlatot szerzett 1–4. évfolyamon.

- **Kt. 128. § (19)–(20) bekezdés** értelmében:

*A nem szakrendszerű oktatás a **2010/11-es tanévig** megszervezhető úgy is, hogy a **kötelező óraszám 20%-át érje el**.*

*Ugyanakkor **kibővíthető** a kötelező és nem kötelező óraszám időkeretének **50%-áig**.*

Iskolánként, azon belül osztályonként is eltérő lehet a szabályozás.

A NAT-ban megjelenő kulcskompetenciák

- Anyanyelvi kommunikáció
- Idegen nyelvi kommunikáció
- Matematikai kompetencia
- Természettudományos kompetencia
- Digitális kompetencia
- A hatékony, önálló tanulás
- Szociális és állampolgári kompetencia
- Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia
- Esztétikai–művészeti tudatosság és kifejezőképeség

A NAT-ban megfogalmazott kiemelt fejlesztési feladatok

- Énkép, önismeret
- Hon- és népismeret
- Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra
- Aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés
- Gazdasági nevelés
- Környezettudatosságra nevelés
- A tanulás tanítása
- Testi és lelki egészség
- Felkészülés a felnőttlét szerepeire

A kulcskompetenciák szerepe és fejlesztésük

A kulcskompetenciák megalapozását, az alapkészségek és - képességek fejlesztését a kompetencia alapú oktatás megvalósulása nagymértékben segíti, melynek alapelemei:

- a hasznosítható tudás,
- az ismeretekbe ágyazott képességfejlesztés,
- az alkalmazáshoz szükséges attitűdök kialakítása.

A kulcskompetenciák megalapozásának, az alapkészségek és - képességek fejlesztésének kiemelten javasolt módszerei, munkaformái:

- kooperatív tanulás,
- projektmódszer, projekt alapú oktatás,
- egyéni foglalkoztatás, páros munka, csoportmunka,
- differenciált, személyre szabott tanulásszervezés.

Ezek a módszerek és munkaformák alkalmasak arra, hogy a frontális osztálymunkát *együttműködésen alapuló tanulási stratégiák* váltsák fel.

A helyi tantervek átdolgozásához elkészített segédanyag összeállításakor figyelembe vettük a **Nemzeti alaptanterv** és a **kerettantervek ajánlásait**. Az 5–6. évfolyamokon folyó nem szakrendszerű oktatás megszervezésére a **segédanyag tantárgyi szerkezetben magyar, idegen nyelv, történelem, ének, rajz, 6. évfolyamon természetismeret tantárgyak keretén belül** ad javaslatot a készség- és képességfejlesztéshez, az egyes kulcskompetenciák megalapozásához.

A tantárgyi szerkezettől el is lehet tekinteni. Ha az iskola úgy dönt, hogy az alapkészségek és - képességek fejlesztését **témahéten vagy projektoktatásban** kívánja megszervezni, erre is van lehetősége. Például, ha az intézmény a nem szakrendszerű oktatást hetente egy **projektnap** keretében szeretné megvalósítani, akkor a 2008/2009. tanév órarendjének

összeállításakor erre figyelemmel kell lenni. Ezen a projektnapon olyan tantárgyakon átívelő témákat lehet feldolgozni, melyek lehetővé teszik az alapkészség- és képességfejlesztést, az egyes kulcskompetenciák megalapozását.

Minden közoktatási intézménynek javasolt, hogy a helyi tantervek átdolgozásakor vegyék figyelembe és támaszkodjanak az országos mérések (OKM 4. évfolyam) iskolai adataira, mint az alapkészség- és képességfejlesztések alátámasztásának eszközeire.

A nem szakrendszerű oktatás tantárgyi struktúrája

Intézményünk 2007. szeptember heti bontásban a nem szakrendszerű oktatás megszervezéséhez a következő tantárgyi bontást fogadja el.

A további alternatívákat sem vetjük el, hiszen az országos mérési eredményeket figyelembe véve a tantárgyi struktúra az éves munkatervben megjelölve változhat.

Magyar nyelv és irodalom:	2,5 óra
Rajz	1 óra
Idegen nyelv:	2 óra
Történelem:	1 óra
Ének:	1 óra

A helyi tantervek átdolgozása szerint a 2008/2009-es tanévben az 5–6. évfolyamos *tanmeneteknek* is tartalmazniuk kell a nem szakrendszerű órák anyagaiban a készség- és képességfejlesztést – az alkalmazott tanulói munkaformák és oktatási módszerek megjelölésével.

Felhasznált források:

Szüdi János: A nem szakrendszerű oktatásról

Módszertani ajánlás a nem szakrendszerű oktatás megszervezéséhez az 5–6. évfolyamon.

OKM

A Nemzeti alaptanterv. I. rész: A Nemzeti alaptanterv szerepe a közoktatásban

TANTÁRGYAK NEM SZAKRENDSZERŰ TANTERVEI

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

5-6. évfolyam

Anyanyelvi kommunikáció:

„Az anyanyelvi kommunikáció magában foglalja a fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények kifejezését és értelmezését szóban és írásban egyaránt (hallott és olvasott szöveg értése, szövegalkotás), valamint a helyes és kreatív nyelvhasználatot a társadalmi és kulturális tevékenységek során, az oktatásban és képzésben, a munkában, a családi életben és a szabadidős tevékenységekben.” (NAT)

„Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

Az anyanyelvi kommunikáció az anyanyelv elsajátításának eredménye, amely természeténél fogva kapcsolódik az egyén kognitív képességének fejlődéséhez. Az anyanyelvi kommunikáció feltétele a megfelelő szókincs, valamint a nyelvtan és az egyes nyelvi funkciók ismerete. Ez a tudásanyag felöleli a szóbeli kapcsolattartás fő típusainak, az irodalmi és nem irodalmi szövegek egész sorának, a különféle nyelvi stílusok fő sajátosságainak, valamint a nyelv és a kommunikáció változásainak ismeretét különféle helyzetekben.

Az egyén rendelkezik azzal a képességgel, hogy különféle kommunikációs helyzetekben, szóban és írásban kommunikálni tud, kommunikációját figyelemmel kíséri és a helyzetnek megfelelően alakítja. Képes megkülönböztetni és felhasználni különféle típusú szövegeket, megkeresni, összegyűjteni és feldolgozni információkat, képes különböző segédeszközöket használni, saját szóbeli és írásbeli érveit a helyzetnek megfelelő módon meggyőzően megfogalmazni és kifejezni.

A pozitív attitűd magában foglalja a kritikus és építő jellegű párbeszédre való törekvést, az esztétikai minőség tiszteletét és mások megismerésének az igényét. Ehhez ismernünk kell a nyelv másokra gyakorolt hatását, a társadalmilag felelős nyelvhasználat jelentőségét.” (NAT)

Javasolt időkeret: heti 2,5 óra

1. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	
Óraszám: folyamatos fejlesztés, valamint min. 13, max. 19 teljes óra	
<i>Fejlesztési cél</i>	Az önkifejezéshez és a társas-társadalmi párbeszédhez szükséges szóbeli nyelvi képességek megléte. A beszédpartnerekhez alkalmazkodó, a beszédhelyzetnek megfelelő, artikulált nyelvi magatartás. Törekvés a megértés aktusának beteljesülésére, a megértetésre. Magabiztos fellépés, a szóbeli kommunikáció nem verbális eszközeinek és a segédeszközök magabiztos használata. Törekvés a változatosságra, az esztétikai minőség érzékelése és tisztelte.
<i>Fejlesztési feladatok</i>	Egyszerű, érthető és hatékony közlés a mindennapi emberi érintkezés kommunikációs helyzeteiben A helyes beszédlegzés és hangképzés, hangsúlyozás, tempó és szünettartás gyakorlása helyzetgyakorlatokkal. A kommunikáció tényezőinek, szereplőinek, szóhasználatának megfigyelése Pontosság, érzékletesség, lényegkiemelés a szóbeli kommunikáció során. A különféle mondatok változatos használata a beszélő céljának és szándékának megfelelően. A verbális és nem verbális kifejezőeszközök (testbeszéd, arcjáték) összehangolása a kommunikációs helyzetnek megfelelően. Az udvarias nyelvi viselkedés formáinak gyakorlása. A beszédpartnerek megnyilatkozásainak megfigyelése, értékelése e szempontból. Rövid történetmondás mindennapi személyes élményről, olvasmányról megadott témák, motívumok alapján. Hallott szöveg rövid szóbeli összefoglalása. Saját vélemény megfogalmazása és megvédése egy-egy érv említésével adott témának megfelelően. Mások véleményének meghallgatása és megértése. Egyszerű történetek, szituációk dramatizálása különféle formákban (bábjáték, árnyjáték, némajáték, kisebb improvizáció, helyzetgyakorlat)
<i>Fejlesztendő kulcskompetenciák</i>	anyanyelvi kommunikáció, szociális és állampolgári kompetencia

<i>Fejlesztési követelmények</i>	• Törekedjen a jól formált beszédre és a megfelelő artikulációra. Képes legyen felismerni a mindennapi élet kommunikációs helyzeteit, tényezőit. • Tudjon különbséget tenni a kommunikáció verbális és nem verbális kifejezőeszközei között, hétköznapi kommunikációs szituációkban képes legyen ezek összehangolására. • Ismerje, és gyakorlatban használja az alapvető udvarias nyelvi viselkedési formákat. • Képes legyen rövidebb elbeszélő történetek hallott szövegek tartalmi összefoglalására, lényegkiemelésre. Képes legyen rövid összefüggő történeteket mondani személyes vagy olvasmányélmény alapján. • Képes legyen egy-egy érv segítségével röviden megfogalmazni a saját véleményét, meghallgatni, megérteni mások véleményét. • Képes legyen különböző dramatikus formákkal eljátszani egy történetet, egy-egy szereplő gondolatait, egyszerű érzelmeit. • Képes legyen rövid improvizációra helyzetgyakorlatok során.
2. Olvasás, írott szöveg megértése	
Óraszám: folyamatos fejlesztés, valamint min. 13, max. 19 teljes óra	
<i>Fejlesztési cél</i>	A korosztály képességeinek és az oktatási igényeknek megfelelő olvasás és szövegértés. A különféle nyelvi szintek jelenségeinek felismerése azonosítása, szóbeli és írott szövegek megértése. Különféle hosszúságú, bonyolultságú, műfajú, rendeltetésű, különféle hordozókon közzétett szövegek olvasása és összehasonlítása. A szerzői álláspont azonosítása, a mondottakhoz való viszony értékelése, véleménynyilvánítás.

<i>Fejlesztési feladatok</i>	Különböző szövegek néma és hangos olvasása. Ismert tartalmú szövegek értelmező hangos olvasása. Rövidebb szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegek önálló olvasása, a fontosabb gondolatok kiemelése, összefoglalása. Hosszabb művek (pl. novellák, ifjúsági regény) önálló elolvasása házi olvasmányként, a cselekmény utólagos felidézése, a szereplők cselekedeteinek, jellemének, kifejtett és ki nem fejtett nézeteinek megértése. A nyelvi eszközök és a jelentés összefüggésének megtapasztalása szépirodalmi és nem szépirodalmi olvasmányokban. A szó szerinti jelentés és az átvitt jelentések létezésének megtapasztalása, megértésük gyakorlása. A szövegben kifejtett információk visszakeresése. Ismerkedés a szövegértési technikák alapjaival irodalmi és ismeretterjesztő szövegeken keresztül. Válogató olvasás, átalakítás, kiegészítés, tömörítés, szövegtagolás. Rövid dokumentum típusú szövegek (használati utasítások, hirdetések, felhívások, adatlapok, stb.) megértése. A szöveg megértésének bizonyítása a mondatfonetikai eszközök helyes használatával. Az aktív és a passzív szókincs gazdagítása különböző szövegösszefüggésekben. Az irodalmi szövegben megjelenő egyszerűbb képek, alakzatok felismerése és értelmezése (pl. hasonlat, metafora; ismétlés, fokozás, túlzás). Szövegek műnemi/műfaji különbségének érzékelése (pl. mese és dokumentum, lírai költemény és elbeszélés) a használt nyelvi kifejezőeszközökön keresztül. A leírás és a jellemzés kifejezőeszközeinek megfigyelése szépirodalmi és nem irodalmi szövegekben.
<i>Fejlesztendő kulcskompetenciák</i>	anyanyelvi kommunikáció, esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség

<i>Fejlesztési követelmények</i>	• Képes legyen korosztályának megfelelő szövegek folyamatos néma és hangos olvasására. • Néhány mondatos vélemény szóbeli és írásbeli megfogalmazása az olvasott szövegek szereplőinek cselekedeteiről, nézeteiről, a szövegekben megjelenő emberi helyzetekről. • Képes legyen válogató olvasásra, szépirodalmi, ismeretterjesztő szövegek tartalmával kapcsolatos kérdésekre választ adni, információkat visszakeresni olvasott szövegből. Képes legyen személyes tapasztalatait és előzetes ismereteit aktivizálni a különböző szövegek értelmezésében. • Tudja részekre tagolni a szöveget, képes legyen a lényeg kiemelésére, tanulság és kulcsmondatok kikeresésére, megfogalmazására. • Képes legyen rövid dokumentum típusú szövegek értelmezésére. • Ismerje fel a szépirodalmi és mindennapi szövegekben a tanult szóképeket, alakzatokat, és egyéb nyelvi kifejezőeszközöket (hasonlat, metafora, megszemélyesítés, ellentét, párhuzam, ismétlés, fokozás, túlzás, stb.), valamint ezek stílusformáló erejét. Alkalmazza maga is saját írásbeli feladataiban. • Legyen képes szövegek műnemi különbségeinek felismerésére, és korosztályának megfelelően tudjon maga is rövid, összefüggő szöveget alkotni különféle műfajokban.
---	---

3. Írás, helyesírás, szövegalkotás

Óraszám: folyamatos fejlesztés, valamint min. 13, max. 19 teljes óra

<i>Fejlesztési cél</i>	Az anyanyelvű írásbeliség normáinak megismerése, az életkornak és az oktatás igényeinek megfelelő írástechnika, olvasható betűformák, esztétikus íráskép, lényegkiemelés, áttekinthető jegyzetelés és vázlatkészítés, problémaérzékeny helyesírás. Szövegtípusok és műfajok széles körének alapos ismerete, normakövető írásmód az alapvető műfajokban. A műfajokhoz kötődő hagyományok, nyelvi-stilisztikai és kommunikációs jellegzetességek szerepének felismerése és alkalmazása saját írásműben. Saját álláspont pontos, változatos, önálló kifejtése Kiegészítés, átírás, kreatív írás.
-------------------------------	--

<i>Fejlesztési feladatok</i>	Az írástechnika továbbfejlesztése: a tanulási igényeknek megfelelő és rendezett írásmód gyakorlása. Leíró fogalmazás előkészítése: megfigyelés, azonosságok és különbségek felismerése, lényeges és lényegtelen vonások elkülönítése, játékos szókincsgyakorlatok, vázlatkészítés Rövidebb szövegek alkotása különböző szövegtípusokban és műfajokban (pl. tájleírás valóságos vagy elképzelt tájról, lakókörnyezetről, kisebb elbeszélés különböző elbeszélő szerepében, rövid jellemzés). Gondolatok, érzelmek, képzetek kifejezése különböző nézőpontokból. Nyelvtani, helyesírási, nyelvhelyességi ismeretek alkalmazása a fogalmazásokban, írásbeli szövegekben. Az anyaggyűjtés és -elrendezés alapjainak megismerése, anyaggyűjtés gyermekek számára készült lexikonokból, kézikönyvekből.
<i>Fejlesztendő kulcskompetenciák</i>	anyanyelvi kommunikáció, digitális kompetencia, esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség
<i>Fejlesztési követelmények</i>	• Képes legyen a tanuláshoz szükséges gyorsabb tempójú írásra. Ismerjen és használjon megfelelő rövidítések, szimbólumokat. Írásképe legyen áttekinthető hosszabb lélegzetű szövegeknél. • Alkosson önállóan rövidebb szövegeket különböző szövegtípusokban (tudjon írni rövid leírást, néhány soros jellemzést, kisebb elbeszélést önállóan elképzelt témában és olvasmányélmény alapján). • Ismerje, és tudatosan alkalmazza a fogalmazásszerkesztési, tagolási szabályokat. Képes legyen maga és társai munkájának értékelésére a fenti szempontokból. • Képes legyen gondolatok, érzelmek írásbeli kifejezésére fogalmazásaiban. • Kreativitása nyilvánuljon meg a különböző szövegalkotási műfajokban: képes legyen szövegek átírására, olvasott művekhez eltérő befejezés illesztésére, egy-egy szereplő további sorsának elképzelésére, szövegek szűkítésére, bővítésére, rejtvényt szerkesztésre, néhány publicisztikai műfajban kisebb szövegek alkotására. • Alkalmazza a tanult nyelvtani, nyelvhelyességi, helyesírási ismereteket saját írásmunkáiban (helyesírási alapelvek, magán- és mássalhangzótörvények, szófajok helyesírásának sajátosságai, többjelentésű, azonos alakú, rokon értelmű, hangutánzó és hangulatfestő szavak választékos használata, stb.) • Képes legyen információk, tudásanyagok lényegének kiemelésére, meghatározott szempontok szerinti rendszerezésére tanári irányítással.

4. A tanulási képesség fejlesztése	
Óraszám: folyamatos fejlesztés, valamint min. 13, max. 19 teljes óra	
<i>Fejlesztési cél</i>	Az alapműveltség elsajátításához szükséges tudás önálló megszerzéséhez szükséges képesség. Feldolgozási technikák ismerete
<i>Fejlesztési feladatok</i>	Az önálló feladatvégzés egyes lépéseinek elkülönítése és gyakorlása (könyvkölcsönzés, a könyvtárhasználat alapjai). Az önálló ismeretszerzés gyakorlása (pl. könyvek keresése megadott témához egyénileg, csoportosan). Tapasztalatgyűjtés különböző információhordozók működéséről, használatáról. Gyermekeknek szóló ismeretterjesztő művek, lexikonok, szótárak megismerése, használata. Vázlat felhasználása különböző témájú, műfajú szövegek megértéséhez, megfogalmazásához. Ismerkedés különböző információhordozókkal (pl. vizuális, audiovizuális, elektronikus: internet, CD-ROM). Az összefoglalás sajátosságainak és szerepének megismerése, megértése.
<i>Fejlesztendő kulcskompetenciák</i>	anyanyelvi kommunikáció, digitális kompetencia, a hatékony, önálló tanulás

<i>Fejlesztési követelmények</i>	• Ismerje a könyvtárhasználat alapjait, képes legyen a könyvtári dokumentumok besorolására (szépirodalmi, ismeretterjesztő és kézikönyvtár). Ismerje a betűrendbe sorolás szabályait, képes legyen címszavak betűrendbe sorolására. Tudjon keresni a szerzői és címkatalógusban. • Önállóan és csoportosan képes legyen adott témához való könyvkeresésre. • Szerezzen tapasztalatot különböző információhordozók (írásos, vizuális, audiovizuális, elektronikus, Internet, CD, DVD, stb.) működéséről, alkalmazásáról. • Képes legyen gyermekeknek szóló lexikonok, több- és egynyelvű szótárak, segédkönyvek használatára egy-egy probléma megoldásához, ismeretei bővítéséhez, anyaggyűjtéshez. Képes legyen az így szerzett ismeretek elrendezésére, csoportosítására, a lényegi információk kiemelésére, rövid szó- illetve írásbeli beszámoló kiselőadás készítésére ez alapján. • Tudjon vázlatot készíteni különböző témájú és műfajú szövegek megértéséhez, alkotásához. • Képes legyen egy-egy téma rövid összefoglalására szóban és írásban.
---	--

5. Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről

Óraszám: folyamatos fejlesztés, valamint min. 13, max. 19 teljes óra

<i>Fejlesztési cél</i>	A mai magyar nyelv árnyalt és igényes használata. Nyelvtani ismeretek elsajátítása, a szövegre, annak felépítésére, működésére, jelentésére és stílusára vonatkozó ismeretek alkalmazása a szövegalkotásban és a szövegek megértésében, elemzésében. A nyelvnek kommunikációs közegként, eszközként és társadalmi jelenséggként való értelmezése. A nyelv mint jelrendszer értelmezése. és a nyelv anyanyelvként való birtoklása tartja össze a Ezáltal a tanulók sikeres szocializációja
-------------------------------	--

<i>Fejlesztési feladatok</i>	A nyelvi egységek közötti egyszerűbb összefüggések felismerése (pl. rendszerszerű összefüggések felfedezése a hangok között, a szavak között, a szavakat alkotó szóelemek között). Gyakorlottság a szavak jelentésviszonyainak a feltérképezésében a korosztály szintjén (pl. az egy- és többjelentésű szavak felismerése, rokon értelmű szavak gyűjtése). Ismerkedés az egynyelvű szótárak, diákoknak szánt kézikönyvek használatával. Különböző nyelvváltozatokat képviselő konkrét példák alapján a nyelv és a nyelvhasználat rétegzettségének a meg tapasztalása, felismerése (különösen a szókincs területén). A diákok írásbeli és szóbeli szövegalkotásához kötődő alapvető nyelvhelyességi tudnivalók megbeszélése a beszéd és a helyesírás terén egyaránt. A helyesírás további alapvető szabályainak a megismerése és alkalmazása. Ismerkedés helyesírási kézikönyvekkel. Egy-egy korábbi évszázadban született szöveg megfigyelése, a mai és a korábbi nyelvallapot különbségének a felismerése a korosztálynak megfelelő szinten. Az anyanyelv és az idegen nyelv különbségének a felismerése, ennek megfogalmazása a diák saját szavaival (pl. magyarul úgy mondjuk, hogy...).
<i>Fejlesztendő kulcskompetenciák</i>	anyanyelvi kommunikáció, idegen nyelvi kommunikáció
<i>Fejlesztési követelmények</i>	• Képes legyen a nyelvet jelrendszerként értelmezni, a nyelvi egységek (szavak, mondatok, egyéb nyelvi jelek) és jelentések közti egyszerűbb összefüggéseket értelmezni. • Képes legyen összefüggéseket felfedezni a szavak jelentése és hangalakja között. • Képes legyen saját szintjén egynyelvű szótárak használatára, szóértelmezésre, -magyarázatra. • Képes legyen írásbeli és szóbeli szövegalkotásában a stílusnak megfelelően használni a hangutánzó, hangulatfestő, rokon értelmű szavakat a választékosság érdekében. • Képes legyen megfelelő szövegkörnyezetben használni szavakat konkrét és elvont jelentésben. • Képes legyen felismerni és javítani a gyakori nyelvhelyességi hibákat (-suk, -sük; -nák, -nék helyes használata, stb.) • Képes legyen felismerni a tanult szófajokat az irodalmi és nem irodalmi szövegekben. Tudja alkalmazni a szófajokhoz tartozó helyesírási és nyelvhelyességi tudnivalókat. Képes legyen felismerni irodalmi és nem irodalmi szövegekben a különböző szófajok stílusformáló hatását. • Tapasztalja meg a nyelv rétegzettségét (nyelvjárások, szakmák, egyes szubkultúrák nyelvhasználata, stb.), főként a szókincs területén. • Képes legyen anyanyelve és az általa tanult idegen nyelv összehasonlítására, hasonlóságok és különbségek felismerésére, ezek megfogalmazására.

6. Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	
Óraszám: folyamatos fejlesztés, valamint min. 13, max. 19 teljes óra	
<i>Fejlesztési cél</i>	Az irodalom, mint művészet befogadása. Az olvasás, mint műélvezet megtapasztalása, az olvasás iránti igény. Az irodalom sajátos kifejezési formáinak felismerése, összehasonlítása, megértése és értelmezése. Érzékenység az irodalmi művekben megjelenő értékek, problémák, kérdések és kétségek felfedezésére. Az ízlés, a kánon, mint értékmérő és mint folyamatosan változó jelenség
<i>Fejlesztési feladatok</i>	Az olvasás iránti érzelmi és gondolati érdeklődés fenntartása a belefeledkezés, a játékoság, a kaland, a képzelet, az önismeret, az emberismeret stb. iránti igénnyel. Az olvasás örömeinek felfedezése. Változatos ritmikai, zenei formálású lírai művek közös és önálló olvasása a klasszikus és a kortárs magyar és világirodalom köréből. Néhány fontosabb költői kép és alakzat felismerése, szerepük, hangulati hatásuk megfigyelése. Ismerkedés különböző lírai műfajokkal. A versszak és a nagyobb szerkezeti egységek viszonyának megértése. A lírai mű témájának és hangulatának, hangnemének felismerése. Elbeszélő művek közös és önálló olvasása, feldolgozása tanári segítséggel, csoportosan és egyénileg. A megismert formák alkalmazása a mindennapi történetmondásban, a kreatív írásban. A szereplők külső és belső jellemzőinek azonosítása. Az idő és a tér egyértelműen megjelölt mozzanatainak azonosítása. Annak megállapítása, hogy ki beszél el, és kinek a szemével látjuk a történetet. A tetőpontok, fordulópontok és kitérők érzékelése. Tapasztalatszerzés a tisztán elbeszélő és dramatikus műrészletek közötti különbségekről. Elbeszélések és elbeszélő költemények részleteinek, illetve köznapi helyzeteknek a dramatizált megjelenítése. Az új szóbeliség, az elektronikus kommunikáció és tömegkommunikáció néhány új formájának megfigyelése. Törekvés a közvetlenül adódó jelentés árnyalására, általánosítására személyes tapasztalatok, más irodalmi és nem irodalmi, verbális, hangzó és képi szövegek bevonásával.
<i>Fejlesztendő kulcskompetenciák</i>	anyanyelvi kommunikáció, esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség

<i>Fejlesztési követelmények</i>	• Képes legyen rövidebb és hosszabb lírai és epikus művek kifejező és értő olvasására, a szereplők/lírai én gondolataival, érzelmeivel való azonosulásra. • Képes legyen a fontosabb költői képek, alakzatok (megszemélyesítés, hasonlat, metafora, ismétlés, ellentét, fokozás, párhuzam, túlzás, gondolatritmus, stb.) szövegkörnyezetben való felismerésére, stílusformáló szerepének, hatásainak ismeretére. • Ismerje fel néhány fontosabb lírai és epikus műfaj (dal, ballada, mese, monda, elbeszélés, elbeszélő költemény, eposz, mítosz, históriás ének, stb.) sajátosságait. • Képes legyen elkülöníteni az irodalmi művekben a nagyobb szerkezeti egységeket, ismerje fel ezek funkcióit. Alkalmazza az erről tanult ismereteket saját írásbeli és szóbeli szövegalkotásában. • Képes legyen több szereplő szemszögéből láttatni a történetek eseményeit, és képes legyen e több nézőpont reprodukálására írásbeli és szóbeli megfogalmazásaiban • Képes legyen szereplők külső és belső tulajdonságainak azonosítására. • Képes legyen az epikus művek kapcsán felismerni idő és tér mozzanatait. • Ismerje fel és tudja azonosítani az epikus művekben a konfliktusokat, az epizódot, a tető- fordulópontot, a kitérőt. • Képes legyen elbeszélések részleteinek, illetve köznap helyzeteknek dramatizálására. • Ismerje fel az új szóbeliség, az elektronikus kommunikáció és tömegkommunikáció néhány új formájának sajátosságait. • Legyen képes rövid műsorajánlást, műismertetést készíteni társai számára. • Legyen képes közvetlen és közvetett jelentések megfogalmazására egy-egy irodalmi mű kapcsán, a jelentésárnyalásba bevonva személyes tapasztalatait.
---	--

7. Az ítélőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése	
Óraszám: folyamatos fejlesztés, valamint min. 13, max. 19 teljes óra	
<i>Fejlesztési cél</i>	Önálló gondolkodás, az önkifejezés kulturáltsága, a kulturális és történeti másság felismerése, megértése és erre épülő tisztelete. A saját kultúra sokrétű ismeretén nyugvó képesség a különbözőség felismerésére és megértésére. Önálló ítéletalkotás társadalmi, történeti, morális és esztétikai kérdésekről, a vélemény érvelő kifejtésének és védelmének képessége különféle kulturális, etikai, esztétikai normák és kultúrtörténeti ismeretek alapján. Ezáltal könnyebb, tudatosabb konfliktuskezelés. A humor személyiség- és közösségépítő szerepének megértése.
<i>Fejlesztési feladatok</i>	Rövid, néhány mondatos vélemény megfogalmazása az élmények és olvasmányok hatásáról. A humor kiemelt szerepének érzékelése a mindennapokban (pl. vicc) és a műalkotásokban a korosztály érdeklődésének megfelelő néhány szöveg kapcsán. Részvétel a tanulócsoportban folyó beszélgetésben és vitában a mindennapok, művek és olvasmányok kiváltotta élményekről. Mások véleményének meghallgatása, megértése. A jó és a rossz, az igazság és az igazságosság: az ítélkezés mint cselekedet felismerése mindennapi szövegekben és különféle műalkotásokban. A nem saját álláspont megjelenítésének, átélésének képessége, az empátia fontosságának átélése a közösség életében. Más korokban született mindennapi szövegek, tárgyak és műalkotások idegenségének megtapasztalása. A különböző kultúrák eltérő létmódjának, szemléletének megtapasztalása néhány példa alapján.
<i>Fejlesztendő kulcskompetenciák</i>	anyanyelvi kommunikáció, szociális és állampolgári kompetencia, esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség

<i>Fejlesztési követelmények</i>	• Legyen képes tárgyilagos, érveken alapuló vélemény, ellenvélemény közlésére szóban és írásban. • Legyen képes rövid, néhány mondatos vélemény megfogalmazására az élmények az olvasmányok hatásáról. • Legyen képes más véleményének megértésére, befogadására nem saját álláspont kifejtésére, az empátia gyakorlására. • Aktív részese legyen a tanulócsoporthoz folyó beszélgetésnek és az itt kezdeményezett, a mindennapi élet, a művek és olvasmányok által kiváltott élményekről szóló vitáknak. • Ismerje fel az irodalmi művekben és a mindennapi helyzetekben a humor forrását, a paródiát, a karikatúrát, képes legyen a humoros részletek bemutatására, rövid humoros történetek fogalmazására. • Legyen képes irodalmi művek mentén erkölcsi ítéletek megfogalmazására rövid üzenetek, szerep- és szimulációs játékok formájában. • Legyen képes más korokban született műalkotások lényegi befogadására, ehhez integrálja más tantárgyakból szerzett tudását, tapasztalatait. • Tapasztalja meg és fogadja el különböző kultúrák eltérő szemléletét. Integrálja ismereteibe családi, baráti, esetleg külföldi élményeit, tapasztalatait.
----------------------------------	--

ANGOL NYELV 5-6. évfolyam

A NAT szerint az Idegen nyelvi kommunikáció kompetenciatérület a következőket jelenti:

Idegen nyelvi kommunikáció

„Az idegen nyelvi kommunikáció az anyanyelvi kommunikáció elemeivel jellemezhető: fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények megértése, kifejezése és értelmezése szóban és írásban (hallott és olvasott szöveg értése, szövegalkotás), a társadalmi és kulturális tevékenységek megfelelő keretein belül – oktatás és képzés, munka, családi élet és szabadidős tevékenységek –, az egyén szükségleteinek megfelelően. Az idegen nyelvi kommunikáció olyan képességeket is igényel, mint például a közvetítés, más kultúrák megértése. Az egyén nyelvtudásának szintje változhat a négy dimenzió (hallott szöveg értése, beszédkésztség, olvasott szöveg értése és íráskésztség), az egyes nyelvek és az egyén társadalmi-kulturális háttere, környezete és igényei/érdeklődése szerint.”

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök:

Az idegen nyelvi kommunikáció feltételezi a szókincsnek és a funkcionális nyelvtannak, valamint a szóbeli interakciók főbb típusainak és a nyelvi stílusoknak az ismeretét. Fontos a társadalmi hagyományoknak, valamint a nyelvek kulturális vonatkozásainak és változatosságának az ismerete is.

Az idegen nyelvi kommunikációhoz szükséges képességek felölelik a szóbeli üzenetek megértését, beszélgetések kezdeményezését, folytatását és lezárását, valamint a szövegolvasást, -értést és -alkotást az egyéni igényeknek megfelelően. Továbbá az egyénnek képesnek kell lennie a segédeszközök megfelelő használatára és az egész életen át tartó tanulás részeként a nyelv nem formális keretekben történő elsajátítására is.

A pozitív attitűd magában foglalja a kulturális sokféleség tiszteletben tartását és a nyelvek, kultúrák közötti kommunikáció iránti érdeklődést és kíváncsiságot.”

A kulcskompetenciák fejlesztése:

Az idegen nyelvi kompetencia fejlesztéséhez kapcsolódó más kulcskompetenciák:

- Anyanyelvi kommunikáció
- Digitális kompetencia
- Hatékony, önálló tanulás
- Szociális és állampolgári kompetencia

Mind a megfigyelések, mind a 2000. évi felmérésben megkérdezett tanulók által adott válaszok azt támasztják alá, hogy a leggyakoribb osztálytermi eljárások még mindig a nyelvtani gyakorlatok, a hangos olvasás, a fordítás, a kérdés-feleletre épülő szóbeli drill. Legritkábban a párbeszéd, szerepjátékok, pár- és csoportmunkák, nyelvi játékok fordulnak elő.

Ugyancsak kiderült, hogy a versenyszellemet erősítő kompetitív tanulásban a magyar tanulók az átlagnál jobbak, viszont az OECD- átlagnál kevésbé. Pedig a nemzetközi tendenciák azt mutatják, hogy az **együttműködésen alapuló tanulási stratégiák** sem kevésbé eredményesek, tehát a két módszer együttes alkalmazása tűnik a leginkább célravezetőnek.

Az ötödik évfolyam megkezdésekor már minden diák (legalább) egy éve tanulja az idegen nyelvet. Megértik a tanár kéréseit, óravezetését, ismerősek a feladattípusok, órai tevékenységek, motiváltak, bíznak magukban, és néhány alapvető stratégiát már használnak. A két tanév céljai között első helyen áll a motiváció fenntartása, a gyerekek sikerélményhez juttatása párhuzamos interakciók révén.

Továbbra is a receptív készségek (hallott és olvasott szöveg értése) fejlesztése áll a középpontban, mivel a produktív készségeket (beszéd és írás) a receptív készségek közvetve fejlesztik. Az évek előrehaladtával egyre nagyobb hangsúlyt kap a beszédképesség. Lényeges nevelési cél a diákok olvasási igényének kialakítása és fejlesztése érdekes, könnyített vagy eredeti, illusztrált hosszabb szövegek olvastatásával

A **10–12 éves tanulók** idegennyelv-oktatásában kiemelkedő szerepet játszanak azok a módszerek, amelyek a leginkább alkalmasak a célnyelvi dalok, mondókák, történetek, mesék feldolgozására, illetve amelyek révén a tanulók a nyelvet, mint a kommunikáció eszközét élik meg. Pl. felfedezés, megbeszélés, vita, dráma, játék.

A kommunikatív nyelvi kompetencia fejlesztését leghatékonyabban az együttműködésre épülő **kooperatív tanulási formák** szolgálják, pl:

- Pár- és csoportmunka (szakértői mozaik, szóforgó, háromlépcsős interjú, diákkvartett, stb.)
- Projektmunka

Követelmények a 6. évfolyam végére:

- A nyelvtanulás során a tanulóknak alakuljon ki, és maradjon ébren a nyelvtanulás iránti kedvező **attitűd** és a **motiváció**, ami alapvető az élethosszig tartó nyelvtanulás szempontjából.
- A nyelvtanuló legyen képes a 6. évfolyam végére legalább az **A1- vagy az A1 szint** elérésére egy idegen nyelvből.
- A tanuló legyen képes a hatékony **nyelvtanulási stratégiák** használatára a továbbhaladás és az önálló nyelvtanulás céljából.
- A nyelvi készségek közül elsődlegesen a **beszédértés és a beszédkésztség területén** érjen el eredményeket, de tanulja meg az olvasást és az írást a beszédértés és a beszédkésztség fejlesztésének szolgálatába állítani, és induljon el ezek önálló fejlesztésének útján is.

Tervezett időkeret: heti 1,5 óra, az 5–6. évfolyamon összesen 111 óra

1. Hallott szöveg értése	
<i>Fejlesztési cél</i>	• Idegen nyelvű információk megértése és adása, • Interakcióban sikeres részvétel. • Célnyelven együttműködés a tanárral és társaival a nyelvórai feladatok megoldásában. • Továbbfejleszthető nyelvtanulási stratégiák használata. • Igény kialakítása a tanulóknál, hogy az osztálytermen kívüli idegen nyelvi hatásokat (pl. reklám, popzene) is megpróbálja hasznosítani. • Nyitott, érdeklődő, empátikus és segítőkész szándékú odafordulás más népek képviselői felé
<i>Fejlesztési feladatok</i>	• Egyszerű közlések lényegi és tárgyyszerű tartalmának szűrése
<i>Fejlesztendő kompetenciák</i>	• Kultúrák közötti megértés és közvetítés fejlesztése • Hatékony időbeosztás • A művészetek, a zene, irodalom és a kreatív kifejezés formáinak megbecsülése
<i>Tanulói tevékenységek</i>	• Idegen nyelvű óravezetés során a legfontosabb utasítások, kérések megértése és végrehajtása • Egyszerűen megfogalmazott hallott szövegből, (autentikus gyermekdal, vers, mondóka, rövid mese) információk gyűjtése • Képekkel kiegészített egyszerű hallott szöveg tartalmának megértése
<i>Fejlesztési követelmények</i>	• A tanuló képes ismert nyelvi eszközökkel kifejezett kérést, utasítást megérteni, arra cselekvéssel válaszolni; • jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kéréseket, kérdéseket, közléseket megérteni; • jórészt ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokban megfogalmazott szövegből fontos információt kiszűrni; • jórészt ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokban megfogalmazott szöveg lényegét megérteni.

2. Beszédkészség	
<i>Fejlesztési cél</i>	• Alapvető, közvetlen szükségletek kielégítése céljából egyszerű közléseket alkalmazása, felszólítás, interakcióban való részvétel. • Együttműködés a tanárral és társaival, • Egyszerű konfliktusok kezelésére
<i>Fejlesztési feladatok</i>	• Rövid, egyszerű útbaigazítás. • Másoktól dolgok, információ kérése. • Rövid, egyszerű instrukciók közlése • Számok, mennyiségek, költségek és idő kezelése. • Bemutatkozás, mások bemutatása. • Üdvözlés, elbúcsúzás, alapvető udvariassági formulák használata. • Alapvető személyes információkra kérdez és ilyen információkat ad. • Egyszerű kompenzációs stratégiák használata, hogy megérttesse magát, illetve megértse beszédpartnerét. • Gesztusokat, mimikát célszerűen használata. • A jelentés tisztázását röviden kéri. • A hallottak lassú, tagolt megismétlését kéri. • Részvétel csoportos, páros felkészülés után interakcióban. • Felkészülés után váratlan elem megjelenésével interakcióban vesz részt. • Információcsere érdekében interakcióban vesz részt.
<i>Fejlesztendő kompetenciák</i>	• különböző kifejezési eszközöket használva színeesebb, egyénibb, kifejezőbb kommunikáció. • az elért eredmények értékelése; • megállapítja, hogy mi az, amit már jól tud, és milyen területeken kell még fejlődnie. • megállapodásra jut, közös döntést hoz társaival; • közös produktumot létrehozása társaival; • munkamegosztás, az önálló csoportbeli szerepek vállalása. • felelősségvállalás szavaiért, tetteiért • sikerorientáltság

<i>Tanulói tevékenységek</i>	• A tanuló egy párbeszédet követően összeírja, amit jól mondott, és azt, amit nem tudott elég világosan megfogalmazni, majd tájékozódik, segítséget kér, és újra eljátszik egy hasonló párbeszédet. • Megvitatják, és közösen eldöntik, hogy egy 10 elemet tartalmazó listából melyik néhány legfontosabb elemet viszik magukkal egy sarkvidéki útra. Ezt követően csoportos prezentációt tartanak az „expedíció többi tagjának”, amelynek során döntéseiket megindokolják. Előadásukat közösen készített eszközökkel teszik szemléletessé • Betanult szerepet változtatás nélkül és/vagy kis változtatással eljátszik. • Nagyon egyszerű interjúban vesz részt. • Rövid és egyszerű írott szöveget felkészülés után felolvas. • Egyszerű szövegű dalt gyakorlás után elénekel. • Elpróbált egyszerű szerepet eljátszik. • Elkészült munkáját egy-egy mondattal ismerteti. • Rövid csoportos prezentációban néhány mondat erejéig részt vesz.
<i>Fejlesztési követelmények</i>	• A tanuló ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre néhány szóban vagy egyszerű mondatban válaszol; • tanult minta alapján egyszerű mondatokat mond, kérdéseket tesz fel; • megértési probléma esetén segítséget kér. • ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre egyszerű mondatokban; válaszol • tanult minta alapján egyszerű mondatokban közléseket megfogalmaz, • kérdéseket tesz fel; • tanult minta alapján egyszerű párbeszédben részt vesz.

3. Olvasott szöveg értése	
<i>Fejlesztési cél</i>	• Személyére vagy a közvetlen környezetében előforduló konkrét dolgokra vonatkozó ismerős szavak és nagyon alapvető fordulatok megértése • Egyszerű instrukciók követése. • Kreatív részvétel kommunikációs szituációban. • Információgyűjtés különféle technikákkal
<i>Fejlesztési feladatok</i>	• Adott feladat megoldásához a szükséges ismeretek, anyagok és eszközök megszerzése; • A rendelkezésre álló ismeretek, anyagok és eszközök segítségével a legjobbnak / megvalósíthatónak tartott ötletet kivitelezése
<i>Fejlesztendő kompetenciák</i>	• Egyszerű feliratokon, posztereken ismerős szavak, fordulatok megértése. • Egyszerű informatív szövegekből (pl. prospektus, menetrend) • alapvető, tárgyyszerű információ gyűjtése • Rövid, egyszerű írásos útbaigazítás követése.
<i>Tanulói tevékenységek</i>	• Egyszerű közlések, szövegek lényegi tartalmát kiszűri. • A legegyszerűbb közlésekből, szövegekből megszerzi a neki fontos lényegi és tárgyyszerű információt. • Általános tájékozódás céljából nagyon egyszerű szöveget olvas.
<i>Fejlesztési követelmények</i>	• Ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokból álló rövid szövegben fontos információt megtalál; • ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokból álló szöveg lényegét megérti.

4. Íráskészség	
<i>Fejlesztési cél</i>	Szavakból vagy nagyon rövid mondatokból álló tárgyszerű írásbeli közlés.
<i>Fejlesztési feladatok</i>	- Listát ír - Egyszerű képeslapot ír. - Saját és mások alapvető személyes adataival formanyomtatványt tölt ki.
<i>Fejlesztendő kompetenciák</i>	- Rövid, egymondatos üzenetet megfogalmazása. - Magáról, ismert és kitalált személyekről egyszerű fordulatokat és mondatokat közlése
<i>Tanulói tevékenységek</i>	- Fotómontázst készít magáról, amihez bemutatkozó szöveget, verset ír, ezt előadja, kiállítja - Nyomtatványt tölt ki. - Posztert készít. - Rövid üzenetet, sms-t ír. - Listaverset készít saját magáról vagy általa ismert személyről, helyről, dologról, helyzetről.
<i>Fejlesztési követelmények</i>	- A tanuló ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokat helyesen lemásol. - Saját és mások alapvető személyes adataival formanyomtatványt tud kitölteni

TÖRTÉNELEM 5–6. évfolyam

Történelemórán elsősorban a szociális és állampolgári kompetencia fejlesztésére van lehetőség, mely a NAT szerinti megfogalmazásban a következőket jelenti:

Szociális és állampolgári kompetencia

„A személyes, értékorientációs, interperszonális, interkulturális, szociális és állampolgári kompetenciák a harmonikus életvitel és a közösségi beilleszkedés feltételei, a közjó iránti elkötelezettség és tevékenység, felöleli a magatartás minden olyan formáját, amely révén az egyén hatékony és építő módon vehet részt a társadalmi és szakmai életben, az egyre sokszínűbb társadalomban, továbbá ha szükséges, konfliktusokat is meg tud oldani. Az állampolgári kompetencia képessé teszi az egyént arra, hogy a társadalmi folyamatokról, struktúrákról és a demokráciáról kialakult tudását felhasználva, aktívan vegyen részt a közügyekben.”

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

A személyes és szociális jólét megköveteli, hogy az egyén rendelkezzen saját fizikai és mentális egészségére vonatkozó ismeretekkel, megértse az egészséges életvitelnek ebben játszott meghatározó szerepét. A sikeres kapcsolatok és társadalmi részvétel érdekében elengedhetetlen a normatudat, a viselkedési és az általánosan elfogadott magatartási szabályok megértése. Fontos az egyénnel, a csoporttal, a munkaszervezettel, a nemek közti egyenlőséggel, a megkülönböztetés-mentességgel, a társadalommal és a kultúrával kapcsolatos alapvető koncepciók ismerete. Kíváncsi a tájékozódás az európai társadalmak multikulturális és társadalmi-gazdasági dimenzióiban, továbbá a nemzeti kulturális identitás és az európai identitás kapcsolatának a megértése.

E kompetencia alapja az a képesség, hogy különféle területeken hatékonyan tudjunk kommunikálni, figyelembe vesszük és megértjük a különböző nézőpontokat, tárgyalópartnereinkben bizalmat keltünk, és empatikusak vagyunk. Ide tartozik még a stressz és a frusztráció kezelése, a változások iránti fogékonyság. Az attitűdök vonatkozásában az együttműködés, a magabiztosság és az integritás a legfontosabb. Ide tartozik még a társadalmi-gazdasági fejlődés, az interkulturális kommunikáció iránti érdeklődés, a sokféleség elismerése.

Fontos része ennek az attitűdnek a személyes előítéletek leküzdésére és a kompromisszumra való törekvés.

Az állampolgári kompetencia a demokrácia, az állampolgárság fogalmának és az állampolgári jogoknak az ismeretén alapul, ahogyan ezek az Európai Unió Alapjogi Chartájában és a nemzetközi nyilatkozatokban szerepelnek, és ahogyan ezeket helyi, regionális, nemzeti, európai és nemzetközi szinten alkalmazzák. A kompetencia magában foglalja az aktuális események, valamint a nemzeti, az európai és a világtörténelem fő eseményeinek és tendenciáinak, továbbá a társadalmi és politikai mozgalmak céljainak, értékeinek és politikáinak az ismeretét. Idetartozik az európai integráció és az EU struktúráinak, főbb célkitűzéseinek és értékeinek az ismerete, valamint az európai sokféleség és a kulturális identitás tudatosítása is.

Az állampolgári kompetencia olyan képességeket igényel, mint a közügyekben való hatékony együttműködés, a helyi és a tágabb közösséget érintő problémák megoldása iránti szolidaritás és érdeklődés. Magában foglalja a közösségi tevékenységek és a különböző szinteken – a helyi szinttől a nemzeti és európai szintig – hozott döntések kritikus és kreatív elemzését, a döntéshozatalban való részvételt, elsősorban szavazás útján.

A pozitív attitűdök az emberi jogok teljes körű tiszteletén alapulnak, ideértve az egyenlőség és a demokrácia tiszteletét, a vallási és etnikai csoportok kulturális sokszínűségének megértését. Magában foglalja a településhez, az országhoz, az EU-hoz és általában az Európához való tartozást, a részvétel iránti nyitottságot a demokratikus döntéshozatal valamennyi szintjén, valamint a felelősségérzetnek és a közösségi összetartást megalapozó közös értékek elfogadásának és tiszteletben tartásának a kinyilvánítását (pl. a demokratikus elvek tiszteletben tartása). Az alkotó részvétel az állampolgári tevékenységeket, a társadalmi sokféleség és kohézió, valamint a fenntartható fejlődés támogatását és mások értékeinek, magánéletének a tiszteletét is jelenti.

Az Ember és társadalom műveltségterület fejlesztési feladatainak szerkezete:

1. Ismeretszerzés, tanulás
2. Kritikai gondolkodás
3. Kommunikáció
4. Tájékozódás térben-időben
5. A tartalom kulcselemei

6. A reflexiót irányító kérdések

Az **első négy fejezet** a *fejlesztendő képességeket* sorolja fel és rendszerezi.

Az **ötödik fejezet** már a *tananyagról* szól. Az itt felsorolt tartalmi elemek azonban semmiképpen nem tekinthetők tantervi témáknak: különböző témákhoz kapcsolódhatnak, és feldolgozásuk a tananyag kiválasztásának és elrendezésének egészen különböző modelljei keretében történhet.

Az **utolsó fejezet** olyan – nem egyértelműen megválaszolható és a filozófiai gondolkodás felé is utakat nyitó – *kérdéseket fogalmaz meg, amelyeket az adott szakaszban a gondolkodásfejlesztés középpontjába kell állítani*. A többi fejezettől eltérően itt nincs átfedés az egyes szakaszok között; ez azonban csak annyit jelent, hogy a képzési szakaszok központi kérdéseit fogalmaztuk meg, amelyek természetesen más képzési szakaszokban is relevánsak lehetnek.

Javasolt időkeret: heti 1 óra, az 5–6. évfolyamon összesen 74 óra

1. Ismeretszerzés, tanulás	
<i>Fejlesztési cél</i>	Az eredményes tanulás módszereinek, technikáinak elsajátíttatása
<i>Fejlesztési feladatok</i>	Ismeretszerzés személyes beszélgetésekből, tárgyak, épületek, képek közvetlen megfigyeléséből, hallott és olvasott elbeszélő szövegekből, filmekből, a tömegkommunikációs eszközökből. Emberi magatartásformák és élethelyzetek megfigyelése. A műveltségi területhez kapcsolódó szövegek értő olvasása. Kulcsszavak és kulcsmondatok keresése szövegekben. Információk gyűjtése adott témához iskolai vagy más könyvtárban, médiatárban, múzeumokban. Segédkönyvek, atlaszok, lexikonok használata. A tanultak felhasználása új feladathelyzetekben.
<i>Fejlesztendő kulcskompetenciák</i>	Hatékony, önálló tanulás Anyanyelvi kommunikáció Szociális és állampolgári kompetencia Digitális kompetencia
<i>Kiemelt fejlesztési feladatok</i>	Hon- és népismeret Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra Aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés A tanulás tanítása Felkészülés a felnőttlét szerepeire
<i>Fejlesztési követelmények</i>	A tanuló legyen képes: • személyes beszélgetésekből, tárgyak, épületek, képek közvetlen megfigyeléséből, hallott és olvasott elbeszélő szövegekből, filmekből, a tömegkommunikációs eszközökből önálló ismeretszerzésre (pl. az ókori világ csodáinak térképen való megkeresése; Egri csillagok c. film alapján Dobó István szerepe); • emberi magatartásformák és élethelyzetek megfigyelésére (pl. a család és a gyermek az ókori Görögországban és napjainkban; az ókori görög és a mai lakóház összehasonlítása; az ókori római és a mai iskola összehasonlítása); • a műveltségi területhez kapcsolódó szövegek értő olvasására (pl. Ószövetségi történetek); • szövegekben kulcsszavak és kulcsmondatok keresésére (pl. Vértesszőlős – Samu); • adott témához könyvtárban, médiatárban, múzeumokban információk gyűjtésére (pl. Mondák Róma alapításáról); • információhordozók (segédkönyvek, atlaszok – pl. helynév megkeresése a térképen, lexikonok – pl. megadott címszó megkeresése stb.) önálló használatára; • a tanult ismereteknek új feladathelyzetekben való felhasználására (pl. az ókori és a jelenkori olimpiák sportágai).

2. Kritikai gondolkodás	
<i>Fejlesztési cél</i>	Az önálló véleményalkotás képességének kialakítása
<i>Fejlesztési feladatok</i>	Kérdések önálló megfogalmazása a tárgyalt témával kapcsolatban. A lényeg kiemelése írott és hallott szövegekből. A fikció megkülönböztetése az igaz történettől (pl. mondák, mítoszok). Híres emberek, történelmi személyiségek jellemzése. Feltevések megfogalmazása a történelmi személyiségek cselekedeteinek, viselkedésének mozgatórugóiról (pl. Nagy Sándor, I. István, Dózsa György, Kolumbusz tetteinek lehetséges motivációi). A cselekvés és annak következménye közötti kapcsolat felismerésének gyakorlása (pl. Julius Caesar – „A kocka el van vetve”). Történelmi jelenetek elbeszélése, eljátszása különböző szempontokból (pl. a muhi, a mohácsi csata a két ellenfél nézőpontjából). Önálló vélemény megfogalmazása társadalmi, történelmi eseményekről, jelenségekről és személyekről. Érvek gyűjtése a saját vélemény alátámasztására. Ellenérvek gyűjtése az ellenvélemények cáfolására. A különbségek felismerése és a változások nyomon követése egy-egy történelmi jelenség kapcsán. Tapasztalatok szerzése a valós, a lehetséges és a lehetetlen megítéléséről (pl. helyszín, idő, szereplők, események kapcsán – a vízőzön története; trójai háború: az aranyalma mítosza, Iliász, Odüsszeia).
<i>Fejlesztendő kulcskompetenciák</i>	Anyanyelvi kommunikáció Szociális és állampolgári kompetencia
<i>Kiemelt fejlesztési feladatok</i>	Hon- és népismeret Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra Aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés A tanulás tanítása Felkészülés a felnőttléti szerepeire
<i>Fejlesztési követelmények</i>	A diákok különböző információk feldolgozása során legyenek képesek: • különbséget tenni tények és vélemények között; • tanulják meg az információt kritikusan szemlélni; • a történelmi–társadalmi jelenségek összefüggéseit megkeresni; • e jelenségeket összehasonlítani.

3. Kommunikáció	
<i>Fejlesztési cél</i>	A hatékony kommunikáció képességének kialakítása
<i>Fejlesztési feladatok</i>	Beszélgetés és vita egy-egy emberismereti, társadalmi, történelmi témáról. A tárgyilagos érvelés és a személyeskedés megkülönböztetése. Saját vélemény érthető megfogalmazása. Mások véleményének türelmes meghallgatása és figyelembevétele. Események, történetek elbeszélése emlékezetből előszóban. Szóbeli beszámoló a saját tapasztalatokról, önálló gyűjtő-, illetve kutatómunkával szerzett ismeretekről (pl. tanulói kiselőadás Schliemannról, Odüsszeusz kalandjairól). Fogalmazás írása valamely történelmi-társadalmi témáról (pl. a nagy földrajzi felfedezések okai és következményei). Rajz készítése történelmi vagy társadalmi témáról. Rajzos vázlat készítése (pl. a magyarság vándorlásának állomásai). Modellek, makettek, tárgymásolatok készítése. Tárgyak készítése hagyományos kézműves technikákkal. Események, történetek, jelenségek mozgásos, dramatikus megjelenítése (pl. szituációs játék a pun háborúkról; az ókori gyermekjátékok, a maratoni futás, Krisztus születése, Julius Caesar meggyilkolása, Attila halála és temetése, a magyarok vérszerződése, a honfoglalás eljátszása; Mózes átkel népével a Vörös-tengeren).
<i>Fejlesztendő kulcskompetenciák</i>	Anyanyelvi kommunikáció Szociális és állampolgári kompetencia
<i>Kiemelt fejlesztési feladatok</i>	Énkép, önismeret Hon- és népismeret Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra Aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés A tanulás tanítása Felkészülés a felnőttléti szerepeire
<i>Fejlesztési követelmények</i>	A tanulók: • szerezzenek gyakorlatot események elbeszélésében, különféle szövegek reprodukálásában; • tanuljanak meg írásban válaszolni szóbeli és írásbeli kérdésekre, vázlatot, felelettervet írni, jegyzetelni; • legyenek képesek rövid beszámolót, kiselőadást tartani egy-egy témáról különböző információk alapján; • sajátítsák el a kulturált vita technikáit és szabályait, véleményüket lényegre törően és érvekkel alátámasztva fejtsek ki; • legyenek képesek a másik fél véleményét is pontosan megérteni és figyelembe venni hozzászólásaikban.

4. Tájékozódás térben-időben	
<i>Fejlesztési cél</i>	Hatékony történelmi tudat kialakítása időbeli és térbeli tájékozódási képességek fejlesztésével
<i>Fejlesztési feladatok</i>	Az idő tagolására szolgáló kifejezések használata: perc, óra, nap, hét, hónap, év, évtized, évszázad, emberöltő. Időmeghatározás más ismert eseményre, jelenségre való utalással (pl. Krisztus előtt, Krisztus után, a honfoglalás után, Mátyás uralkodása idején, a török hódoltság idején). Viszonyítások gyakorlása: előbb, később, ugyanakkor, most, régebben, nagyon régen. Az idő ábrázolása téri-vizuális eszközökkel (pl. időszalag készítése saját, szülei és nagyszülei életének főbb eseményeiről). Néhány kiemelt esemény, jelenség időpontjának ismerete. A tanultak elhelyezése az időben a kiemelt időpontokhoz képest. Egyszerű kronológiai számítások. Események, jelenségek, tárgyak, személyek stb. időrendbe állítása (pl. Róma alapítása, Kr. e. 753, Romulus és Remus, anyafarkast ábrázoló szobor, IV. Béla, muhi, 1241, Dózsa György, 1514, parasztfelkelés). Egyszerű térképek másolása kézi munkával. A térkép legfontosabb elemeinek felismerése: vizek, domborzati jelölések, államhatárok, települések. A tanult helyek megkeresése a térképen. Események, jelenségek leolvasása történelmi térképekről (pl. római, arab, oszmán terjeszkedés nyomon követése). Távolságok becslése és számítása történelmi térképeken. Egyszerű alaprajzok készítése. Történelmi helyszínek modellezése. Események kapcsolása a tanult helyekhez.
<i>Fejlesztendő kulcskompetenciák</i>	Matematikai kompetencia
<i>Kiemelt fejlesztési feladatok</i>	Hon- és népismeret Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra A tanulás tanítása

<i>Fejlesztési követelmények</i>	A tanulók legyenek képesek: • idő tagolására szolgáló kifejezések használatára; • időmeghatározásra más ismert eseményre, jelenségre való utalással; • idő ábrázolására térí-vizuális eszközökkel; • néhány kiemelt esemény, jelenség időpontjának ismeretére, az évszámok segítségével történő tájékozódásra; • a tanultak elhelyezésére az időben a kiemelt időpontokhoz képest; • egyszerű kronológiai számításokra; • események, jelenségek, tárgyak, személyek stb. időrendbe állítására. • A tanulók tudjanak elhelyezni a térképen tanult eseményeket, és tudjanak ahhoz rendelni neveket, helyszíneket. • A diákok szerezzenek gyakorlatot különböző méretarányú térképek olvasásában, a térkép legfontosabb elemeinek felismerésében és annak megítélésében, hogy a földrajzi környezet hogyan hat egy-egy ország, térség fejlődésére.
---	--

5. A tartalom kulcselemei	
<i>Fejlesztési cél</i>	A folyamatosság, az értékek megőrzése és a változás–változtatás történelmi szerepének megértetése

<i>Fejlesztési feladatok</i>	Legyen alkalmuk a tanulóknak arra, hogy • további ismereteket szerezzenek a helyi hagyományokról, a lakóhely múltjáról, továbbá a környék, a lakóhely természeti értékeiről, az azokat fenyegető veszélyekről és a megóvásukra tett erőfeszítésekről (pl. Pannónia római kori településeinek, ókeresztény emlékeinek, a török kor építészeti emlékeinek megismerése tanulmányi kirándulás, képeslapok, újságcépek segítségével); • megismerjenek néhány mondát, elsősorban a magyar történelemből; • a történelmi múlt egy-egy térben és időben határolt darabját mélységében tanulmányozzák (pl. a honfoglalók élete, török világ Magyarországon, Mátyás udvara); • egy-egy jelenség változását az időben több korszakot átfogóan is tanulmányozzák (pl. a közlekedési eszközök fejlődése, a higiénés szokások alakulása – pl. pestis-, kolera-, himlőjárványok); • ismereteket szerezzenek a magyar állam és a magyar nép történetének fontosabb fordulópontjairól, megismerkedjenek a magyar történelem kiemelkedő személyiségeivel; • ismereteket szerezzenek az európai történelem jelentős állomásairól és legalább egy Európán kívüli civilizációról (pl. azték, inka); • ismereteket szerezzenek arról, milyenek voltak az emberek hétköznapijai a különböző korokban és kultúrákban (pl. az ókori görög, római és a mai lakóház összehasonlítása); • különbözőképpen értelmezzenek egyes történeteket a múltból aszerint, hogy melyik szereplő nézőpontját fogadják el (pl. hősök és csaták, kurucok–labancok); • további ismereteket szerezzenek a magyar és nemzetiségi népszokásokról, a hagyományos életmódról; • ismerkedjenek a lakóhelyen élő nemzeti és etnikai kisebbségek életével, kultúrájával, közös múltunkkal; • tájékozódjanak arról, hogyan élnek napjainkban az emberek – és különösen a gyerekek – a világ különböző pontjain, különböző civilizációkban; • felkészültségüknek megfelelő szinten kommunikációt folytassanak olyan témakörökről, mint az emberek közötti különbségek, a nemek közötti kapcsolatok, az egyén és a közösség viszonya, a gazdálkodás kérdései. • Ismerjék az alapvető fogyasztói magatartásmintákat. • Egy konkrét példán keresztül tudják értelmezni a reklám és marketinghatások szerepét.
<i>Fejlesztendő kulcskompetenciák</i>	Hatékony, önálló tanulás Anyanyelvi kommunikáció Szociális és állampolgári kompetencia Digitális kompetencia

<i>Kiemelt fejlesztési feladatok</i>	Hon- és népismeret Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra A tanulás tanítása Gazdasági nevelés
<i>Fejlesztési követelmények</i>	A tanuló legyen képes: • az alapvető fogyasztói magatartásminták megismerésére; • a reklám és marketinghatások szerepének értelmezésére; • a múltból származó történeteket a szereplők nézőpontjából különbözőképpen értelmezni; • tájékozódni az emberek, a gyerekek életmódjáról napjainkban a világ különböző pontjain; • kommunikációt folytatni az egyén és a közösség viszonyáról, az emberek közötti különbségekről; • egy-egy jelenség változását az időben több korszakot átfogóan tanulmányozni; • a történelmi múlt egy-egy térben és időben határolt darabját mélységében tanulmányozni; • ismeretek szerzésére: • a helyi hagyományokról, a lakóhely múltjáról, természeti értékeiről, az azokat fenyegető veszélyekről és a megóvásukra tett erőfeszítésekről; • a magyar állam és a magyar nép történetének fontosabb fordulópontjairól, kiemelkedő személyiségeiről; • az európai történelem jelentős állomásairól, az Európán kívüli civilizációkról; • az emberek hétköznapijairól különböző korokból és kultúrákból; • a magyar és nemzetiségi népszokásokról, a hagyományos életmódról.

6. A reflexiót irányító kérdések	
<i>Fejlesztési cél</i>	Gondolkodásfejlesztés, lényegkiemelés, összefüggések keresése, ok–okozati viszony feltárása, nézőpontok ütköztetése
<i>Fejlesztési feladatok</i>	Legyen alkalmuk a tanulóknak arra, hogy választ keressenek olyan kérdésekre, mint a következők. • Mi az ember? Miben különbözik az állatoktól? • Miben hasonlítunk mindannyian? Honnan erednek az emberek közötti különbségek? • Miért gondolkodnak másként a különböző életkorú emberek? • Mi mindentől függhet a döntések és tettek megítélése? • Miért vannak szegények és gazdagok? • Milyen mértékben határozza meg a természeti környezet az emberek mindennapi életét és kultúráját? • Miért van az, hogy ugyanazt a történelmi eseményt vagy jelenséget különböző emberek különbözőképpen élik át?
<i>Fejlesztendő kulcskompetenciák</i>	Anyanyelvi kommunikáció Hatékony, önálló tanulás Természettudományos kompetencia Digitális kompetencia
<i>Kiemelt fejlesztési feladatok</i>	Énkép, önismeret Hon- és népismeret Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra Gazdasági nevelés A tanulás tanítása
<i>Fejlesztési követelmények</i>	A tanulók legyenek képesek: • lényegkiemelésre (pl. grafikon, diagram, táblázat adatainak értelmezése); • összefüggések keresésére (pl. a piramisépítés és a túlvilági lét kapcsolata); • ok–okozati viszony feltárására (pl. a római hódítások hatása az államszervezetre, a hadseregre, a társadalomra, a gazdaságra); • nézőpontok ütköztetésére, vitapartnerek meggyőzésére, érvelésre, indoklásra (pl. szituációs játék a népgyűlésről).

Természetismeret

6. évfolyam

Óraszám:

Éves óraszám: 91 óra

Heti óraszám: 2.5 óra

Cél: Az alsó tagozaton megismert természeti jelenségek okainak feltárása, megértése. A természetben lejátszódó folyamatok logikai értelmezése, levezetése. Játékos formában átláthatóvá kell tenni számukra a z őket körülvevő környezetben lejátszódó időjárási jelenségeket, felszínformáló tevékenységeket.

A térkép jeleinek biztonságos megismerése, használatának elsajátítása. Színek jelentőségének megértetése. A térkép szerkezetének megismertetése, a névmutató használata.

Biológiai fogalmak megalapozása, növények és állatok életéről tanultak megismerése, rendszerbe sorolása. Rendszertan alapjainak lerakása. A szervezet működésének logikai rendszere, belső szervek működése.

Növények megismerése, melyek hazánk éghajlati területein előfordulnak. Összefüggés megláttatása a természeti környezet és az ott élő élőlények között.

Környezetvédelmi szempontok megalapozása. Felelősség a természetben elvégzett változtatásokért. Ökológiai lábnyom jelentősége.

Vélemény, állásfoglalás az emberi tevékenység felelősségéről.

Kitekintés hazánk tájaira, gazdasági kulturális kincseinkre, értékeinkre.

Legyen képes biztonságosan tájékozódni a hazánk térképén. Ismerje földrajzi adottságainkat.

Szerezzen ismereteket az időzónák, helyi és zónaidő számításban.

Speciális térképeket tudja adekvátan értelmezni, következtetéseket levonni, tanulságot megfogalmazni.

- Térkép használata
- Térképjelekből következtetések megfogalmazása
- Tanult növényekről és állatokról tanultak felismerése, felfedezése a valóságban
- A természetben előforduló jelenségek felismerése
- Alapvető szakkifejezések használata

Ismeretszerzés céljából internetes oldalak, ismeretterjesztő könyvek használata. Az iskolai és a közszégi könyvtár segítségével önálló felkészülés szorgalmi munkára.

RAJZ (vizuális kultúra - művészeti nevelés)

6. évfolyam

Óraszám:

Éves óraszám: 37 óra

Heti óraszám: 1 óra

Cél:

- A vizuális nyelv kifejező és ábrázoló szándék szerinti használatának erősítése, tudatosítása, a vizuális közlés- és kommunikáció-változatok szélesedő skálájával történő ismerkedés.
- Önállóság, kreativitás kialakítása, fejlesztése. A mű-, látvány-, és tárgyelemzésben, a véleményformálásban és az alkotásban. A művészeti ismeretek bővítése és válogatottan különböző korokból, kultúrákból és kontinensekről származó műalkotásokkal a művészettörténeti tanulmányok előkészítése.
- A megfelelő kritikai érzék előkészítése. Az ízlés, a belső igényesség és a tárgyilagos önértékelés alapjainak kialakítása.

Követelmény:

- Legyen jártas a vizuális minőségek és a kompozíciós megoldások felismerésében és alkalmazásában.
- Ismerje a különböző anyagok viselkedésének törvényszerűségeit, legyen képes a kifejezőeszközök megválasztásával, alkalmazásával a gondolatok közlésének erősítésére.
- Legyen jártas néhány egyénileg választott technika használatában, a kézművesség egyik ágában; képes a technikai kivitelezés minőségének megítélésére.
- Ismerjen fel és tudjon megnevezni néhány képzőművészeti, nép- és iparművészeti, valamint építészeti alkotást.
- Ismerje néhány festészeti, szobrászati és grafikai műfajt és technikát, a műfaji-technikai sajátosságokat meg tudja fogalmazni az elemzések során.
- Legyen képes a látvány (tárgy, tárgycsoport, jelenség) tanulmányozására, elemzésére, egyszerű magyarázó ábrák készítésére és elemzésére.
- Legyen jártas a látványtól való elvonatkoztatásban, a forma- és színredukció megoldásaiban, a téri modellkészítésben.
- Rendelkezzen alapismeretekkel a szerkesztőrajz közlésformájáról, különböző közlésfajták jellemzőiről, jártas a szerkesztőrajz készítésében.
- Ismerje a vizuális információközlés legelterjedtebb módjait, alapvető jellemzőiket; legyen képes a betű és kép együttes alkalmazására.
- Ismerje a legfontosabb képi jeleket, a nemzeti ereklyéket.
- Ismerje a tárgyszervezés és -készítés folyamatának legfontosabb lépéseit, szempontjait.
- Legyen képes az életmód, a lakás berendezése és a használati tárgyak közötti összefüggések felismerésére.
- Legyen tájékozott lakóhelye, megyéje népi kismesterségeiről.
- Válasszon igényévé a kulturált környezet, annak megteremtésében, fenntartásában aktívan vegyen részt.

Tartalom:

• Kifejezés, képzőművészet:

- személyes és művészeti (népművészet, képzőművészet, színház, tánc, zene, irodalom) élmények feldolgozása képi, plasztikai kompozíciókban (pl. népballadák, a magyar és a világirodalom klasszikusai, antik mitológia, biblia, mondák, legendák, klasszikus és rockzene),
 - homogén és vegyes rajz- és festőtechnikák,
 - monotípiák, papírmetszet,
 - mintázás-térformálás, papírplasztika,
 - képsorok egyszerű animációval,
 - különböző korokból származó műalkotások elemzése; az elemzések során a művészeti műfajok jellemzőinek vizsgálata,
- a vizuális nyelv alapelemei, a használt technika/anyag és a komponálási mód kifejező hatásán alapuló alkotómunka, a kifejező hatás megfigyelése az elemzett művekben.

• Vizuális kommunikáció:

- kompozíciós gyakorlatok látványok ábrázolásával,
- tárgyak felépítését, tagoltságát magyarázó, elemző rajzok, tér- és tömegviszonyokat értelmező makettek készítése forma- és színredukcióval,
- fejlődést, változást, működést, folyamatot magyarázó, szemléltető ábrák készítése,
- geometrikus térmodellek készítése papírból hálózatrajz, szerkesztőrajz alapján,
- 3 képsíkos vetületi ábrázolás az elkészített geometrikus formákról,
- térformálás - térábrázolás: összetettebb makettek készítése papír- és textilplasztikában, természetes anyagok használatával; alaprajz és térképkészítés (pl. történelmi mondák, legendák, olvasmányok alapján helyszínek, épületek - jurta, vár, templom; népi építészeti vagy helyi műemlék feldolgozása),
- a sokszorosított információ (könyv, reprodukció, plakát, képes folyóirat, film) jellemzőinek elemzése, a kép és szöveg arányára figyelve újság, könyvcímlap tervezése,
- a képi közlések szabályainak, konvencióinak tanulmányozása közismert jelekben, szimbólumokban,
 - jelképek, nemzeti ereklyék (pl. címer, zászló, szakrális tárgyak),
 - jel- és üzenettartalma,
 - a közösségi élet jelei - informáló jelek a mindennapi életben,
- vizuális jelek gyűjteményének készítése; jeltervezés és kivitelezés.

• Tárgy- és környezetkultúra:

- a tervezési folyamat alapjainak megismerése valódi szükségletként jelentkező vagy elképzelt (esetleg fantasztikus) tárgy létrehozásával:
 - a hiányhelyzet felismerése,
 - ötletek a hiány pótlására,
 - tervezés az anyagok, eszközök megválasztásával,
 - kivitelezés, (pl. egy használati tárgy - iskolai felszerelés, személyes tárgy- elkészítése; játék vagy báb készítése),
- a viaszírószalagos batiktechnika munkafázisai, tárgykészítés-díszítés (pl. terítő, párna, trikó),
- a tágabb környezet rendeltetésének, formáinak elemzése, kritikája:
 - különböző funkciójú épített terek osztásai, mozgáslehetőségek a terekben, térérzetek,
 - életterek, az otthon berendezése és tárgyai,
- egy választott tárgy történeti változásai.

ÉNEK-ZENE

5-6. évfolyam

A nem szakrendszerű oktatás tartalmát a Nemzeti alaptanterv határozza meg, nem kötődik konkrét tantárgyakhoz, de minden tantárgyat érint. A kiemelt cél mellett (olvasás-szövegértés és a matematikai problémamegoldó gondolkodás fejlesztése) ami nem elszigetelten jelenik meg, kapcsolódási pontok kötik össze a többi műveltségi területtel, tantárggyal (történelem, földrajz, rajz, ének-zene testnevelés stb.)

Egyéni tanulási utakat jelenít meg, a tanulók sok tekintetben választhatnak abból, amit a fejlesztésközpontú tanterv felkínál egy-egy témában.

A nem szakrendszerű oktatás során a frontális osztálymunka aránya csökken, az ismeretközlés és a gyakorlás mellett nagy hangsúlyt kap a tapasztalatszerzés és az együttműködés. Ehhez a csoportmunka az egyik legkézenfekvőbb lehetőség, melyben különféle kooperatív technikák kaphatnak helyet.

Fejleszteni kell nemcsak a tantárgyi, hanem a képességterületi és a nevelési integrációs lehetőségeket is. **Kiemelten fontos a zenei ízlés formálása, a zenei ítélőképesség fejlesztése,** mert ez teszi lehetővé az értékes műalkotások felismerésén keresztül azok elfogadását és a kritikai képesség kialakítását.

Élményszerű helyzetek teremtésével a tanulók tapasztalatokat szerezhhetnek, maguk fedezhetik fel a művészeti, azon belül a zenei elemek közötti kapcsolatokat és összefüggéseket, amelyekből következtetéseket vonhatnak le, így korábbi tapasztalataikat, ismereteiket és készségeiket alkalmazni tudják.

A **differenciált tanulásszervezési módszerek alkalmazása** lehetővé teszi az egyes tanulók személyi szükségleteinek, tudásának, képességeinek, érdeklődésének és érdekeltségének megfelelő fejlesztését.

- * Olyan kompetenciák fejlesztésére kell hangsúlyt fektetni, melyek a tanulót cselekvőképpé és versenyképpé teszik a továbbtanulásban, az életben és a munka világában.

Törvényi változás

A nem szakrendszerű oktatás arányának elhagyása az 5-6. évfolyamon a 2010. évi LXXI. törvény (2010. július 5.) alapján¹

A Kt. 8. §-a (3) bekezdése szerint az iskolai nevelő és oktató munka pedagógiai szakaszainak meghatározásáról:

„Az alapfokú nevelés-oktatás szakasza az első évfolyamon kezdődik, és a nyolcadik évfolyam végéig tart. Az alapfokú nevelés-oktatás szakasza négy részre tagolódik, melyek a következők:

- a) az első évfolyamon kezdődő és a második évfolyam végéig tartó bevezető,*
- b) a harmadik évfolyamon kezdődő és a negyedik évfolyam végéig tartó kezdő,*
- c) az ötödik évfolyamon kezdődő és a hatodik évfolyam végéig tartó alapozó,*
- d) a hetedik évfolyamon kezdődő és a nyolcadik évfolyam végéig tartó fejlesztő*

szakasz. A bevezető és a kezdő szakaszban nem szakrendszerű oktatás folyik. A helyi tantervben meghatározottak szerint az alapozó szakasz kötelező és nem kötelező tanórai foglalkozása időkeretének legfeljebb ötven százalékában nem szakrendszerű oktatás is folyhat, az alapozó szakasz fennmaradó időkeretében és a fejlesztő szakaszban szakrendszerű oktatás folyik.”

A helyi tanterv átdolgozásakor támaszkodtunk az országos mérések (OKM 4. évfolyam) iskolai adataira, mint az alapkészségek- és képességfejlesztések alátámasztásának eszközeire és figyelembe vettük intézményünk és tantestületünk sajátosságait.

¹ megjelent: a Magyar Közlöny 117. számában

A szakrendszerű és nem szakrendszerű oktatás megszervezése

A 2010. évi LXXI. törvény a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény módosításáról 1. § (3) bekezdése alapján iskolánkban a szakrendszerű és nem szakrendszerű oktatás megszervezése az alábbiak szerint változik:

1. Az első változás időpontja: 2011. szeptember 01. (2011/12. tanév)
2. A változás érinti:
 - a. 5. évfolyam – ettől az időponttól csak szakrendszerű oktatás folyik
 - b. 6. évfolyam – ettől az időponttól a tanítási órák 20 %-a helyett 25 % - ában folyik nem szakrendszerű oktatás.
3. A második változás időpontja: 2012. szeptember 1. (2012/13. tanév).
4. A változás érinti:
 - a. 6. évfolyam – ettől az időponttól csak szakrendszerű oktatás folyik.

A szakrendszerű és nem szakrendszerű oktatás megszervezése

Tanév	2010/11.	2011/12.	2012/13.	2010/11.	2011/12.	2012/13.
Az alapfokú nevelés-oktatás szakaszai, évfolyamai	A nem szakrendszerű oktatás aránya a kötelező és nem kötelező órák % - ában			A szakrendszerű oktatás aránya a kötelező és nem kötelező órák % - ában		
BEVEZETŐ SZAKASZ						
1. évfolyam	100 %	100 %	100 %	0 %	0 %	0 %
2. évfolyam	100 %	100 %	100 %	0 %	0 %	0 %
KEZDŐ SZAKASZ						
3. évfolyam	100 %	100 %	100 %	0 %	0 %	0 %
4. évfolyam	100 %	100 %	100 %	0 %	0 %	0 %
ALAPOZÓ SZAKASZ						
5. évfolyam	20 %	0 %	-	80 %	100 %	100 %
6. évfolyam	20 %	25 %	-	80 %	75 %	100 %
FEJLESZTŐ SZAKASZ						
7. évfolyam	0 %	0 %	0 %	100 %	100 %	100 %
8. évfolyam	0 %	0 %	0 %	100 %	100 %	100 %

Megvalósítás

Intézményünkben a 2011/2012-es tanévben a nem szakrendszerű oktatás megszervezése a hatályos jogszabályi rendelkezéseket betartva 6. osztályban az alábbiakban bemutatott tantárgyi bontásban történik:

Kötelező és nem szakrendszerű órák:

Magyar nyelv és irodalom: 4 óra (1.5)

Idegen nyelv (angol): 3 óra(1.5)

Történelem: 2 óra(1)

Ének-zene: 1 óra(1)

Rajz: 1 óra(1)

Természetismeret: 2.5 óra(1)

A tantárgyak tanítására jogosult pedagógusok:

Endrész Erzsébet magyar-történelem szakos

Háló Sándor testnevelés- földrajz szakos

Rónainé Török Csilla rajz- ének szakos, tanító

Takácsné Kádár Erika tanító, angol szakos

Dr. Kertészné Mészáros Tünde magyar-történelem szakos

Nagy-György Ágnes angol szakos

Burgerné Gyulai Gabriella angol szakos

Szabóné Vígh Erzsébet tanító, földrajz szakos

A helyi tantervek átdolgozott kiegészítése szerint a 2011/2012-es tanévben a 6. évfolyamos *tanmenetek* is tartalmazzák a nem szakrendszerű órák anyagaiban a készség- és képességfejlesztést – az alkalmazott tanulói munkaformák és oktatási módszerek megjelölésével.